
Januar 2023

Undersøgelse om ungekrisecentre ret Joannahuset

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-461-7

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1: SAMMENFATNING	5
Formål	5
Undersøgelsens hovedresultater	6
Læsevejledning	13
KAPITEL 2: KARAKTERISTIKA FOR DE UNGE OG DERES BRUG AF JOANNAHUSET	15
UDVALGTE HOVEDPOINTS I KAPITLET	15
Baggrund for de unges henvendelser	18
De unges ønsker og forventninger til Joannahusets tilbud	23
KAPITEL 3: KOMMUNER OG JOANNAHUSETS SAMARBEJDE, NÅR DE UNGE HENVENDER SIG TIL JOANNAHUSET	27
De unges anonymitet hos Joannahuset Lovboks: ANONYME HENDELSE	28
Den første underretning	31
Erfaringer med samarbejdet ved underretninger	35
Oplevede udfordringer ved de nuværende rammer og handlemuligheder	38
KAPITEL 4: KOMMUNER OG JOANNAHUSETS SAMARBEJDE, NÅR DE UNGE INDGÅR I RÅDGIVNINGSFORLØB HOS JOANNAHUSET	40
Erfaringer med Joannahusets rådgivning	41
Erfaringer med Joannahusets bisidderfunktion	44
Erfaringer med at søge aktindsigt	46
Inddragelse af Ankestyrelsen	48
Støtte til de unge efter Joannahuset	50
Arbejdet med indsatser til de unge	52
Oplevede udfordringer ved de nuværende rammer og handlemuligheder	56
ERFARINGER FRA ET UNGEKRISECENTER I HAMBORG	59
Ungekrisecentret består af et drop-in-center og husly	60
Målgruppen for tilbuddet KIDS Infoboks: JOANNAHUSETS MÅLGRUPPE FOR HUSLYER EN ANDEN	60
Tilbud om omsorg og medicinsk behandling	61
Opholdet på SchlafStatt	62

Samarbejde med sociale myndigheder	64
Efter opholdet på SchlafStatt	64
BILAG 1 UNDERSØGELSENS METODE	66
Undersøgelsens arbejdsspørgsmål	66
BILAG 2 JURIDISKE HANDLEMULIGHEDER VED HENVENDELSER FRA UNGE TIL ET UNGEKRISECENTER	72
Rammerne for Joannahusets oprettelse	73

Kapitel 1: Sammenfatning

Social- og Ældreministeriet har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse om erfaringer med håndtering af henvendelser fra unge i ungekrisecentret, Joannahuset. Baggrunden for undersøgelsen er et ønske om at afdække Joannahusets målgruppes behov, samt om Joannahuset, kommunerne og de unge oplever, at målgruppens behov bliver dækket af den nuværende lovgivning.

JOANNAHUSET

Joannahuset er et krisecenter for børn og unge i København, der tilbyder omsorg, rådgivning og husly til unge i akut krise eller kriselignende situationer. Joannahuset er oprettet som en forsøgsordning (jf. servicelovens § 184) på baggrund af aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023.

Ungekrisecenteret er oprettet som et tilbud til børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand, hvor de døgnet rundt kan ringe eller møde personligt op og få omsorg, rådgivning og husly. Det er dog kun unge i alderen 14-17 år, der kan overnatte på stedet, og overnatning forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehaver. Joannahuset åbnede den 15. august 2020 og har indgået samarbejdsaftaler med to kommuner.

FORMÅL

Formålet med undersøgelsen er at belyse:

- Joannahusets, kommunernes og Ankestyrelsens handlemuligheder i den nuværende lovgivning, når unge henvender sig til Joannahuset.
- Hvordan unge benytter sig af og oplever Joannahuset som et sted at henvende sig i akut krise eller kriselignende situationer.
- Hvordan udvalgte kommuner og Joannahuset oplever samarbejdet (Joannahuset påpeger, at de brobygger til kommunen og betegner samarbejdet som relationen mellem kommunen og de unge. Joannahuset bruger altså ikke selv ordet samarbejde om deres kontakt til kommunen. I denne undersøgelse benytter vi os af ordet samarbejde for at belyse det arbejde om de unges situationer og sager, som både kommunerne og Joannahuset er inddraget i.)
- Erfaringer fra to tyske tilbud, KIDS og SchlafStatt, der tilsammen tilbyder støtte til unge i akut krise eller kriselignende situationer på samme måde som Joannahuset.

METODE OG DATAGRUNDLAG

Juridiske handlemuligheder

Vi har beskrevet udvalgte elementer i den lovgivning, der regulerer Joannahusets, kommunens og Ankestyrelsens handlemuligheder, i situationer hvor unge henvender sig til Joannahuset.

Interview (Der er i undersøgelsen foretaget interview med to kommuner og tre unge. Det er ikke muligt at generalisere fund fra disse interview til samtlige kommuner eller samtlige unge,

der har benyttet sig af Joannahuset.)

Vi har gennemført i alt ti interview:

- Tre enkeltinterview med unge, der har henvendt sig til Joannahuset
- Et enkeltinterview med Joannahusets leder og et gruppeinterview med medarbejdere i Joannahuset
- Fire gruppeinterview med henholdsvis ledere og rådgivere i to kommuner
- Et enkeltinterview med en leder fra ungekrisecentret, KIDS og SchlafStatt, i Hamborg

Data fra Joannahuset

- Vi har modtaget og gennemgået registreringer fra Joannahuset om unge, der har henvendt sig til og haft rådgivningsforløb i ungekrisecenteret. Registreringerne er foretaget i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022.

Læs om undersøgelsens arbejdsspørgsmål og vores metodiske overvejelser i bilag 1.

Definition af unge

I denne undersøgelse bruger vi af formidlingsmæssige hensyn betegnelsen 'unge' om den målgruppe der henvender sig til Joannahuset. Joannahuset er godkendt som tilbud til børn og unge under 18 år, og vi benytter også betegnelsen 'unge', når vi omtaler Joannahusets brede målgruppe.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

I dette afsnit beskriver vi hovedresultaterne fra undersøgelsen, som besvarer undersøgelsens formål.

Undersøgelsen belyser de dele af gældende lovgivning, som er relevant for Joannahusets, kommunernes og Ankestyrelsens handlemuligheder, når unge henvender sig til ungekrisecentret Joannahuset. Det handler om rammerne for Joannahuset, rammerne for de unges rettigheder, forældres rettigheder, rammerne for myndigheders sagsbehandling og handlemuligheder, underretninger og Ankestyrelsens handlemuligheder. Dette uddyber vi i første afsnit om undersøgelsens hovedresultater.

361 unge har henvendt sig fysisk til Joannahuset siden ungekrisecentrets åbning. Der er her tale om unikke henvendelser. Ud af de 361 unge har 298 unge påbegyndt et rådgivningsforløb hos Joannahuset. Der er forskellige oplysninger om de unge og deres baggrund for at henvende sig til Joannahuset. De tre unge, vi har interviewet, fortæller, at de har haft gode oplevelser med deres kontakt med Joannahuset. Dette uddyber vi i andet afsnit om undersøgelsens hovedresultater.

I forbindelse med samarbejdet mellem Joannahuset og kommunerne om at hjælpe unge i akut krise eller kriselignende situationer, oplever kommunerne, at Joannahuset er et godt og relevant tilbud til unge. Både de to interviewkommuner og Joannahuset sætter dog fokus på udfordringer i samarbejdet, som blandt andet handler om forståelsen af de unges situationer, udfordringer i samarbejdet under de unges forløb hos Joannahuset, forskellige perspektiver på

de rette indsatser til de unge, og udfordringer i forbindelse med rolleafklaring og kommunikation af rollefordeling. Dette uddyber vi i tredje afsnit om undersøgelsens hovedresultater.

Det tyske ungekrisecenters to tilbud udgør tilsammen et tilbud om både omsorg, rådgivning og husly til unge i akut krise eller kriselignende situationer. KIDS er et drop-in-center og SchlafStatt er et tilbud om husly til unge. Målgruppen, der gør brug af ungekrisecentret i Hamborg, adskiller sig fra målgruppen for husly hos Joannahuset, som er konkret afgrænset til ikke at omfatte unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. Hos SchlafStatt har de unge ret til at opholde sig anonymt i 48 timer.

De nedenstående afsnit, hvor rapportens resultater bliver præsenteret, er struktureret efter undersøgelsens fire formål, og vi henviser løbende til undersøgelsens kapitler.

Handlemuligheder i den nuværende lovgivning, når unge henvender sig til Joannahuset

For at besvare undersøgelsens første formål om hvilke handlemuligheder Joannahuset, kommunerne og Ankestyrelsen har i den nuværende lovgivning, har vi beskrevet udvalgte dele af gældende lovgivning, som er relevant for at forstå handlemulighederne, når unge henvender sig til Joannahuset. Vi har desuden udvalgt lovgivning, som det er relevant for læseren at have viden om i forbindelse med de oplevelser, som ledere, medarbejdere og rådgivere fra henholdsvis Joannahuset og to kommuner beskriver i denne rapport. Handlemulighederne centrerer sig omkring seks overordnede temaer, der fremgår af boksen nedenfor.

I boksen neden for beskriver vi udvalgte dele af gældende lovgivning. Afsnittet er en sammenfatning af undersøgelsens bilag 2, hvor der fremgår uddybninger af pointerne i boksen.

RAMMERNE FOR JOANNAHUSETS OPRETTELSE SOM UNGEKRISECENTER

Rammerne for Joannahusets oprettelse fremgår af [bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020](#) og [Socialtilsynets godkendelse](#) af Joannahuset som anbringelsessted.

Af bekendtgørelsen fremgår det blandt andet, at ungekrisecentret skal være et supplement til de eksisterende rådgivnings- og støttemuligheder i kommunen til at hjælpe udsatte børn og unge.

Af Socialtilsynets godkendelse fremgår det, at Joannahuset er godkendt Joannahuset som et generelt egnet anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6, til unge i alderen 14-17 år, der af egen vilje opsøger tilbuddet. Tilbuddet er godkendt til at kunne indskrive udsatte unge, som har akut behov for at komme væk fra deres hjem, anbringelsessted eller gaden, på grund af overgreb eller andre svigt. Joannahuset kan selv visitere til overnatning på ungekrisecentret i op til fem dage med mulighed for forlængelse i op til yderligere to dage, hvis der konkret viser sig behov for det (Vi vil i rapporten fremover beskrive dette som mulighed for overnatning i op til syv dage). Joannahuset skal have forældremyndighedsindehavers samtykke for at indskrive unge til overnatning, jf. bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020 og Socialtilsynets godkendelse.

Det fremgår af Socialtilsynets godkendelse, at tilbuddets målgruppe for husly er konkret afgrænset til unge i alderen 14-17 år og omfatter ikke unge med stofmisbrug, massive

psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. Denne målgruppe er anderledes defineret end målgruppen for Joannahusets øvrige tilbud. Målgruppen for Joannahusets øvrige tilbud om eksempelvis omsorg og rådgivning, er alene afgrænset til børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand. De kan både være anbragte eller bo hjemme. Det kan altså også være unge med misbrug eller psykiske udfordringer.

Joannahuset bliver som udgangspunkt ikke betragtet som en myndighed. Det fremgår af bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020, at ungekrisecentret skal være et supplement til eksisterende rådgivnings- og støttemuligheder i kommunen til at hjælpe udsatte unge. Joannahuset overtager ikke kompetencer eller myndighedsområder fra kommunen.

RAMMERNE FOR UNGE OG FORÆLDRES FORHOLD SAMT UNGES RETTIGHEDER

Når unge i akut krise eller kriselignende situationer henvender sig til Joannahuset, og den unge efterspørger husly i Joannahuset, skal Joannahuset indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det er uanset om barnet er anbragt eller ej. Det fremgår af bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020 og Socialtilsynets godkendelse af Joannahuset.

Det generelle spørgsmål om inddragelse af forældremyndighedsindehaveren, herunder samtykke, afgøres efter den almindelige lovgivnings generelle forudsætninger om, at forældremyndighedsindehavere varetager mindreåriges interesser. Det kommer blandt andet til udtryk i forældreansvarsloven. Når unge er i krise eller kriselignende situationer skal myndigheder og andre aktører, der handler inden for dette område være opmærksom på, at unge har en række generelle rettigheder. Unges rettigheder fremgår blandt andet af FN's konvention om barnets rettigheder og forældreansvarsloven. Den danske lovgivning på området er udarbejdet i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til familieliv.

RAMMER FOR MYNDIGHEDERNES SAGSBEHANDLING

Når unge i akut krise eller kriselignende situationer henvender sig for at få hjælp hos myndighederne, er det relevant at være opmærksom på, at myndigheder, der behandler sager om foranstaltninger over for unge, skal overholde en række sagsbehandlingsregler, der fremgår af forskellig lovgivning. Det fremgår både af den offentligretlige lovgivning, herunder forvaltningsloven og offentlighedsloven, databeskyttelsesretlige regler, retssikkerhedsloven og særlovgivningen som eksempelvis serviceloven. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på reglerne om partsbegrebet, bisidderfunktionen, aktindsigt samt tavshedspligt og videregivelse af oplysninger.

UNDERRETNINGSPLIGT OG MULIGHEDEN FOR AT UNDERRETTE ANKESTYRELSEN

Når unge i akut krise eller kriselignende situationer henvender sig til et ungekrisecenter, vil myndighederne ofte skulle underrettes om den unges situation. I den forbindelse er det relevant at være opmærksom på, at det fremgår af serviceloven, at alle har underretningspligt til kommunen i forhold til unges trivsel. Alle kan også underrette til Ankestyrelsen, og Ankestyrelsen kan af egen drift tage sager op om særlig støtte til unge. Samtidig fremgår det af serviceloven, at en række særlige fagpersoner har en skærpet underretningspligt.

HANDLEMULIGHEDER EFTER SERVICELOVEN

Unge, der henvender sig til et ungekrisecenter, vil ofte have behov for hjælp fra kommunen. Der er i serviceloven en række muligheder for, at kommunen kan hjælpe unge og deres familie, når kommunen får en underretning om bekymring for barnets eller den unges trivsel. I den forbindelse er det relevant at være opmærksom på, at kommunen kan iværksætte forebyggende indsatser efter servicelovens § 11. Samtidig skal kommunen foretage en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte. Kommunen skal træffe afgørelse om foranstaltninger efter servicelovens § 52, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Det kan eksempelvis være praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer, udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien og anbringelse uden for hjemmet.

Det er også relevant at fremhæve, at børn- og unge-udvalget efter serviceloven på særligt grundlag kan træffe afgørelse om undersøgelse af den unge uden for hjemmet uden samtykke fra den unge eller fra forældremyndighedsindehaveren. Børn og unge-udvalget kan efter serviceloven også træffe akutaftagelser om foranstaltninger uden samtykke.

I forbindelse med de forskellige handlemuligheder efter serviceloven er det vigtigt at være opmærksom på, at kommunen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse. Det betyder, at en afgørelse om iværksættelse af en foranstaltning ikke bør være så lidt indgribende, at den ikke er tilstrækkelig til at opnå målet, eller at den senere viser sig ikke at have effekt. Samtidig bør det altid sikres, at foranstaltningen ikke er så indgribende, at den har større bivirkninger end fordele for barnet eller den unge.

ANKESTYRELSENS HANDLEMULIGHEDER

Som nævnt kan alle underrette til Ankestyrelsen. I rapporten fremgår det, at Joannahuset sammen med unge flere gange har underrettet Ankestyrelsen.

Når Ankestyrelsen modtager en underretning, vurderer Ankestyrelsen, om kommunen i den konkrete sag har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt og har truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste. Hvis Ankestyrelsen vurderer, at kommunen gør det fornødne, afslutter Ankestyrelsen sagen. Hvis kommunen ikke foretager de fornødne sagsbehandlingsskridt, så handler Ankestyrelsen. Ankestyrelsen har forskellige muligheder og kan pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt, eller at træffe de fornødne afgørelser. Ankestyrelsen kan desuden af egen drift træffe en række afgørelser om foranstaltninger uden samtykke.

I rapportens kapitler bliver der løbende refereret til relevant lovgivning. Desuden er der en uddybende beskrivelse af den udvalgte relevante lovgivning i undersøgelsens bilag 2.

Unge brug og oplevelse af Joannahuset som et sted at henvende sig i akut krise eller kriselignende situationer

Undersøgelsens andet formål er at beskrive, hvordan unge benytter sig af og oplever Joannahuset som et sted at henvende sig i akut krise eller kriselignende situationer.

[Unge henvendelser til Joannahuset](#)

Undersøgelsen viser på baggrund af data fra Joannahuset, at der fra Joannahusets åbning og til den 15. august 2022 har været 361 fysiske henvendelser fra børn og unge til ungekrisecenteret Joannahuset. Der er her tale om unikke henvendelser. Ud af de 361 unge har 298 af de unge har indtil videre påbegyndt et rådgivningsforløb hos Joannahuset. De unge, der bruger Joannahuset er hovedsageligt mellem 15 og 17 år, og halvdelen af de unge er anonyme ved deres første henvendelse. De fleste af de unge bor i Region Hovedstaden, men der er unge fra alle landets regioner, der henvender sig til Joannahuset. De fleste unge bor hos deres forældre, mens nogle af de unge er anbragt uden for hjemmet. Mange af de unge har angivet, at de sofasurfer eller bor/sover midlertidigt på gaden. På baggrund af Joannahusets registreringer fremgår det også, at kommunerne kender over halvdelen af de unge i forvejen. Det er både unge der har eller tidligere har haft en sag i kommunen.

Undersøgelsen viser desuden på baggrund af data fra Joannahuset, at de unge særligt henvender sig på grund af konflikter i hjemmet. Det kan både være hos forældre eller på anbringelsesstedet. De unge, som i første omgang henvender sig til Joannahuset med konflikter i hjemmet, kan vise sig at have øvrige problemer som misbrug, psykisk mistrivsel, kognitive udfordringer eller skolevægring. Derudover har mere end en tredjedel af de unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset, fortalt Joannahuset, at de har oplevet fysisk og/eller psykisk vold i hjemmet. Det kan både være hos forældre eller på anbringelsesstedet.

Derudover viser undersøgelsen, at hver femte ung i begyndelsen af rådgivningsforløb hos Joannahuset har efterspurgt vejledning eller støtte i at anmode om en anbringelse. De unge har også haft andre ønsker til støtte, eksempelvis en pause på en aflastningsinstitution, kontaktperson, familiebehandling, egen bolig eller efterskole.

De unges oplevelser af Joannahuset som et sted at henvende sig i akut krise eller kriselignende situationer

På tværs af undersøgelsens kapitler beskriver vi tre unges oplevelser med at være i kontakt med Joannahuset. På baggrund af fortællinger fra Bertil, Emma og Lærke (Bertil, Emma og Lærke er ikke de unges rigtige navne. Vi har ændret navne og personspecifikke detaljer af hensyn til de unges anonymitet), viser undersøgelsen, at de unge har oplevet at modtage relevant hjælp, rådgivning og omsorg, at blive støttet i deres kontakt til kommunen, og at de efterfølgende har fået den støtte, de havde brug for.

De tre interviewede unge fortæller eksempelvis, at de har været glade for rådgivningen hos Joannahuset, og de oplever, at Joannahusets bisidderfunktion skaber tryghed. De har også som en del af rådgivningen fået støtte af Joannahuset til at søge aktindsigt i deres egne sager. Emma og Lærke har også haft gode oplevelser med at overnatte i Joannahuset.

De tre unge fortæller, at deres forløb hos Joannahuset har hjulpet dem med at få deres sag hos kommunen derhen, hvor de gerne vil. Emma og Lærke er begge blevet anbragt, og Bertil har fået en bedre dialog om sin sag med Familieretshuset og kommunen.

I rapportens kapitel 2 beskriver vi karakteristika for de unge og unges brug af Joannahuset baseret på Joannahusets egne registreringer. De unges oplevelser med Joannahuset fra interview med tre unge bliver løbende beskrevet i rapportens kapitler.

Kommunernes og Joannahusets oplevelse af samarbejdet om sager om at hjælpe unge i akut krise eller kriselignende situationer

Undersøgelsens tredje formål er at belyse, hvordan udvalgte kommuner og Joannahuset oplever samarbejdet (Joannahuset påpeger, at de brobygger til kommunen og betegner samarbejdet som relationen mellem kommunen og de unge. Joannahuset bruger altså ikke selv ordet samarbejde om deres kontakt til kommunen. I denne undersøgelse benytter vi os af ordet samarbejde for at belyse det arbejde om de unges situationer og sager, som både kommunerne og Joannahuset er inddraget i.) På baggrund af interview med Joannahusets leder og medarbejdere samt interview med ledere og rådgivere i to kommuner viser undersøgelsen, at kommunerne er glade for, at Joannahusets tilbud om et ungekrisecenter er tilgængeligt for unge mennesker, at kommunerne modtager velbeskrevne underretninger fra Joannahuset, og at de oplever, at Joannahusets arbejde er vigtigt og udfylder en vigtig rolle. Både Joannahusets leder og medarbejdere samt ledere og rådgivere i de to kommuner oplever imidlertid også udfordringer i samarbejdet.

Joannahuset fortæller i interviewene, at de har fundet det nødvendigt at underrette om samtlige unge, der har henvendt sig siden Joannahusets åbning, og som ikke har været anonyme. De interviewede kommuner fortæller også, at de unge, som de ved har henvendt sig til Joannahuset, er unge i målgruppen for at få hjælp og støtte.

Lovboks: NÅR UNGE OVER 15 ÅR ØNSKER ANBRINGELSE

Når unge over 15 år ønsker anbringelse, kan børn og unge-udvalget træffe afgørelse om anbringelse, når anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet. Det fremgår af servicelovens § 58, stk. 3. Lovboks slut.

[Joannahuset og kommunernes samarbejde under de unges rådgivningsforløb hos Joannahuset](#)
Joannahuset oplever udfordringer med, at kommunerne ikke altid er enige i Joannahusets og de unges vurderinger af de unges sager som akutte, og med at kommunerne har forskellig praksis i forhold til, hvad underretningerne fører til.

De to interviewede kommuner oplever, at der er udfordringer i samarbejdet i forbindelse med underretninger fra Joannahuset og Joannahusets rådgivning, som kan fremstå ensidig og fokuseret på rådgivning om anbringelse. En kommune peger på, at de er bekymrede for, om de unge kan håndtere de mange informationer fra aktindsigter, som Joannahuset hjælper med, og om det kan være en belastning for de unge frem for en hjælp. Begge kommuner har blandede erfaringer med Joannahusets bisidderfunktion. Det handler især om, at de oplever, at Joannahusets medarbejdere går for langt i denne rolle og ifølge kommunerne bliver overinvolverede i de unges sager. I forlængelse af dette fortæller kommunerne også, at de oplever, at Joannahuset ikke slipper de unge igen, når der er blevet iværksat nye indsatser eller foranstaltninger for den unge.

Lovboks: VALG AF INDSATS

Det er vigtigt at være opmærksom på, at kommunen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50, jf. servicelovens § 52, stk. 1, 2. pkt. Det skal sikres at afgørelsen som middel er egnet til at opnå målet. Lovboks slut.

Joannahuset og kommunernes forskellige perspektiver på de rette indsatser til de unge
Undersøgelsen viser, at Joannahuset og de to interviewede kommuner har forskellige perspektiver på, hvad de rette indsatser til de unge er. Joannahuset oplever udfordringer i

deres kontakt til kommunen, fordi kommunerne arbejder med indsatsstrappen og med at afprøve den mindst muligt indgribende indsats til de unge først. Ifølge Joannahuset betyder det, at kommunerne i nogle tilfælde ikke reagerer tilstrækkeligt i de unges sager. Kommunerne fortæller samtidig, at de altid afsøger muligheden for andre indsatser og foranstaltninger, inden de skrider til en anbringelse af unge, og at det er udfordrende for samarbejdet, at de kan føle sig pressede til anbringelse, når unge er i kontakt med Joannahuset. De fortæller, at det kan være vanskeligt at arbejde med indsatser og foranstaltninger til den unge, hvis den unge bliver ved med at opholde sig i Joannahuset og ikke benytter sig af de iværksatte indsatser. I den forbindelse oplever kommunerne, at Joannahuset mangler blik for kommunens lovmæssige rammer. Omvendt oplever Joannahuset, at kommunerne mangler et blik for de unges perspektiv og ønsker.

Joannahuset og kommunernes oplevelser af deres handlemuligheder

I forlængelse af ovenstående har Joannahuset og kommunerne også forskellige perspektiver på, om der er de rette handlemuligheder for at give unge i akut krise eller kriselignende situationer den hjælp, de har brug for. Joannahuset savner flere muligheder for, at der kan handles akut på de unges situationer, og at de unges perspektiv spiller en større rolle i sagsbehandlingen. De peger også på, at der mangler bedre rammer for, at unge kan udøve deres rettigheder. Kommunerne oplever, at der er tilstrækkelige handlemuligheder i lovgivningen, men at de i nogle tilfælde kan mangle akutte tilbud til de unge. Både Joannahuset og kommunerne oplever, at syv dages husly kan være kort tid til at finde den rette løsning til de unge.

Undersøgelsen viser, at nogle af udfordringerne mellem kommunerne og Joannahuset i forbindelse med samarbejdet om at hjælpe unge i akut krise eller kriselignende situationer handler om rolleafklaring eller kommunikation af tydelige roller. Dette gælder især i forbindelse med Joannahusets bisidderfunktion. Kommunerne oplever, at Joannahuset bliver for involverede i de unges situation og forsøger at handle på de unges situation uden for Joannahusets kompetence. Joannahuset oplever ikke på samme måde et behov for rolleafklaring, men Joannahuset er bevidste om, at de har en vigtig kommunikationsopgave i at gøre deres egen rolle tydelig for kommunerne.

I rapportens kapitel 3 og 4 belyser vi kommunernes og Joannahusets oplevelse af samarbejdet om at hjælpe unge i akut krise eller kriselignende situationer.

Erfaringer med henvendelser fra udsatte unge hos ungekrisecenteret KIDS og SchlafStatt i Hamborg

Ud over undersøgelsens fire overordnede formål belyser vi også erfaringer fra to tyske tilbud, KIDS og SchlafStatt, der tilsammen tilbyder støtte til unge i akut krise eller kriselignende situationer på samme måde som Joannahuset.

Ungekrisecenterets to tilbud udgør tilsammen et tilbud om både omsorg, rådgivning og husly til unge i akut krise eller kriselignende situationer. KIDS er et drop-in-center for unge mellem 14 og 18 år, hvor de unge bliver tilbudt omsorg, rådgivning og brobygning. SchlafStatt er et tilbud til de unge om husly. Når de unge møder op på KIDS, bliver de tilbudt omsorg, opmærksomhed og ro. Lederen af projekterne fortæller, at når unge har henvendt sig til KIDS, er der mulighed for at visitere de unge videre til SchlafStatt, som er tilbuddet om husly. En stor del af de unge, der kontakter ungekrisecentret, er involveret i stofmisbrug, prostitution og/eller kriminalitet. Målgruppen, der gør brug af ungekrisecentret i Hamborg, adskiller sig

således fra målgruppen for husly hos Joannahuset, som er konkret afgrænset til ikke at omfatte unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. De fleste unge, der benytter sig af ungekrisecentret i Hamborg, bor ikke hos deres forældre. Flere af de unge befinder sig i en form for hjemløshed eller bor hos venner eller voksne, som de har usunde relationer til.

Hos SchlafStatt har de unge ifølge tysk lovgivning, ret til at opholde sig anonymt i 48 timer, inden medarbejderne på ungekrisecentret skal have indhentet samtykke fra forældremyndighedsindehaverne. Unge kan også overnatte på SchlafStatt i længere perioder. Hvis de unge er fra Hamborg, kan de blive på SchlafStatt i seks uger, mens unge fra andre dele af Tyskland kan blive der i tre uger. Det kræver samtykke fra forældremyndighedsindehaver.

Erfaringerne fra de to tyske tilbud er beskrevet i kapitel 5.

LÆSEVEJLEDNING

Vi besvarer undersøgelsens formål på tværs af fire kapitler. Formålet om at belyse, hvordan unge benytter sig af Joannahuset som et sted at henvende sig i akut krise eller kriselignende situationer, fremgår af kapitel 2. Vi belyser, hvordan udvalgte kommuner og Joannahuset oplever samarbejdet i kapitel 3 og 4. Endelig beskriver vi i rapportens kapitel 5 erfaringer fra ungekrisecenteret i Hamborg.

Vi beskriver løbende i kapitlerne de unges oplevelser og perspektiver på deres brug af Joannahuset. Vi henviser løbende til handlemuligheder i den nuværende lovgivning, når unge henvender sig til Joannahuset. Den uddybende beskrivelse af den udvalgte relevante lovgivning fremgår desuden af undersøgelsens bilag 2.

Kapitlerne forløber således som følger:

Kapitel 2: Karakteristika for de unge og deres brug af Joannahuset

Kapitlet belyser oplysninger om de unge, der henvender sig til Joannahuset og deres forventninger til Joannahuset. Kapitlet indeholder også eksempler på situationer som unge har stået i, når de har henvendt sig til Joannahuset.

Kapitel 3: Kommuner og Joannahusets samarbejde når de unge henvender sig til Joannahuset

Kapitlet belyser kommunernes og Joannahusets oplevelser af deres samarbejde i forbindelse med at håndtere henvendelser fra unge, der ophæver deres anonymitet. Det indebærer arbejdet med underretninger og indhentning af samtykke til overnatning i Joannahuset. Til sidst i kapitlet beskriver vi Joannahuset og kommunernes oplevede udfordringer ved de nuværende handlemuligheder, når unge henvender sig til Joannahuset.

Kapitel 4: Kommunerne og Joannahusets samarbejde, når de unge indgår i rådgivningsforløb hos Joannahuset

Kapitlet belyser kommunernes og Joannahusets oplevelser af deres samarbejde i forbindelse med Joannahusets rådgivningsforløb for de unge. I forbindelse med dette belyser kapitlet også Joannahusets og kommunernes perspektiver på det efterfølgende arbejde med indsatser til de unge. Til sidst i kapitlet beskriver vi Joannahuset og kommunernes oplevede udfordringer ved de nuværende handlemuligheder, når unge indgår i rådgivningsforløb hos Joannahuset.

Kapitel 5: Erfaringer fra et ungekrisecenter i Hamborg

Kapitlet belyser erfaringer med at tage imod unge i krise og kriselignende situationer hos et ungekrisecenter i Tyskland.

Bilag 1: Metode I dette kapitel beskriver vi undersøgelsens metoder og vores metodiske overvejelser.

Bilag 2: Juridiske rammer for håndtering af henvendelser fra unge til et ungekrisecenter

Bilaget belyser relevante elementer i den nuværende lovgivning, der er relevante for Joannahusets arbejde med at hjælpe unge i akut krise eller kriselignende situationer.

KAPITEL 2: Karakteristika for de unge og deres brug af Joannahuset

I dette kapitel beskriver vi karakteristika for de unge, der har henvendt sig til Joannahuset, og de unges behov.

KAPITLET BELYSER:

Oplysninger om de unge, der henvender sig til Joannahuset.

Eksempler på situationer som unge har stået i, når de har henvendt sig til Joannahuset

Kapitlet er baseret på interview med kommuner, Joannahuset og unge, der har benyttet sig af Joannahusets tilbud, samt data fra Joannahusets registreringer ved henvendelser fra unge.

De rammer, som er væsentlige i forbindelse med unges henvendelser til Joannahuset er først og fremmest rammerne for Joannahuset, som er beskrevet i bekendtgørelse nr. 293 af 20. marts 2020 og Socialtilsynets godkendelse af Joannahuset som anbringelsessted. Målgruppen, som Joannahuset kan tilbyde husly er konkret afgrænset til unge i alderen 14-17 år og omfatter ikke unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. Målgruppen for Joannahusets øvrige tilbud som et helle, omsorg og rådgivning er alene afgrænset til børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand, som både kan være anbragte eller bo hjemme. Det kan altså også være unge med misbrug eller psykiske udfordringer.

UDVALGTE HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- Data fra Joannahuset viser, at der i perioden fra og med 15. august 2020 til 15. august 2022 har været 361 fysiske henvendelser fra børn og unge til ungekrisecenteret Joannahuset. Data viser også at:
- Flest piger har henvendt sig til Joannahuset siden ungekrisecentrets åbning i august 2020, men andelen af drenge, der har henvendt sig, er steget. Der er flest unge i aldersgruppen 15-17 år, der henvender sig. Halvdelen af de unge er anonyme ved første fysiske henvendelse.
- De fleste unge, der fysisk henvender sig, bor i Region Hovedstaden, men der er unge fra alle landets regioner, der henvender sig til Joannahuset. De fleste unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset, bor hos deres forældre, mens andre af de unge er anbragt uden for hjemmet. Over en tredjedel af de unge har indledningsvist i rådgivningsforløbet angivet, at de sofasurfer eller bor/sover midlertidigt på gaden.
- Unge henvender sig særligt på grund af konflikter i hjemmet. Det kan både være hos forældre eller på anbringelsesstedet. De unge, som i første omgang henvender sig til Joannahuset med konflikter i hjemmet, kan vise sig at have øvrige problemer som misbrug, psykisk mistroivsel, kognitive udfordringer eller skoleværing.

- Mere end en tredjedel af de unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset, oplyser til Joannahuset, at de har oplevet fysisk og/eller psykisk vold i hjemmet. De unge kan både have oplevet dette hos deres forældre eller på et anbringelsessted.
- Joannahuset har registreret, at kommunerne har kendskab til over halvdelen af de unge i forvejen. Det er både unge der har eller tidligere har haft en sag hos deres kommune.
- Data viser, at af de 361 fysiske henvendelser, der har været i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022, har over halvdelen af de unge ved første henvendelse efterspurgt rådgivning. Derudover har næsten halvdelen af de unge efterspurgt omsorg og husly. Halvdelen af de unge er anonyme ved første fysiske henvendelse.
- Data viser, at hver femte ung i begyndelsen af deres rådgivningsforløb hos Joannahuset har efterspurgt vejledning eller støtte i at anmode om en anbringelse. De unge har også ønsket til eksempelvis en pause på en aflastningsinstitution, kontaktperson, familiebehandling, egen bolig eller efterskole.

Joannahuset gør opmærksom på, at deres dokumentationsform og metode er under løbende udvikling. Tallene udgør et øjebliksbillede af den nuværende viden hos Joannahuset om de unge. Joannahuset har påpeget, at unges forløb er mere komplekse end hvad den nuværende kvantitative dokumentationsform kan rumme. Læs mere i bilag 1.

Vi gør også opmærksom på, at kommunerne udtaler sig om de unge, der har henvendt sig til Joannahuset og har ophævet deres anonymitet. Der kan være unge, som har været anonyme ved deres henvendelse, og hvor kommunerne derfor ikke ved, at de har henvendt sig til Joannahuset.

Oplysninger om de unge

JOANNAHUSETS MÅLGRUPPE

Målgruppen for Joannahuset er børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand.

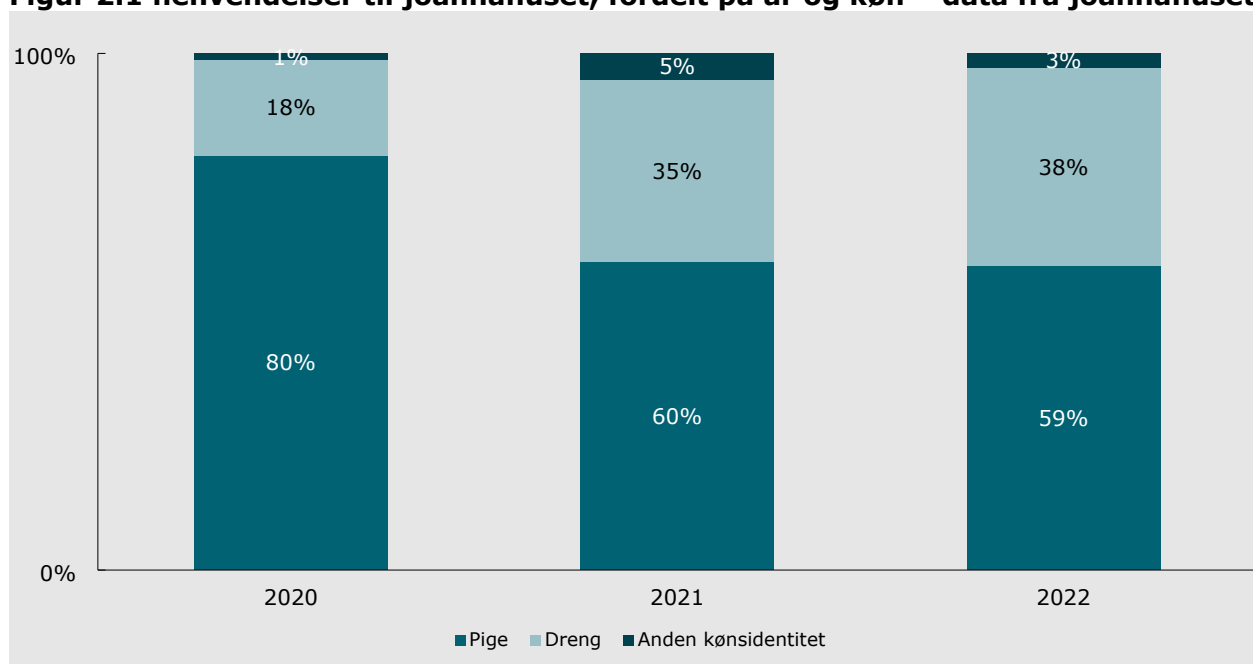
Data fra Joannahuset

Data fra Joannahuset, som dette kapitel er baseret på, er indsamlet på baggrund af to spørgeskemaer, som Joannahuset udfylder. Det ene spørgeskema bliver udfyldt, hver gang Joannahuset modtager en fysisk henvendelse fra en ny ung. Det andet spørgeskema bliver udfyldt efter den unges første samtale med en medarbejder hos Joannahuset i forbindelse med et rådgivningsforløb. Nogle af de unge, der indgår i et rådgivningsforløb, har også gjort brug af Joannahusets tilbud om husly (Vi har ikke modtaget data om, hvor mange unge der har overnattet i Joannahuset).

Data viser, at der i perioden fra og med 15. august 2020 til 15. august 2022 har været 361 fysiske henvendelser fra unge til ungekrisecenteret Joannahuset. 298 af disse unge har indtil videre haft eller påbegyndt et rådgivningsforløb i Joannahuset.

Det fremgår af figur 2.1, at flere piger end drenge har henvendt sig til Joannahuset siden ungekrisecentrets åbning i august 2020. Data viser, at andelen af henvendelser fra drenge i 2020 var 18 procent. Den er steget til 38 procent i 2022.

Figur 2.1 henvendelser til joannahuset, fordelt på år og køn – data fra joannahuset

Note: Figuren er baseret på i alt 361 fysiske henvendelser fra unge til Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022. I 2020 var der 76 fysiske henvendelser, i 2021 var tallet 178 og i 2022 var det 107.

Kilde: Ankestyrelsens beregninger på baggrund af data fra Joannahuset. Figur slut.

Unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand kan, uanset om de er anbragt eller bor hjemme, henvende sig til Joannahuset. Data viser, at de fleste henvendelser kommer fra unge i aldersgruppen 15-17 år. I hele perioden har 67 procent (241) af de unge, som har haft fysiske rådgivningsforløb, været i denne aldersgruppe. 1 procent (3) har været under 12 år, 22 procent (81) har været mellem 12-14 år, 8 procent (29) har været over 18 år (Joannahuset har oplyst, at når unge over 18 år får rådgivning i Joannahuset, så handler rådgivningen hovedsagligt om brobygning, hvor Joannahuset vejleder om, hvor den unge kan søge hjælp. Selvom Joannahusets målgruppe er unge under 18 år, vil der være unge over 18 år, som er i efterværn eller vil have mulighed for at søge efterværn, og derfor får rådgivning og retshjælp i Joannahuset), og 2 procent har ikke angivet deres alder (I enkelte tilfælde er alderen ikke angivet, hvilket kan skyldes, at barnet eller den unge har haft et ønske om at forblive anonym og derfor heller ikke har haft et ønske om at oplyse sin alder til Joannahuset.) Denne aldersfordeling har været forholdsvis stabil i hele perioden. I 2021 var der en større andel henvendelser fra unge i aldersgruppen over 18 år og en mindre andel henvendelser fra unge i aldersgruppen 12-14 år.

Data viser, at 59 procent (212) af de 361 fysiske henvendelser fra unge, som Joannahuset har fået i hele perioden, kommer fra Region Hovedstaden. 25 procent (91) kommer fra Region Sjælland, 8 procent (28) kommer fra Region Midtjylland, 5 procent (18) fra Region Syddanmark og kun 1 procent (5) kommer fra Region Nordjylland. 2 procent (7) af de unge, som har henvendt sig, kommer andre steder fra.

Joannahuset oplyser på baggrund af deres registreringer, at de unge som har henvendt sig, kommer fra 45 forskellige kommuner.

70 procent (210) af de unge, der har haft et rådgivningsforløb, bor hos deres forældre. 18 procent (53) af de unge er anbragt uden for hjemmet (Anbringelse kan være hos plejefamilie, opholdssted, hybel/eget værelse, sikret institution eller efterskole), 6 procent (17) har angivet andet (Kategorien 'Andet' dækker over at være flyttet på hotel, egen lejlighed, bor på sin arbejdsplads og uledsagede flygtninge.). 4 procent (11) af de unge bor hos deres forældre på grund af hjemgivelse, og 2 procent (7) af de unge bor hos en i deres netværk, eksempelvis en ven eller kæreste (Det kan eksempelvis også være en bekendt eller andet familiemedlem end forældre.)

BAGGRUND FOR DE UNGES HENVENDELSER

I bekendtgørelse nr. 293 af 20. marts 2020 fremgår det, at unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand kan henvende sig til Joannahuset. Lederen fra Joannahuset forklarer, at unge, der henvender sig til dem, overordnet kan kategoriseres i fire grupper:

- Hjemmeboende unge, som rækker ud efter hjælp første gang på baggrund af overgreb eller andre svigt i hjemmet.
- Unge med en verserende sag i enten kommunen eller Ankestyrelsen, som venter på hjælp, og som enten synes, at det er svært at vente, eller som ikke synes, at de får tilstrækkelig hjælp.
- Unge, som er anbragt uden for hjemmet, men som oplever at være i en dårligt fungerende anbringelse.
- Unge, som lever i en form for hjemløshed og er afkoblede fra skole, voksne, forældre, sagsbehandler eller på anden vis lever et risikofyldt liv.

Joannahuset har i deres spørgeskema til de unge spurgt ind til baggrunden for de unges henvendelse. For de 298 unge, som har haft et rådgivningsforløb, har Joannahuset ved den første samtale registreret et eller flere uddybende sociale forhold om, hvorfor de har henvendt sig til Joannahuset. 20 procent (61) af de unge har indledningsvist fortalt, at de sofasurfer, 6 procent (18) bor/sover midlertidigt på gaden. Da det har været muligt at angive flere svar, fortæller nogle unge, at de både sofasurfer og bor/sover midlertidigt på gaden. 10 procent (30) af de unge har angivet dette. Tabel 2.1 viser sociale forhold for unge, der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset.

Tabel 2.1 sociale forhold for unge der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset – data fra joannahuset

	Antal	Procent
Sofasurfer	91	31%
Akut taget hjemmefra	50	17%
Bor/sover midlertidigt på gaden	48	16%
Smidt ud hjemmefra af forældre	36	12%
Er anbragt i en dårligt fungerende anbringelse	30	10%
Rømmer fra anbringelsessted	28	9%
Venter på at blive (gen)anbragt	10	3%
Venter på at kommunen træffer (anden) afgørelse	9	3%
Andet/uddybninger*	51	17%

Note: Tabellen er baseret på oplysninger fra de 298 unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022. Bemærk, at det har været muligt at angive flere svar. Procenterne summer derfor ikke til 100.

*Joannahuset oplyser, at kategorien 'Andet/uddybninger' blandt andet kan dække over: "Er anbragt, men har det fint med det", "Smidt ud af efterskole", "Bor i egen lejlighed, men kan ikke bo alene", "Bor hos den ene forælder, men vil heller bo hos den anden" eller "Uledsaget flygtning".

Kilde: Ankestyrelsens beregninger på baggrund af data fra Joannahuset. Tabel slut.

Infoboks: DE FLESTE SOM SOFASURFER BOR HOS FORÆLDRE

Af de i alt 109 unge, som sofasurfer eller bor/sover midlertidigt på gaden, er 18 anbragt og 73 bor hos deres forældre. Infoboks slut.

Unge henvender sig særligt med udfordringer i hjemmet

Det fremgår af tabel 2.2, at 23 procent (69) af de unge, der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset, indledningsvist har fortalt, at de oplever konflikter i hjemmet (Tre af disse unge er anbragt uden for hjemmet.) Det kan enten være hos et anbringelsessted eller hos deres forældre.

De unge, som har henvendt sig til Joannahuset, har indledningsvist fortalt om især fysisk og psykisk vold samt konflikter i hjemmet. Data viser, at 11 procent (34) af de unge rapporterer om psykisk vold i hjemmet (To af disse unge er anbragt uden for hjemmet. De unge kan opleve psykisk vold på anbringelsesstedet eller når de er på besøg hjemme), 14 procent (41) af de unge rapporterer om fysisk vold i hjemmet, (Fire af disse unge er anbragt uden for hjemmet. De unge kan opleve fysisk vold, når de er hjemme på besøg), mens 17 procent (52) af de unge har angivet, at de har oplevet både psykisk og fysisk vold i hjemmet (Tre af disse er anbragt uden for hjemmet. De unge kan opleve psykisk og fysisk vold, når de er hjemme på besøg.) Data viser også, at 14 procent (41) af de unge angiver at have oplevet negativ social

kontrol. Se tabellen nedenfor.

Tabel 0.1 familiære forhold for unge der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset – data fra joannahuset

	Antal	Procent
Fysisk vold i hjemmet	93	31%
Psykisk vold i hjemmet	86	29%
Konflikt i hjemmet	69	23%
Omsorgssvigt	63	21%
Negativ social kontrol	41	14%
Forældre som misbruger	29	10%
Mistrivsel i hjemmet	27	9%
Fysisk vold (gaden, venner, tilfældige)	16	5%
Psykisk vold (gaden, venner, tilfældige)	13	4%
Pårørende til psykisk sygdom	12	4%
Æresrelateret konflikter	11	4%
Seksuelle overgreb	5	2%
Andet/Uddybninger*	44	15%

Note: Tabellen er baseret på oplysninger fra de 298 unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022. Bemærk, at det har været muligt at angive flere svar. Procenterne summer derfor ikke til 100.

*Joannahuset oplyser, at kategorien 'Andet/udddybninger' blandt andet dækker over: "Har et fint og tæt forhold til forældre", "Skilsmisse mellem forældre", "Fattigdom/Økonomisk krise i hjemmet" og "Forælder alvorlig syg, men det er ikke det, som henvendelsen drejer sig om".

Kilde: Ankestyrelsens beregninger på baggrund af data fra Joannahuset. Tabel slut.

Bertil, en af de unge, som vi har talt med, har henvendt sig til Joannahuset på grund af konflikter i hjemmet. Nedenfor beskriver vi kort den situation, han stod i, da han henvendte sig til Joannahuset.

Caseboks: BERTIL, 15 ÅR

Bertil bor hos sin mor og går i 9. klasse. Bertil beskriver, at han i lang tid har haft en sag i kommunen.

Hans forældre har tidligere haft delt forældremyndighed, men efter en længere konflikt mellem forældrene, har Bertils far nu fået forældremyndighed, hvilket Bertil er uforstående overfor. Bertil stak af hjemmefra, fordi det "blev for meget" for ham. Han ville ikke være hos sin far og henvendte sig derfor til Joannahuset. Han har siden opholdt sig hos sin mor, selvom moren ikke har forældremyndighed.

Bertil henvendte sig til Joannahuset for at få juridisk rådgivning om sin sag. Caseboks slut.

Flere unge har også personlige udfordringer

Rådgiverne fra kommunerne fortæller, at de unge, som henvender sig til Joannahuset har typisk har komplicerede, længerevarende problemer. I Københavns Kommune beskriver rådgiverne, at unge, som i første omgang henvender sig til Joannahuset med konflikter i hjemmet, kan vise sig at have øvrige problemer som eget misbrug, psykisk mistrivsel, kognitive udfordringer eller skolevægning.

Af tabellen nedenfor fremgår det, hvilke personlige udfordringer de unge indledningsvist i rådgivningsforløbet har fortalt, at de har. Nogle af de hyppigste udfordringer er angst, misbrug, selvmordstanker og skolevægning. Tabellen viser, at 15 procent (44) af de unge har angst, 12 procent (37) af de unge oplever skolevægning og 8 procent (25) af de unge har begået eller er involveret i kriminalitet.

Tabel 2.3 personlige udfordringer for unge der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset – data fra joannahuset

	Antal	Procent
Angst	44	15%
Har selv et misbrug	40	13%
Selvmordstanker	37	12%
Skolevægning	37	12%
Selvskade	31	10%
Har en eller flere psykiatriske diagnoser (ekskl. angst)	31	10%
Psykisk mistrivsel	26	9%
Kriminalitet	25	8%
Oplever symptomer på psykisk sygdom	11	4%
Spiseforstyrrelser	9	3%
Skal udredes ved psykiatrien	5	2%
Andet/uddybninger*	46	15%

Note: Tabellen er baseret på oplysninger fra de 298 unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022. Bemærk, at det har været muligt at angive flere svar. Procenterne summer derfor ikke til 100.

*Joannahuset oplyser, at kategorien 'Andet/uddybninger' blandt andet dækker over: "Sorg i forbindelse med at have mistet en af sine forældre", "Ufrivilligt gravid", "Den unge har indlæringsvanskeligheder", "Har tidligere haft en spiseforstyrrelse", "Mobbes i skolen" og "Er ensom".

Kilde: Ankestyrelsens opgørelser baseret på data fra Joannahuset.

Kommunerne kender over halvdelen af de unge i forvejen

Data viser, at 45 procent (134) af de unge, som har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset, ved deres første samtale har fortalt, at de har en sag i kommunen. 11 procent (33) af de unge har tidligere haft en sag i kommunen. Se tabel 2.4.

Tabel 2.4 unges angivelse af, om de har eller har haft en sag i kommunen – data fra Joannahuset

	Antal	Procent
Ja	134	45%
Ja, men ikke umiddelbart relevant for henvendelsen	7	2%
Ja, fra gammel tid	26	9%
Nej, og har vist aldrig haft	67	22%
Nej, men ved ikke om den unge har haft en sag tidligere	5	2%
Nej, men der er skrevet underretninger før	3	1%
Ved ikke*	56	19%

Note: Tabellen er baseret på oplysninger fra de 298 unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022.

*Kategorien 'Ved ikke', dækker for 17 af de unge over, at de ikke ved om de har/har haft en sag i kommunen. For de resterende 39 vides det ikke, fordi registreringen er foretaget før den 15. oktober 2020, hvor denne oplysning blev registreret første gang.

Kilde: Ankestyrelsens opgørelser baseret på data fra Joannahuset.

Efter første samtale med en medarbejder fra Joannahuset har 156 af de 298 unge fortalt, at de nu eller tidligere har haft en sag i kommunen. For disse unge varierer det, hvad sagen har handlet om.

Infoboks: JOANNAHUSETS MÅLGRUPPE

Det fremgår af Socialtilsynets godkendelse, at Joannahusets målgruppe for tilbuddet om husly er konkret afgrænset og omfatter ikke børn og unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. Målgruppen for Joannahusets øvrige tilbud er unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand. Læs mere om dette i bilag 2. Infoboks slut.

Emma, en ung fra Joannahuset, som vi har talt med i forbindelse med denne undersøgelse, har modtaget flere foranstaltninger hos sin kommune gennem årene. Nedenfor beskriver vi kort hendes historie.

Caseboks: EMMA, 16 ÅR

Emma beskriver, at hun tidligere har boet på gaden, og blev bevilget aflastning i en begrænset periode af sin kommune. Hun tog kontakt til sin kommunes døgnvagt for at finde en anden løsning, og her fortalte de om Joannahuset.

Emma har været udsat for fysisk vold af sin forælder siden Emma var lille. Der har været mange underretninger til kommunen gennem årene. Emma og hendes familie er blandt andet blevet bevilget familiebehandling. Emma har også været til blandt andet psykolog og psykiater, hvilket hun ikke synes har hjulpet.

Emma oplever, at hun skal være opsøgende hos kommunen, hvis der skal ske noget i hendes sag – hun må henvende sig, før der sker fremdrift. Emma forklarer om kommunen: "Jeg føler bare at de er der. De står bare lidt i vejen." Caseboks slut.

Nogle unge er i dårligt fungerende anbringelser

Data viser, at 10 procent (30) af de unge, der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset, angiver efter første samtale, at de er anbragt i en dårligt fungerende anbringelse.

Medarbejdere fra Joannahuset fortæller i interviewet, at nogle anbragte unge, som henvender sig, er rømmet fra deres anbringelsessted. Medarbejderne uddyber, at det blandt andet kan være på grund af et ønske om skift i anbringelse eller uenighed i en afgørelse om skift af anbringelsessted, eller på baggrund af magtanvendelser.

Data viser, at 9 procent (28) af de unge, der har haft et rådgivningsforløb i Joannahuset, fortæller efter første samtale med en medarbejder fra Joannahuset, at de er rømmet fra deres anbringelsessted.

Nogle unge, der henvender sig, er uden for målgruppen for husly

Medarbejdere fra Joannahuset fortæller, at der er forskellige målgrupper afhængig af, om der er tale om Joannahusets tilbud om husly eller de øvrige tilbud. Medarbejdere fra Joannahuset forklarer, at de også får besøg af unge, som er uden for den beskrevne målgruppe for tilbuddet om husly. Det kan både være børn, som aldersmæssigt er uden for målgruppen for husly, eller unge, der er uden for målgruppen for husly på grund af svære psykiatriske problemstillinger eller alvorligt misbrug. I de tilfælde vil Joannahuset tilbyde den unge rådgivning og omsorg, samt mulighed for at opholde sig i Joannahusets fællesrum.

DE UNGES ØNSKER OG FORVENTNINGER TIL JOANNAHUSETS TILBUD

Joannahusets leder og medarbejdere fortæller, at Joannahuset har tre overordnede tilbud: Omsorg, rådgivning og husly.

Omsorg

Joannahusets tilbud om omsorg indebærer et døgnåbent hus, hvor unge kan møde op. De kan få noget at spise, få et bad, lade deres telefoner op, få tøj eller snakke med en voksen. Det er muligt at være anonym i omsorgstilbuddet.

Rettighedsbaseret rådgivning og retshjælp

Rådgivning indebærer, at den unge kan få en eller flere samtaler om deres situation, hvor de unges handlemuligheder bliver afdækket, og de kan få vejledning om deres rettigheder. Rådgivningen er åbent hele døgnet, og det er muligt at være anonym i rådgivningstilbuddet.

Husly

Husly indebærer, at få en seng og overnatte i op til syv dage. Det er et døgnåbent tilbud for unge mellem 14-17 år. Husly forudsætter rådgivning for at afdække behovet. Husly kræver også samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det er derfor ikke muligt at være anonym.

Flest unge har efterspurgt rådgivning

Data viser, at af de 361 fysiske henvendelser, der har været i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022, har 55 procent (198) af de unge ved første henvendelse efterspurgt rådgivning.

Derudover efterspørger flere unge omsorg og husly. 44 procent (160) af de unge har efterspurgt omsorg, og 42 procent (152) har efterspurgt husly. 7 procent (24) af de unge har villet høre, hvad Joannahuset kan tilbyde, og 6 procent (22) har efterspurgt andet (Andet dækker eksempelvis over: At låne en telefon, et sted at være indtil det bliver morgen, anonymt husly, rådgivning om abort, ønsker at komme i plejefamilie frem for sit nuværende opholdssted, kontakt til psykolog eller misbrugsbehandling.)

Eksempel

Et eksempel på, hvad de unge efterspørger, når de henvender sig hos Joannahuset, er Emma, som ikke på forhånd vidste, at der var mulighed for rådgivning hos Joannahuset. Hun var en af de unge, som tog til Joannahuset for at få et sted at sove. Hun havde inden da været i en tidsbegrænset aflastning i nogle dage og ville ikke hjem. Hun beskriver, at Joannahuset tog godt imod hende, fortalte hende om huset, gav hende noget at spise, og talte med hende om hendes situation.

Bertil opsøgte ikke Joannahuset for at overnatte, og han vidste heller ikke, at han kunne få rådgivning. Han henvendte sig, fordi han manglede et sted at opholde sig.

Hver femte unge ønsker anbringelse ved første henvendelse

Lederen fra Joannahuset fortæller, at de har en del unge, som ønsker at blive anbragt. Lederen uddyber:

"Hver tredje lever i en form for funktionel hjemløshed, og der vil man gerne have et hjem. Man vil gerne have et trygt hjem, så en tredjedel af dem, nok 100 børn, har sagt, 'jeg vil gerne have et hjem, og jeg vil gerne anbringes.'" (Leder, Joannahuset)

Infoboks:

26 af de unge, der har efterspurgt husly hos Joannahuset, er anbragt uden for hjemmet på henvendelsestidspunktet.

Ifølge Socialstyrelsen er borgere i funktionel hjemløshed personer, der befinder sig i hjemløshedens grænseområde, fordi de oftest har en bolig. Det er personer, som sover på gaden eller overnatter på herberger, forsorgshjem, natvarmestuer, hos venner e.l. De har en bolig, som de i kortere eller længere perioder ikke magter at benytte. I de perioder bliver de talt med i hjemløsestatistikken. Kilde: [Definition af hjemløshed — Socialstyrelsen - Viden til gavn](#). Infoboks slut.

Tabellen neden for viser, at en femtedel (59) af de 298 unge i begyndelsen af deres rådgivningsforløb hos Joannahuset er blevet vejledt eller støttet i at anmode om en anbringelse. Yderligere 41 unge har bedt om vejledning eller støtte i at flytte hjemmefra og 14 har bedt om vejledning eller støtte til skift eller valg af anbringelsessted.

Tabel 2.5 Rådgivningsemner i starten af forløbet – data fra Joannahuset

	Antal	Procent
Afklaring af ønsker og behov	97	33%
Vejledning/støtte i at lave en underretning	87	29%
Vejledning/støtte i at anmode om anbringelse	59	20%
Vejledning/støtte i at flytte hjemmefra (herunder dispensationsansøgninger)	41	14%
Vejledning/støtte i at klage over en afgørelse	19	6%
Gennemgang af sagsprocesser	17	6%
Vejledning/støtte om skift/valg af anbringelsessted	14	5%
Vejledning/støtte i at anmode om aktindsigt	9	3%
Vejledning/støtte i politianmeldelse (fx i forhold til vold, voldtægt)	9	3%
Andet*	118	40%

Note: Tabellen er baseret på oplysninger fra de 298 unge, der har haft et rådgivningsforløb hos Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022. Bemærk, at det har været muligt at angive flere svar, procenterne summer derfor ikke til 100.

*Joannahuset oplyser, at kategorien 'Andet' dækker blandt andet over rådgivning om rettigheder og brobygning til andre tilbud, samt "Gennemgang af aktindsigt", "Rådgivning om huslymuligheder, når man er under 14 år (tage kontakt til døgnvagt)", "Vejledning om NemID", "Vejledning/ støtte i at tale med forældre", "Påbegyndt rådgivning om udarbejdelse af underretning samt processen herfor."

Kilde: Ankestyrelsens beregninger på baggrund af data fra Joannahuset.

Lederen fra Joannahuset fortæller, at de unge også kan efterspørge andre foranstaltninger end anbringelse. Det kan være unge, der ønsker en pause på en aflastningsinstitution, kontaktperson, familiebehandling, egen bolig eller efterskole.

En af de unge, som vi har talt med, Lærke, ønskede også hjælp til at finde et sted at bo. Nedenfor beskriver vi kort hendes historie.

caseboks: LÆRKE, 16 ÅR

Lærke stod i en situation, hvor hendes kæreste var fysisk og psykisk voldelig. Lærke har tidligere været anbragt og ønskede nu sit eget sted at bo. Hendes forældre var dog ikke enige i, at Lærke skulle bo i egen lejlighed. Lærke opsøgte Joannahuset for at få støtte til at gå fra sin kæreste og have et sted at opholde sig. Lærkes ven ringede på forhånd til Joannahuset, og Lærke tog derhen samme nat:

"Så ringede hun derind og hørte kort om, hvad det gik ud på. De sagde så, at vi kunne komme derind samme nat til en samtale for at høre, hvad jeg havde brug for, om de kunne hjælpe mig med det. Så tog vi derind, og jeg snakkede med de to, der var på vagt, og vi havde en rigtig god samtale, hvor jeg fortalte om de ting, jeg nu havde brug for at fortælle om, og de kunne også fortælle mig, hvad de havde af muligheder i min situation." (Ung fra Joannahuset)

Lærke fik efterfølgende samtykke fra sine forældre til at opholde sig en uge i husly i Joannahuset. Caseboks slut.

Kapitel 3: Kommuner og Joannahusets samarbejde, når de unge henvender sig til Joannahuset

I dette kapitel beskriver vi erfaringer med at tage imod de unge, som henvender sig hos Joannahuset. Vi fokuserer i kapitlet på de situationer, hvor unge henvender sig hos Joannahuset og ophæver deres anonymitet. I de situationer bliver det muligt for de unge at efterspørge husly, og Joannahuset underretter om den unge. Kapitlet belyser:

- Kommunernes og Joannahusets oplevelser af samarbejdet, når der bliver underrettet til kommunen, og den unge efterspørger husly.
- Unges oplevelser med at skrive underretninger i Joannahuset.
- Joannahusets og kommunernes oplevelser af deres handlemuligheder ved underretninger og indhentning af samtykke til husly.
- Joannahuset og kommunernes oplevede udfordringer ved de nuværende handlemuligheder, når unge henvender sig til Joannahuset.

Kapitlet er baseret på interview med kommuner, Joannahuset og unge, der har benyttet sig af Joannahusets tilbud, samt data fra Joannahusets registreringer.

Vi referer løbende til undersøgelsens bilag 2, hvor vi beskriver relevante handlemuligheder i den nuværende lovgivning. Det indebærer blandt andet rammerne for Joannahusets oprettelse, inddragelse af forældremyndighedsindehaver ved indhentning af samtykke til overnatning, underretningspligten samt regler om, at de unge højst må overnatte syv dage i Joannahuset.

UDVALGTE HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- Joannahuset skal indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, når en ung efterspørger husly i Joannahuset. Joannahusets leder og medarbejdere fortæller, at de beder anbringelsesstedet om samtykke til overnatning for anbragte unge.
- Når de unge ikke får samtykke til overnatning, får de rådgivning om deres muligheder. En sidste mulighed er at være i natrådgivning på en sofa i fællesrummet. En af kommunerne fortæller, at forældre kan blive frustrerede, når unge opholder sig i Joannahuset uden deres samtykke.
- Joannahuset fortæller, at der har været behov for at underrette om alle unge, der har henvendt sig hos Joannahuset. Kommunerne er enige i, at de unge, de møder, er i målgruppen for hjælp og støtte.
- Begge kommuner beskriver, at underretningerne fra Joannahuset er velbeskrevne, men de oplever samtidig, at de modtager dem for sent i forhold til at give den unge en tilstrækkelig indsats fra starten. Det kan eksempelvis være, når den unge ikke længere kan være i husly hos Joannahuset og har brug for anden støtte.
- Joannahuset oplever, at der mangler handlemuligheder for at give unge den hjælp, de har brug for. De savner flere muligheder for, at der kan handles akut på de unges situationer.
- Kommunerne oplever, at der er tilstrækkelige handlemuligheder i lovgivningen, men at de i nogle tilfælde kan mangle akutte tilbud til de unge.

- Både Joannahuset og kommunerne oplever, at syv dages husly kan være kort tid til at finde den rette løsning til de unge.
- Kommunerne fortæller, at de oplever at modtage gentagne underretninger fra Joannahuset om de samme unge, uden at underretningerne indeholder nye oplysninger. Et vanskeligt element i samarbejdet mellem Joannahuset og kommunerne handler om forskellige vurderinger af, hvornår en underretning er akut. Kommunerne fortæller, at de ikke altid er enige i Joannahusets vurdering af, at en underretning er akut. Samtidig oplever Joannahuset forskellig praksis i kommunerne om, hvad underretningerne fører til.

DE UNGES ANONYMITET HOS JOANNAHUSET

LOVBOKS: ANONYME HENDELSER

Det fremgår af § 7 i bekendtgørelse nr. 293 af 20. marts 2020, at unge skal kunne henvende sig anonymt til ungekrisecentret. Læs mere om rammerne for Joannahusets oprettelse i bilag 2. Lovboks slut.

En medarbejder fra Joannahuset fortæller, at når de unge ankommer fysisk, får de med det samme at vide, at de kan være anonyme. Data fra Joannahuset viser, at 49 procent (176) af de unge har ønsket at være anonyme ved første fysiske henvendelse.

Joannahusets leder fortæller, at nogle unge har brug for tilløb til at ophæve anonymiteten og kommer hos Joannahuset en eller flere gange, inden det sker. Andre unge giver med det samme udtryk for, at anonymiteten ikke spiller en rolle. En medarbejder fortæller:

"Jeg tror, at det længste anonyme rådgivningsforløb, vi har haft, det var et halvt år. Med en ung, der var anonym, før hun opgav sin anonymitet." (Medarbejder, Joannahuset)

Den viden, som medarbejderne har fået i et anonymt rådgivningsforløb, forsvinder ikke, når en ung vælger at ophæve anonymiteten, men en medarbejder fortæller, at de ikke har mulighed for at underrette, når den unge er anonym. Medarbejderne forklarer, at de unge derfor bliver oplyst om underretningspligten, da det kan ske, at den unge senere vælger at opgive sin anonymitet. Ifølge medarbejderne i Joannahuset er det godt, at de unge har mulighed for at være anonyme, fordi de unge dermed kan opleve, at de bevarer en vis kontrol i forløbet, og det samtidig giver dem den nødvendige tid til at overveje konsekvenserne ved at ophæve deres anonymitet. Kommunerne giver omvendt udtryk for, at de kan ønske at få underretningerne tidligere, end de gør.

Samtykke til overnatning

Lovboks: INDHENTNING AF SAMTYKKE TIL OVERNATNING

Det fremgår af bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020 og Socialtilsynets godkendelse af Joannahuset, at Joannahuset skal indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaveren når en ung efterspørger husly i Joannahuset. Det er uanset om barnet er anbragt eller ej.

Læs mere om godkendelse af Joannahusets tilbud om sengepladser i bilag 2. Lovboks slut.

Joannahusets leder og medarbejdere oplyser, at de indhenter samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, hvis den unge er hjemmeboende, og fra anbringelseshjemmet eller kommunen, hvis den unge er anbragt (Joannahuset oplyser, at de har orienteret Socialtilsynet om deres praksis for indhentning af samtykke for unge, der er anbragt.)

En medarbejder fra Joannahuset fortæller om processen, at de inden opkaldet til forældre afstemmer med den unge, hvor meget de kan fortælle forælderen om baggrunden for den unges henvendelse, og om hvad den unge har fortalt, da Joannahuset har tavshedspligt. Medarbejderen forklarer, at de orienterer forældrene om, at Joannahuset ikke varetager myndighed eller en formel omsorgsrolle, mens den unge er indskrevet i husly. Den unge kan derfor frit komme og gå. De kan indgå en aftale om, at forældre eller anbringelsessted bliver orienteret, hvis den unge går i løbet af natten.

Medarbejderen fra Joannahuset fortæller, at forældrene reagerer forskelligt på opkaldet om samtykke. Nogle giver det ikke meget opmærksomhed, mens andre er uenige i behovet for husly og ikke ønsker at give samtykke. Andre forældre kan godt forstå deres barns behov for husly. Medarbejderne oplever, at forældre kan skifte holdning undervejs i dialogen og ende med at samtykke til overnatningen. Ifølge medarbejderne er det blandt andet sket i situationer, hvor den unge ikke vil oplyse, hvor den unge tager hen, hvis forældrene ikke giver samtykke:

“Det er jo også noget, vi må fortælle forældre nogle gange, at jeg kan ikke holde på hende her, og jeg ved ikke, hvor hun går hen, men hun siger til mig, at hun ikke går hjem.”
(medarbejder, Joannahuset)

En rådgiver fra Københavns Kommune fortæller, at forældrene kan føle sig presset til at give samtykke, hvis Joannahusets medarbejdere siger til forældrene, at alternativet er, at den unge opholder sig på gaden.

Joannahuset medarbejdere fortæller også, at nogle unge beder medarbejderne om ikke forsøge at indhente samtykke, hvis den unge er overbevist om, at forældrene vil give afslag. Det betyder, at den unge ikke kan få husly.

Forældre kontakter kommunen om overnatningen

Ledere og rådgivere fra Københavns Kommune fortæller, at de oplever, at forældrene kontakter kommunen, når Joannahuset har ringet til forældrene om samtykke til overnatning. En leder fra Københavns Kommune fortæller om en mor, der kontakter dem, fordi hendes barn opholder sig i Joannahuset uden hendes samtykke:

“Lige den her sag er et meget godt eksempel på, hvor det så går fuldstændig galt. Der sidder en mor, der er frustreret, som faktisk ringer ind til os sent en lørdag aften og siger ‘jeg føler, at mit barn er blevet kidnappet.’ [...] ‘Lige nu har jeg ikke set hende i fire dage, og jeg er bekymret for, at hun sover ude,’ Hun er 13 eller 14 år på det her tidspunkt, hun er ikke særlig stor. Så hun overvejer, ‘kan jeg anmelde dem [Joannahuset] til politiet?’ Hun føler, at de har taget hendes barn. Det er jo problematisk, når man tænker, at de her forældre skal også høres i det.” (Leder, Københavns Kommune)

Joannahuset beder anbringelsesstedet om samtykke til overnatning for anbragte unge

Leder og medarbejdere fra Joannahuset forklarer, at indhentning af samtykke fra forældremyndighedsindehaverne i praksis har vist sig ikke at være en meningsfuld procedure, hvis den unge er anbragt. De fortæller, at det skyldes, at den daglige omsorg, herunder aftaler om overnatning, ved anbringelsen er overgået til anbringelsesstedet eller kommunen. Joannahuset fortæller, at de derfor har fortolket, at anbringelsesstedet skal give samtykke til overnatningen, hvis den unge er anbragt (Joannahuset oplyser, at de har orienteret Socialtilsynet om denne procedure.).

I Københavns Kommune giver de et eksempel på denne procedure. En leder fra et aflastningssted fortæller, at Joannahuset kontaktede dem om en anbragt dreng:

“Vi siger, ‘men vi kan jo ikke give lov til, at han skal sove inde hos jer’, ‘jo, fordi I har et forældreansvar,’ siger de så. ‘Jamen, det har jo ikke noget at gøre med forældreansvarsloven, det er jo forældremyndighed. Vi skal have tilladelse af hans mor selvom han er døgnanbragt.’ Den ville de bare ikke købe, de blev ved med at sige ‘I kan godt give tilladelse til, at han kan sove inde hos os.’” (Leder, Københavns Kommune)

Flere rådgivere fra Københavns Kommune fortæller om situationer, hvor Joannahuset kontakter anbringelsesstedet for samtykke til overnatning frem for forældrene. Rådgiverne har ikke oplysninger om, hvad der videre sker, når anbringelsessteder fortæller Joannahuset, at de ikke må give samtykke til, at den unge overnatter i Joannahuset.

Når det ikke er muligt at få kontakt til forældrene

En af Joannahusets medarbejdere fortæller, at når de unge ikke får samtykke til overnatning, får de rådgivning om deres muligheder og drøfter mulige planer sammen med medarbejderne i Joannahuset. Medarbejderen forklarer, at de gør sig umage med at forklare kommunens rolle som myndighed, og at det i situationer, hvor den unge ikke får samtykke til overnatning, kan være en mulighed at tale med den unge om, hvorvidt der er steder i den unges netværk, hvor de kan overnatte. I andre situationer kontakter de kommunen. Den sidste mulighed er, at den unge kan være i Joannahuset, som vi beskriver nedenfor.

Natrådgivning er et ophold på en sofa i fællesrummet

Joannahusets leder forklarer, at de i dialog med Socialstyrelsen har afklaret, at den unge har ret til at opholde sig i Joannahuset, også i nattetimerne, selvom forældre eller anbringelsesinstitution ikke vil give samtykke til husly. Lederen forklarer, hvordan natrådgivning foregår:

“Når man kommer i natrådgivning her, så får man ikke en seng og sove i, man får ikke en dyne, man får ikke en pude, man får en voksen at tale med, man kan sidde og se noget fjernsyn, man kan spille noget FIFA, og man kan tale om hele sin situation eller hvile sig med et tæppe i en sofa eller lænestol.” (Leder, Joannahuset)

INFOBOKS: NATRÅDGIVNING MÅ SKE SOM KORTVARIG HVILE

Det fremgår af [Socialtilsynets konklusion på det driftsorienterede tilsyn af Joannahuset i februar 2022](#), at Socialstyrelsen i en skrivelse fra 19. november 2021 har præciseret om natrådgivningen, at: *"Det ikke vurderes, at der er tale om en ekstra midlertidig sengeplads – og dermed overnatning, såfremt barnet eller den unge tager helt kortvarigt hvile på sofa eller lignende med fx et tæppe, når de aktuelt fortsat opholder sig i Joannahuset med henblik på at få hjælp og rådgivning."* infoboks slut.

Lederen fra Joannahuset vurderer, at det er problematisk, at kommunerne ikke reagerer tilstrækkeligt, når den unge har opholdt sig i natrådgivning over længere tid. Lederen peger på, at de altid underretter, og at ansvaret derfor ligger hos kommunerne. I de følgende afsnit ser vi nærmere på kommunernes og Joannahusets arbejde med underretninger om unge, der henvender sig til Joannahuset.

DEN FØRSTE UNDERRETNING

Underretningen til kommunerne er som regel den første kontakt mellem Joannahuset og kommunen om den enkelte unge – med mindre den unge, forældre eller eksempelvis en kontaktperson forinden har henvendt sig til kommunen. Underretningerne kan være skriftlige, mundtlige, eksempelvis gennem telefonisk kontakt til kommunernes vagttelefoner. Som beskrevet ovenfor er det først muligt for Joannahuset at underrette kommunerne, når de unge ophæver deres anonymitet.

Lovboks: UNDERRETNINGSPLIGT OG JOANNAHUSETS ROLLE

Det fremgår af servicelovens § 154, at den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen. For personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, er underretningspligten skærpet, jf. servicelovens § 153.

Læs mere om underretningspligten samt Joannahusets rolle i forhold til myndigheder i bilag 2. Lovboks slut.

Behov for underretninger om alle unge

Joannahusets leder fortæller, at hun ikke kan mindes, at der har været en ung, som ikke har behov for at komme i kontakt med de sociale myndigheder. Den samme oplevelse har medarbejderne:

"Jeg kan faktisk ikke huske et barn, der har ophævet sin anonymitet, hvor det ikke var nødvendigt at underrette. De, som kommer og søger husly, gør det, fordi de ikke har et trygt sted at overnatte, og det er i sig selv alvorligt bekymrende. Og dem, der kommer udelukkende for rådgivning, har jo tit et eller anden ønske om forandring, så selv når den unge siger, 'okay, alle de her ting, jeg fortæller til dig, ved kommunen allerede godt'. Ja, men for at få lavet den forandring, så skal de stadig have sendt en underretning."
(Medarbejder, Joannahuset)

Joannahusets leder fortæller, at de nogle gange sender en samlet underretning, som er opdelt med indhold fra den unge og indhold fra Joannahuset som en del af deres underretningspligt. Andre gange sender de i dialog med den unge udelukkende en underretning fra Joannahuset.

Når unge selv sender noget afsted, beskriver lederen, at de har fokus på, hvordan de kan støtte den unge i at beskrive sin situation. Det er ikke nødvendigvis skriftligt, men kan være i andre formater såsom foto, lydfiler, digte, sange eller tidslinjer over den unges liv. En medarbejder fra Joannahuset fortæller om en situation, hvor de vejledte en ung, som valgte at være anonym, i at skrive en underretning om sig selv. De guidede blandt andet den unge i, hvordan man kan bygge en underretning op, og hvilke oplysninger der kan være relevante at få formidlet til kommunen. Joannahusets leder fortæller, at de i Joannahuset ofte får viden direkte fra den unge, som den unge ikke tidligere har delt med eksempelvis kommunen. Det gør de, fordi de har mulighed for at opbygge en tillidsfuld relation til de unge over flere dage.

Både Lærke og Emma, som er blevet interviewet til undersøgelsen, skrev en underretning i samarbejde med Joannahuset. Emma fik samtykke fra sin mor til at overnatte syv dage i Joannahuset, og skrev under sit ophold på underretningen, som hun beskriver, at de brugte 8-9 dage på, men som hun gerne ville have haft længere tid til:

“Det er sådan, det har bare ikke været nok tid for mig til at få skrevet underretningen. Selvom jeg er meget åben og meget velformuleret, så var det ikke tid nok for mig og de andre voksne til at skrive den her underretning.” (Ung fra Joannahuset)

Enighed om at de unge er i målgruppen for støtte

Rådgivere fra begge kommuner beskriver ligesom Joannahuset, at de unge, der henvender sig, er i målgruppen for hjælp og støtte hos kommunen. De har ikke prøvet at få henvendelser om unge, hvor der ikke var behov for støtte.

Når unge fortryder ophævelse af deres anonymitet eller forsvinder

Joannahuset sender underretninger i dialog med den unge. Lederen fra Joannahuset beskriver, at der dog kan være tilfælde, hvor de mister kontakten til den unge, og hvor Joannahuset har oplysninger, som de vurderer er omfattet af underretningspligten og skal afsted til kommunen, og hvor de derfor sender en underretning.

Medarbejderne har også oplevet, at unge, der fortryder at have ophævet deres anonymitet, ikke ønsker, at der bliver underrettet til kommunen. De beskriver, at det sjældent har været nødvendigt at underrette, selvom den unge ikke ønsker det. Medarbejderne fortæller, at det i de tilfælde har været en underretning, som kun har indeholdt oplysninger, som medarbejderne har en underretningspligt om. Den unge har også fået lov til at læse underretningen, inden den er blevet sendt afsted til kommunen, og medarbejderne fortæller, at de gør sig umage med at forklare den unge om underretningspligten, og hvorfor der bliver underrettet.

Lovboks: UNDERRETNINGSPLIGT

Alle har underretningspligt til kommunen i forhold til børn og unges trivsel. En række fagpersoner har skærpet underretningspligt. Det fremgår af servicelovens §§ 153 og 154. Læs mere i bilag 2. Lovboks slut.

Infoboks: RAMMERNE FOR JOANNAHUSETS TILBUD OM HUSLY

Joannahuset kan selv visitere til overnatning på ungekrisecentret i op til fem dage med mulighed for forlængelse i op til yderligere to dage. Joannahuset skal have forældremyndighedsindehavers samtykke for at indskrive børn og unge til overnatning. Læs mere om rammerne for husly i Joannahuset i bilag 2. Infoboks slut.

Kommunerne: Underretningerne fra Joannahuset er velbeskrevne, men kommer sent

Begge kommuner beskriver generelt et godt samarbejde med Joannahuset. Kommunerne oplever, at underretninger fra Joannahuset er velbeskrevne, men de fortæller samtidig, at de modtager dem for sent i forhold til at give den unge en tilstrækkelig indsats fra start:

”Jeg synes faktisk, at de skriver nogle ret gode underretninger, hvor de får nuanceret rigtig meget, og det er helt klart fordi de har fokus på at inddrage den unge. Det gør så også, at der går en pæn rum tid før den kommer, fordi de vil have samtykke fra den unge og så videre, før de sender afsted. Så det kan nogle gange godt udfordre lidt, fordi der er nogle forældre på den anden side, der kan være ret frustrerede i de her forløb.” (Leder, Københavns Kommune)

Ledere i Københavns Kommune oplever desuden, at det, at de unge kan holde fast i anonymiteten i længere tid hos Joannahuset, betyder, at underretningerne kan udvikle sig til hastesituationer, når den unge endelig bryder sin anonymitet hos Joannahuset.

Medarbejdere fra Joannahuset beskriver, at det er meget forskelligt, hvornår i forløbet, de sender en underretning afsted. Det kan være i løbet af de første timer eller efter flere dage. En medarbejder forklarer, at det tager tid at skrive underretninger, som den unge selv synes bedst beskriver situationen, og at det kan være svært for den unge at koncentrere sig om at skrive en underretning i en stresset situation. Joannahusets medarbejdere oplyser, at de i umiddelbar forlængelse af en indskrivning til husly underretter kommunen mundtligt og forklarer, at de arbejder på en uddybende skriftlig underretning.

Underretninger kan komme sent i den unges husly

Rådgivere fra både Gladsaxe og Københavns Kommune har oplevet, at de først har fået en underretning fra Joannahuset på syvendageden, når den unge ikke længere kan være i husly. Kommunerne oplever, at det kan være vanskeligt at finde en god løsning for den unge, når underretningerne først kommer ind, når den unge ikke længere kan være i Joannahuset. En rådgiver fra Københavns Kommune fortæller om kontakten fra Joannahuset, når de syv overnatninger er gået:

”Nogle gange så ringer de også, hvis – lad os sige, at de har de her syv overnatninger og har fået samtykke til det, så bliver vi først bekendt med det seks dage efter, hvor de siger ‘vi regner med at der er en løsning i morgen.’ Det er bare sådan, ‘I har haft den unge i så lang tid, hvorfor har I ikke kontaktet os noget før?’, for det er umuligt for os at lægge en plan med så kort varsel.” (Rådgiver, Københavns Kommune)

I nogle tilfælde skal kontakten til kommunen gå stærkt

Der kan også være unge, der henvender sig om situationer, hvor Joannahusets medarbejdere vurderer, at den unges problematikker er af sådan en karakter, at det kræver, at kommunen bliver inddraget akut, så kommunen kan få muligheden for at vurdere, om der skal træffes afgørelse om akutte foranstaltninger i den unges sag. Det kan eksempelvis være, hvis det drejer sig om æresrelaterede konflikter, hvor det grundet sikkerhedsmæssige risici ikke er forsvarligt at forsøge at indhente samtykke. Medarbejdere fra Joannahuset fortæller, at de i

disse situationer tager kontakt til kommunen med det samme.

Infoboks: OVERNATNING I JOANNAHUSET

Det fremgår af Socialtilsynets godkendelse af Joannahuset, at unge kan overnatte i op til syv dage hos Joannahuset. Overnatning forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehavere.

Læs mere om rammerne for overnatning hos Joannahuset i bilag 2. Infoboks slut.

Kommune: Den unges underretning kan mangle nuancer

En rådgiver fra Gladsaxe peger på, at selvom det er gode og velbeskrevne underretninger, Joannahuset sender, hvor de unges stemme kommer til udtryk, er det ikke altid, at hele fortællingen kommer med:

"Mange gange har de jo fået den unges fortælling, og den unge fortæller måske ikke altid lige 'men der er faktisk også to voksne, som kommer hjemme hos min mor og far' eller 'jeg har også denne her kontaktperson' eller sådan nogle ting. Og så kan jeg da godt forstå, at hvis man kun får én side, at man siger 'wow, det er også bekymrende' det kan jeg godt forstå." (Rådgiver, Gladsaxe Kommune)

Rådgiveren påpeger, at de kommunale rådgivere kan have andre oplysninger til rådighed, som kan nuancere den unges sag og situation. Rådgiveren fortæller, at det kan nedtrappe situationen, når de har dialogen med Joannahuset og kan forklare, at der er igangværende foranstaltninger og foretaget aktuelle vurderinger.

En medarbejder fra Joannahuset fortæller, at de er bevidste om, at der kan være andre oplysninger hos kommunen, som de i Joannahuset ikke har kendskab til.

Infoboks: Den sociale døgnvagt

Den Sociale Døgnvagt yder råd og vejledning til voksne, familier samt børn og unge under 18 år. De har åbent året rundt, hele året. Det er muligt at henvende sig fysisk, sende en mail eller ringe. Infoboks slut.

Kommune: Joannahuset henvender sig ofte til Den Sociale Døgnvagt

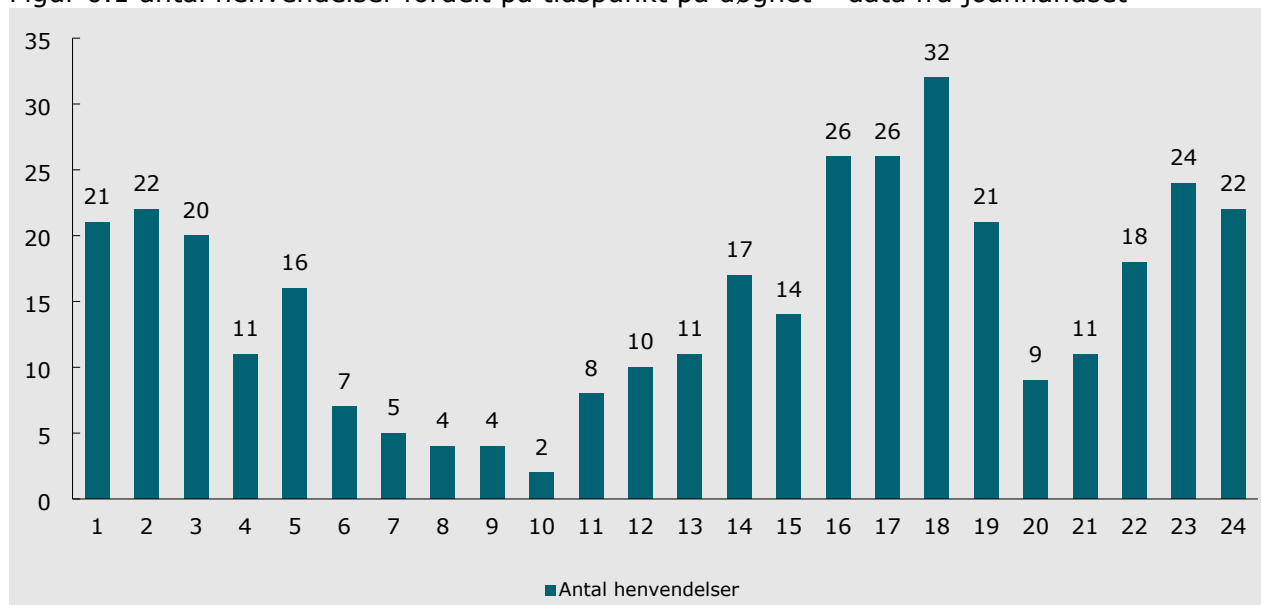
Rådgivere fra Københavns Kommune fortæller om kontakten med Joannahuset, at de nogle gange kan have oplevelsen af, at Joannahuset venter til sent på døgnet, før de kontakter kommunen. En rådgiver fra Københavns Kommunes Sociale Døgnvagt fortæller, at de oplever, at Joannahuset i stedet ringer til Den Sociale Døgnvagt. En anden rådgiver forklarer om dialogen med Joannahuset:

"Jeg tror, at de har en oplevelse af, at vi så i vagten kan gøre mere eller handle hurtigere, eller et eller andet, så vi får faktisk ofte opkaldene, og så videresender vi dem til sagsbehandlere på den måde. Så det er sådan et underligt tagfat nogle gange." (Rådgiver, Københavns Kommune)

Figuren neden for viser, i hvilket tidsrum unge fysisk har henvendt sig til Joannahuset. I dagtimerne (kl. 7.30-15.29) har 96 unge henvendt sig, i eftermiddags og aftentimerne (kl. 15.30-23.29) har 167 unge henvendt sig og i nattetimerne (kl. 23.30-7.29) har 124 unge henvendt sig (Joannahuset har ikke opgjort, hvor længe der går fra den fysiske henvendelse,

til de kontakter kommunen.).

Figur 0.1 antal henvendelser fordelt på tidspunkt på døgnet – data fra Joannahuset

Note: Figuren er baseret på 361 fysiske henvendelser fra unge til Joannahuset i perioden 15. august 2020 til 15. august 2022. Tidsrummet 00.30-01.29 er på akse angivet som 1, tidsrummet 01.30-02.29 er angivet som 2, osv.

Kilde: Ankestyrelsens opgørelser baseret på data fra Joannahuset.

ERFARINGER MED SAMARBEJDET VED UNDERRETNINGER

Når Joannahuset underretter om en ung, starter der i nogle tilfælde en proces, hvor den unge er i kontakt med både Joannahuset og kommunen over en længere periode.

Kommunerne modtager gentagne underretninger fra Joannahuset

Rådgivere og ledere i de to interviewede kommuner fortæller, at de i flere tilfælde har modtaget gentagne underretninger fra Joannahuset om de samme unge, uden at de oplever, at underretningerne indeholder nye oplysninger.

I Københavns Kommune fortæller rådgiverne, at de i nogle tilfælde har modtaget daglige underretninger fra Joannahuset, eksempelvis hvis en ung bruger natrådgivningen hver aften. Lederne fortæller, at det også kan være om unge, hvor kommunen har iværksat indsatser som aflastning og familiebehandling, men hvor den unge bliver ved med at vende tilbage til Joannahuset frem for aflastningsstedet eller hjemmet. Rådgivere i begge kommuner fortæller, at det kan være udfordrende at modtage gentagne underretninger om den samme unge, hvis der ikke kommer yderligere oplysninger i sagen:

"Der står ikke noget nyt. Det er en viden, vi [allerede] har, men vi har truffet denne her afgørelse. At I så ikke er enige i den afgørelse, det er så, hvad det er. Vi må godt være uenige om en socialfaglig vurdering om et anbringelsesgrundlag, men det bliver bare "dem

og os", når de sådan lidt aggressivt sender så mange underretninger." (Rådgiver, Gladsaxe Kommune)

Rådgiverne i begge kommuner fortæller, at de kan opleve det som strategisk, når Joannahuset dagligt underretter om en ung, fordi sagen kan fremstå med en anden tyngde, hvis der ligger mange underretninger.

Lovboks: UNDERRETNINGSPLIGT

Det fremgår af servicelovens § 154, at den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Særlige fagpersoner har skærpeunderretningspligt, jf. servicelovens § 153. Derudover har alle mulighed for at underrette Ankestyrelsen. Læs mere i bilag 2. Lovboks slut.

Joannahusets medarbejdere underretter ved at møde fysisk op hos kommunerne

Ledere og rådgivere i Gladsaxe Kommune fortæller, at Joannahuset flere gange har underrettet ved at møde fysisk op hos kommunen sammen med den unge. Rådgiverne har oplevet situationer, hvor Joannahusets medarbejdere sammen med en ung har nægtet at forlade matriklen, før der er blevet truffet en afgørelse. Rådgiverne forklarer, at det ikke giver dem de tilstrækkelige muligheder for at følge de nødvendige sagsbehandlingskridt, som eksempelvis at holde en samtale med den unge, indhente oplysninger og inddrage forældrene.

Infoboks: FYSISK FREMMØDE I KOMMUNEN

Det er kommunen, der tilrettelægger sagsbehandlingen, herunder, hvornår der skal være møde med den unge. Det er muligt at møde op hos kommunen for mundtligt at underrette, men det er ikke en ret at opholde sig hos kommunen, indtil der er truffet en afgørelse. Læs mere om kommunernes handlemuligheder i bilag 2. Infoboks slut.

Joannahuset og kommunerne har forskellige vurderinger af, hvornår en underretning er akut

Et vanskeligt element i samarbejdet (Joannahuset påpeger, at de brobygger til kommunen og betegner samarbejdet som relationen mellem kommunen og de unge) mellem Joannahuset og kommunerne handler om vurderingen af, hvornår der skal handles akut på en underretning. Det fremgår af interview med både ledelser, rådgivere og medarbejdere fra Joannahuset og de to kommuner. Rådgiverne i begge kommuner oplever, at alle underretninger fra Joannahuset præsenteres som akutte, og at det derfor bliver udfordrende at holde overblik over sagen. Der kan samtidig være situationer, hvor de har svært ved at forstå, hvorfor underretningerne præsenteres som akutte.

I begge kommuner påpeger ledelsen, at de ikke vurderer den unges situation som akut udelukkende på baggrund af, at den unge ikke vil hjem. Kommunen skal arbejde med et helhedsorienteret perspektiv, hvor blandt andet forældrenes perspektiv også skal inddrages i sagsbehandlingen. Kommunerne kan derfor ikke iværksætte akutte foranstaltninger baseret på en underretning fra Joannahuset, der udelukkende indeholder den unges perspektiv, uden at undersøge sagen nærmere:

”Vi har oplevet nogle gange, at [Joannahuset] til sidst bliver fastlåst på, at det her barn skal anbringes for eksempel, før det er den rigtige løsning. Jeg er ikke imod at anbringe børn. Jeg synes, at det er fint, når det er det, der skal til. Men vi har også andre muligheder. Vi har måske nogle bedsteforældre. Vi er også underlagt nogle retningslinjer om at skulle høre og afsøge en bredere vifte af løsninger.” (Leder, Københavns Kommune)

KOMMUNERNES OPLYSNINGSPLIGT

Det følger af oplysningspligten efter retssikkerhedslovens § 10, at kommunen skal forsøge at indhente oplysninger om forholdene i hjemmet, inden de træffer afgørelse. Ankestyrelsen bemærker, at det altid vil være relevant at undersøge omstændighederne i familien og derfor ikke bygge en eventuel akutafgørelse alene på barnets udsagn. Læs mere i bilag 2.

Joannahuset oplever forskellig praksis i forhold til, hvad underretningerne fører til. Joannahusets medarbejdere fortæller om den usikkerhed, som de unge kan føle, når de underretter kommunerne om deres situation:

”Der er også nogle unge, der siger, ’når jeg først fortæller om det her, vil kommunen komme og anbringe mig’, og så ringer de unge og sender, hvad de har, og så siger kommunen, ’vi kan sætte gang i en § 50, men du tager bare hjem igen.’ Det kan være lige så stort et svigt eller føles som en lige så voldsom oplevelse, at man ophæver anonymiteten, og underretter kommunen, som også betyder, at ens forældre får af vide, hvad man har sagt, da de bliver partshørt og så bliver man sendt hjem.” (Medarbejder, Joannahuset)

Medarbejderen beskriver, at det kan føles som et svigt for den unge, hvis kommunen ikke handler akut. Det er ikke muligt for medarbejderne i Joannahuset at fortælle de unge, hvilken afgørelse kommunen vil træffe i deres sag, men de kan oplyse dem om processer, rettigheder og muligheder:

”Vi kan ikke love, hvad kommunen beslutter, og det synes jeg faktisk den dag i dag kan være meget svært, når der kommer nogle og fortæller om meget grov vold, at man så ikke med ro i stemmen kan sige, ’når du fortæller de her ting til kommunen, så skal du ikke være derhjemme’. Det ville vi aldrig kunne sige, for der kan være en kommune, der vurderer det ene og en anden kommune, der vurderer noget andet.” (Medarbejder, Joannahuset)

NÅR UNGE BERETTER OM VOLD I HJEMMET

Når unge beretter om voldsepisoder i hjemmet, gælder der særlige sagsbehandlingsregler. En børnefaglig undersøgelse skal i et sådant tilfælde ske med brug af Børnehus, jf. servicelovens § 50 b, hvis det også er relevant for kommunen at inddrage sygehusvæsenet eller politiet. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og uden dennes tilstedeværelse, jf. § 155 a, stk. 2.

Infoboks: Ved underretning til Ankestyrelsen om vold eller andre overgreb betragter styrelsen som udgangspunkt sagen som hastende og tager kontakt til kommunen straks med henblik på at få oplyst, hvad kommunen gør. Læs mere om kommunernes handlemuligheder og underretninger i bilag 2. Infoboks slut.

Infoboks: HENVENDELSER UDEN FOR KOMMUNENS ÅBNINGSTID

Efter servicelovens § 155, stk. 2, skal alle kommuner reagere på akutte underretninger inden for 24 timer. Nogle kommuner henviser uden for normal åbningstid til politiet på 114. Politiet kontakter så det kommunale beredskab. Infoboks slut.

Joannahuset oplever, at kommunen ikke forstår sager som akutte og ikke handler derefter

Medarbejdere og lederen i Joannahuset fortæller, at en vigtig del af deres arbejde handler om at møde de unge, når de ønsker at handle på deres situation. De møder ofte de unge på de tidspunkter, der ligger uden for åbningstiderne og sagsbehandlingen i kommunen. Det kan betyde, at Joannahuset får et andet perspektiv på de unges situation som akut.

”Vi ser de unge, mens de lever det liv, hvor de er gået uden for kontoret, vi ser dem om natten, vi ser dem om aftenen, vi ser det liv, som er deres levede liv, og som foregår på alle tider af døgnet. Derfor ser vi formentlig også de unges situation som akut på en anden måde, end når man sidder ved skrivebordet. For vi kan jo godt se, hvad de mener med akut, fordi når de ikke er gået hjem på fjerdedagen, femtedagen, sjattedagen, så kan det godt være, at der er to måneders sagsbehandling. Men to måneder i det liv går jo ikke.”
(Medarbejder, Joannahuset)

Medarbejderne i Joannahuset oplever, at der er en uoverensstemmelse mellem kommunens og de unges oplevelser af, hvornår en situation er akut, og hvornår der skal handles.

Joannahusets medarbejdere beskriver, at der mangler forståelse for, at de unge oplever situationen som akut, og at når unge rækker ud efter hjælp, behøver det ikke være i umiddelbar forlængelse af en voldsom episode. For nogle unge kan det være en proces at tage beslutningen om at bede andre om hjælp, og det er ifølge Joannahusets medarbejdere afgørende at handle i den situation, hvor den unge rækker ud.

Joannahusets leder fortæller, at kommunerne ikke altid reagerer akut. Det kan ifølge lederen være fordi, kommunen mener, den unge har et sted at tage hen, at kommunen mener, at de rette foranstaltninger allerede er sat i værk på trods af den unges uenighed med foranstaltningen, eller at de venter på Ankestyrelsens afgørelse.

OPLEVEDE UDFORDRINGER VED DE NUVÆRENDE RAMMER OG HANDLEMULIGHEDER

På baggrund af de gennemgåede temaer i dette kapitel, beskriver vi en række områder, hvor Joannahuset og kommunerne oplever udfordringer ved de nuværende handlemuligheder, når unge i akut krise eller kriselignende situationer henvender sig til Joannahuset.

Forskellige perspektiver på handlemuligheder: Joannahuset og kommunerne har forskellige perspektiver på, om der er de rette handlemuligheder til at give unge i akut krise eller kriselignende situationer, den hjælp de har brug for. Kommunerne oplever, at der er tilstrækkelige handlemuligheder i lovgivningen. Joannahuset oplever, at der mangler handlemuligheder for at give unge den hjælp, de har brug for.

Joannahuset savner muligheder for at handle akut: Joannahusets leder og medarbejdere peger på, at de oplever et system, der ikke er i stand til at handle akut, når det handler om at gribe unge i akut krise eller kriselignende situationer, som henvender sig til Joannahuset. Medarbejderne hos Joannahuset peger på, at de unge skal have mulighed for en undersøgelsesperiode, hvor den unges sag kan blive tilstrækkeligt oplyst. Medarbejderne mener, at en løsning på dette blandt andet kunne være, at unge kan overnatte mere end syv dage i Joannahuset, at der foretages flere akutanbringelser, eller at der findes andre midlertidige steder, de unge kan opholde sig, mens sagen bliver oplyst.

Joannahuset savner en længere periode med anonymitet for de unge ved husly:

Joannahusets leder påpeger, at der mangler mulighed for, at unge kan være anonyme i op til 48 timer, når de efterspørger husly hos Joannahuset. Ifølge lederen vil muligheden for anonymt husly i 48 timer styrke de unges perspektiv og øge muligheden for at få hjulpet flere unge tidligere. Ifølge medarbejderne vil muligheden for en kort periode med anonymitet også give bedre mulighed for at få viden om den unges situation. En medarbejder fortæller, at behovet for indhentning af samtykke i særligt voldsomme situationer kan være en hindring for, at den unge får hjælp, hvis forældrene ikke giver samtykke til husly. Medarbejderne i Joannahuset oplever samtidig, at det ville give mening at sænke alderskravet ved husly. De oplever, at flere yngre børn henvender sig. Medarbejderne mener, at det ville give mening eksempelvis at følge alderskravet ved delvis partsstatus på 12 år.

Både Joannahuset og kommunerne oplever, at syv dages husly kan være kort tid til at finde den rette løsning til de unge:

Medarbejderne i Joannahuset peger på, at det kunne være en fordel med en længere periode med husly i Joannahuset. Ifølge medarbejderne kan det blandt andet give bedre rammer for, at den unge er i rolige omgivelser i undersøgelsesperioden. En af rådgivere fra Københavns Kommune, nævner også, at syv dages overnatning ikke er en lang periode til at finde de rette løsninger til de unge under husly i Joannahuset. Rådgiveren oplever, at det i nogle tilfælde kan være kort tid til at afdække, hvad der er den rigtige løsning for den unge, når der skal indkaldes til møder og lægges en plan for den unges videre indsatser.

Lovboks: UNDDRAGELSE FRA FORÆLDRE ELLER MYNDIG-HEDER

Det er efter straffelovens § 215 strafbart at unddrage et barn eller en ung under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg eller bidrage til, at barnet eller den unge unddrager sig sådan myndighed eller forsorg. Lovboks slut.

Kapitel 4: Kommuner og Joannahusets samarbejde, når de unge indgår i rådgivningsforløb hos Joannahuset

Dette kapitel beskriver Joannahusets og kommunernes indsatser for at hjælpe de unge, når de indgår i rådgivningsforløb hos Joannahuset. Unges behov for rådgivning i Joannahuset kan strække sig over lang tid, og nogle unge kan også få behov for at genoptage et afsluttet rådgivningsforløb. Kapitlet belyser:

- Joannahusets juridiske rådgivning, bisidderfunktion og støtte til unge i at søge aktindsigt
- Inddragelse af Ankestyrelsen i de unges forløb
- Hjælp til de unge efter deres forløb hos Joannahuset
- Joannahusets og kommunernes oplevelser af handlemulighederne, når unge indgår i et rådgivningsforløb hos Joannahuset.
- Joannahuset og kommunernes oplevede udfordringer ved de nuværende handlemuligheder, når unge indgår i rådgivningsforløb hos Joannahuset.

Kapitlet er baseret på interview med kommuner, Joannahuset og unge, der har benyttet sig af Joannahusets tilbud.

Vi referer løbende til undersøgelsens bilag 2, hvor vi beskriver relevante handlemuligheder i den nuværende lovgivning. Vi beskriver rammer, som er væsentlige for Joannahusets og kommunernes arbejde, når unge indgår i et rådgivningsforløb hos Joannahuset. Det er blandt andet rammerne for valg af indsats eller foranstaltninger til de unge, retten til bisidder og bisidderens rolle samt Ankestyrelsens handlemuligheder.

UDVALGTE HOVEDPUNKTER I KAPITLET

1. Kommunerne beskriver, at de synes Joannahusets rådgivningsfunktion er et godt tilbud og supplement til kommunernes vejledning. De oplever dog, at Joannahusets rådgivning er ensidig, fordi de unge bliver rådgivet om at blive anbragt. De tre interviewede unge fortæller, at de har været glade for rådgivningen hos Joannahuset.

2. Joannahuset fortæller, at deres bisidderfunktion kan bruges, når unge ønsker hjælp til dialogen med kommunen. Kommunerne og Joannahuset har dog forskellige forventninger til bisidderrollen. De tre interviewede unge oplever, at Joannahusets bisidderfunktion skaber tryghed.

3. Alle tre unge, som vi har interviewet, fortæller, at de har fået støtte af Joannahuset til at søge aktindsigt. Joannahuset fortæller, at aktindsigt er et relevant redskab, eksempelvis når den unge er uenig med kommunen i deres sagsbehandling. En kommune fortæller, at de er bekymrede for, om de unge kan håndtere de mange informationer fra aktindsigterne, og om det kan være en belastning for de unge frem for en hjælp.

4. Joannahuset fortæller, at de hjælper unge med at inddrage Ankestyrelsen, når de sammen med den unge vurderer, at den unges situation er akut, og den unge ikke har mulighed for at

vente på kommunens sagsbehandling. Joannahuset oplever, at Ankestyrelsen har svært ved at handle hurtigt. Rådgiverne i en af kommunerne oplever, at Joannahuset har tendens til en overdreven brug af muligheden for at klage. Alle de tre interviewede unge oplever at have fået tilstrækkelig støtte, efter de har taget kontakt til Joannahuset. De fortæller, at deres forløb hos Joannahuset har hjulpet dem med at få deres sag hos kommunen derhen, hvor de gerne vil. Emma og Lærke er begge blevet anbragt, og Bertil har fået en bedre dialog med Familieretshuset og kommunen.

5. Kommunerne oplever, at Joannahuset ofte ikke slipper kontakten til de unge, efter de har fået iværksat foranstaltninger efter rådgivningsforløb hos Joannahuset.

6. Joannahuset og kommunerne har forskellige perspektiver på, hvad de rette indsatser til de unge er, hvilket har betydning for deres samarbejde.

7. Joannahuset oplever udfordringer, fordi de oplever, at kommunerne arbejder med indsatstrappen og med at afprøve den mindst muligt indgribende indsats til de unge først. Ifølge Joannahuset betyder det, at kommunerne i nogle tilfælde ikke reagerer tilstrækkeligt.

8. Kommunerne fortæller, at de altid afsøger muligheden for andre indsatser og foranstaltninger, inden de skrider til en anbringelse af unge. Samtidig fortæller kommunerne, at de kan føle sig pressede til anbringelse, når unge er i kontakt med Joannahuset. De fortæller også, at det kan være vanskeligt at arbejde med indsatser og foranstaltninger til den unge, hvis den unge bliver ved med at opholde sig i Joannahuset og ikke benytter sig af de iværksatte indsatser. Kommunerne oplever, at Joannahuset mangler blik for kommunens lovmæssige rammer. Omvendt oplever Joannahuset, at kommunerne mangler et blik for de unges perspektiv og ønsker.

9. Joannahuset og kommunerne har forskellige perspektiver på, om der er de rette handlemuligheder til at give unge i akut krise eller kriselignende situationer, den hjælp de har brug for.

10. Kommunerne oplever, at Joannahuset bliver for involverede i de unges situationer og forsøger at handle på de unges sager uden for deres kompetence. Joannahuset fortæller, at de er bevidste om, at de har en vigtig kommunikationsopgave i at gøre deres egen rolle tydelig for kommunerne.

11. Joannahuset savner, at de unges perspektiv spiller en større rolle i sagsbehandlingen. De peger også på, at der mangler bedre rammer for, at unge kan udøve deres rettigheder.

ERFARINGER MED JOANNAHUSETS RÅDGIVNING

Når unge henvender sig til Joannahuset, har de mulighed for at få rettighedsbaseret rådgivning og retshjælp. Det betyder ifølge ledere og medarbejdere i Joannahuset, at de forklarer den unge om den unges rettigheder og muligheder, og at de sammen med den unge afdækker, hvad den unge ønsker rådgivning om, hvilke problemstillinger den unge står med, og hvilke veje, der kan være relevante for den unge at gå.

De tre unge har været glade for rådgivningen hos Joannahuset

Alle tre unge, som er blevet interviewet til denne undersøgelse, fortæller, at de har sat pris på deres rådgivningsforløb hos Joannahuset.

Bertil fortæller, at han har været glad for at få støtte af Joannahuset i sin kontakt til kommunen, og at han generelt har været rigtig glad for sit rådgivningsforløb hos Joannahuset. Bertil fremhæver, at Joannahusets medarbejdere har hjulpet ham med at kontakte kommunen og fået sin sagsbehandler til at handle, når han selv har haft svært ved at finde ud af, hvad der skete med hans sag. Bertil fortæller, at han flere gange har oplevet at vente på svar og ikke at høre fra kommunen i lange perioder. I de perioder har Joannahusets medarbejdere hjulpet ham, Bertil fortæller om sin sagsbehandler:

“Min sagsbehandler har overhovedet ikke ringet, altså det har han ikke, fordi han har ikke engang noteret det. Sådan noget gør mig virkelig irriteret, for hvis man nu ikke har et Joannahus, hvem skal så hjælpe dig med at holde styr på det? Der har de virkelig været en kæmpe hjælp også.” (Ung fra Joannahuset)

Bertil er fortsat i et rådgivningsforløb, hvor han vender tilbage til Joannahuset og gennemgår udviklinger i sin sag med husets medarbejdere, når han har behov for det.

Lærke fortæller, at hun i rådgivningen har fået hjælp til at finde det rette tilbud til hende. Lærke opholdt sig i Joannahusets natrådgivning i længere perioder, hvor der blev underrettet gentagne gange om hendes situation.

Lovboks: DET ER KOMMUNENS ANSVAR AT INFORMERE OM RETTIGHEDER

Ifølge god forvaltningsskik er det kommunens ansvar at informere unge om deres rettigheder. Ledelsen skal sørge for, at alle rådgivere er klædt på til at forklare unge deres rettigheder. Lovboks slut.

Kommunerne: Rådgivning til unge er et godt tilbud

I begge kommuner oplever rådgivere og ledere, at det er godt, at Joannahuset tilbyder rettighedsbaseret rådgivning til unge. I Københavns Kommune fortæller lederne, at det er et godt supplement til kommunernes vejledning, at Joannahuset tilbyder en rettighedsbaseret rådgivningsfunktion:

“Altså jeg tænker, at det er rigtig fint, at der er et sted, hvor børn og unge kan gå hen og få juridisk rådgivning og få at vide, hvad de har af rettigheder. Det er jo måske også noget, som vi i systemet ikke altid er gode nok til, egentlig at få fortalt de børn, hvad har du af muligheder for at klage og så videre.” (Leder, Københavns Kommune)

Lederne beskriver, at det er en styrke, at der findes et fysisk sted, hvor unge kan henvende sig for at få rådgivning, blive informeret om deres rettigheder, og hvor deres perspektiv fylder.

Gladsaxe Kommunes rådgivere fortæller, at Joannahuset er en styrke for de unge og sagsbehandlingen, når ungekrisecentret gør kommunen opmærksom på unge, der har problemer, og når Joannahuset understøtter, at kommunen kan bære sagen videre.

Kommunerne peger dog også på udfordringer med rådgivningen hos Joannahuset.

Kommunerne: Joannahusets rådgivning er ensidig

I interviewene med kommunerne bliver det beskrevet, at Joannahusets rådgivning ikke altid er kompromissøgende, og at kommunerne eksempelvis oplever, at de unge bliver rådgivet om at blive anbragt.

I Københavns Kommune peger en rådgiver på, at Joannahusets medarbejdere får sat den unges forventninger op til anbringelse:

”Som oftest oplever vi, at målet for dem er anbringelse. Det er altid løsningen, i hvert fald i de sager, som jeg har kendskab til. Så er det ligegyldigt, hvad der har været forinden, eller om vi lige har kendt til sagen, eller hvad det er. Det er altid anbringelse, og det er altid det, der arbejdes hen imod fra deres side. Så vi kører ofte to spor, og vi kan ikke rigtig mødes nogen steder på midten.” (Rådgiver, Københavns Kommune)

Når de unge bliver rådgivet til anbringelse, gør det ifølge lederne og rådgiverne i de to kommuner arbejdet svært, fordi de unge bliver opsat på en anbringelse, selvom der ikke nødvendigvis er anbringelsesgrundlag. Lederne i Københavns Kommune fortæller, at de unge ofte har skarpe krav til at blive anbragt samt anbringelsesformen og -stedet, efter de har været i kontakt med Joannahuset.

I Gladsaxe Kommune fortæller lederne, at de har en oplevelse af, at Joannahusets medarbejdere ikke er åbne over for de perspektiver, som kommunen bidrager med i sagsbehandlingen af de unges sager. Lederne oplever en adfærd i Joannahusets rådgivning af den unge, hvor Joannahusets medarbejdere sammen med den unge insisterer på specifikke afgørelser, i strid med kommunens vurdering. Lederne fortæller, de ikke længere holder møder med Joannahuset uden ledelsesrepræsentation.

Joannahusets leder kender godt til kommunernes oplevelse, men forklarer, at de ikke fortæller de unge, at de skal anbringes, men rådgiver om anbringelse, hvis de unge efterspørger det. Joannahusets leder fortæller, at de taler med de unge ud fra, hvilke rettigheder der er beskrevet i loven. Lederen fortæller, at hun bliver bekymret for kommunal praksis, når kommunale medarbejdere referer til, at det ikke er godt for unge at blive anbragt, og at der skal forsøges andre indsats og foranstaltninger.

Lovboks: VALG AF INDSATS

Det er vigtigt at være opmærksom på, at kommunen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50, jf. servicelovens § 52, stk. 1, 2. pkt.

Det betyder, at en afgørelse om at iværksætte en foranstaltning ikke bør være så lidt indgribende, at den ikke er tilstrækkelig til at opnå målet, eller at den senere viser sig ikke at have effekt. Samtidig bør det altid sikres, at foranstaltningen ikke er så indgribende, at den har større bivirkninger end fordele for barnet eller den unge.

Grundlaget for valg af foranstaltning er en grundig undersøgelse og en handleplan, der indeholder mål for indsatsen. Det er en konkret og individuel vurdering, hvilken indsats der er den bedst egnede. Læs mere i bilag 2.Lovboks slut.

ERFARINGER MED JOANNAHUSETS BISIDDERFUNKTION

Joannahuset tilbyder bisiddere til unge, der henvender sig. Lederen fortæller, at de i huset også oplyser om Børns Vilkårs bisidderfunktion, men at de unge ofte peger på en medarbejder fra Joannahuset. Lederen beskriver, at bisidderfunktionen er en naturlig forlængelse af den fase, hvor de unge rækker ud efter hjælp og ophæver deres anonymitet og beder om mere konkret rådgivning og støtte til kontakt til eksempelvis kommuner og psykiatri.

Lovboks: RETTEN TIL BISIDDER

Barnet eller den unge har ret til at lade sig bistå ved en bisidder. Retten til bisidder gælder fra den første henvendelse i sagen, og indtil den er afsluttet. Retten gælder både ved foranstaltninger med og uden samtykke.

HVEM KAN VÆRE BISIDDER

Der er ikke nogen begrænsninger for, hvem der kan være bisidder, ud over alderskravet om at bisidderen skal være mindst 15 år, og at personen er omfattet af straffelovens § 152 om tavshedspligt.

Læs mere om bisidderfunktionen i bilag 2. Lovboks slut.

Når unge ønsker hjælp til dialogen med kommunen

Joannahusets medarbejdere fortæller, at de ofte bliver inddraget som bisidder af den unge, når kommunen og den unge er uenige om den unges støttebehov. Det kan ifølge medarbejderne eksempelvis være uenighed om, hvorvidt det er godt for den unge at blive på et anbringelsessted, eller uenighed om, hvorvidt det er bedst for den unge at komme hjem til sine forældre. En medarbejder fra Joannahuset beskriver også, at nogle af de unge, der henvender sig, har et konfliktfyldt forhold til kommunen, og at det kan være en af årsagerne til, at de henvender sig til Joannahuset. Medarbejderne fortæller, at de unge efterspørger hjælp til at blive hørt, og til et bedre samarbejde med kommunen.

Forskellige forventninger til bisidderrollen

Medarbejderne fra Joannahuset peger på, at det kan være vanskeligt for dem at udfylde rollen som bisidder for unge, fordi de nogle gange oplever, at sagsbehandlere i kommunerne har forventninger til Joannahusets bisiddere, som ikke stemmer overens med, hvordan Joannahuset agerer bisidder.

Medarbejderne oplever, at kommunerne ikke synes, at bisidderen skal have en aktiv rolle ved en samtale med den unge. Medarbejderne mener dog, at det er nødvendigt at spørge aktivt ind til kommunens sagsbehandling for at varetage rollen og kunne hjælpe barnet til at forstå sagsbehandlingen:

”Det kan for eksempel være, at man ikke forstår den her afgørelse. Det er svært at formidle en afgørelse til et barn, som man egentlig heller ikke selv har forstået. Så det kan være, at man spørger ind til den. Det kan også være, at der er noget juridisk, man undrer sig over. At der enten er noget jura, hvor man tænker, der er noget, der ikke stemmer. ”Kan du ikke prøve at forklare, hvorfor det er, I har valgt den paragraf?” (Medarbejder, Joannahuset)

I arbejdet med bisidderfunktionen oplever Joannahusets medarbejdere, at kommunens rådgivere i nogle tilfælde forsøger at få Joannahusets medarbejdere til at motivere den unge til at indgå i den foranstaltning, som kommunen foreslår, og at det medfører uoverensstemmelser, fordi Joannahuset ikke ser det som en del af deres rolle. Medarbejderne hos Joannahuset fortæller, at deres opgave ikke er at fremlægge eller opfordre til specifikke indsatsstyper for den unge. Derimod arbejder de som bisiddere med at støtte den unge i at fremlægge sine perspektiver og den unges ønsker om hjælp for kommunen.

De tre unge oplever, at Joannahusets bisidderfunktion skaber tryghed

De tre unge, der har benyttet sig af Joannahusets tilbud, og som er blevet interviewet til denne undersøgelse, har alle gjort brug af Joannahusets bisidderfunktion. De unge fortæller, at de har været glade for muligheden for at benytte sig af Joannahusets medarbejdere som bisiddere.

Lovboks: BISIDDERENS ROLLE

Bisidderens rolle under samtalen er først og fremmest, at skabe tryghed for barnet. Derudover kan bisidderen bidrage til, at barnets uforbeholdne mening bliver belyst. Bisidderen skal støtte barnet eller den unge under samtalen, og dennes beføjelse er alene at være til stede. Bisidderen skal ikke "føre sagen" på vegne af barnet. Læs mere om bisidderfunktionen i bilag 2. Lovboks slut.

Lærke har både benyttet sig af bisiddere fra Joannahuset og fra Børns Vilkår og har været glad for begge dele. Lærke har vurderet, om hun ville have en bisidder med fra Joannahuset eller Børns Vilkår afhængig af mødets karakter. Både Bertil og Emma fortæller, at bisidderne fra Joannahuset har bidraget til tryghed for dem ved møderne med kommunen. Bertil fortæller:

"Der er nogen, der hjælper en. Da jeg også skulle til børnesamtale, så kom en fra Joannahuset med ind som bisidder, og det var også en kæmpe hjælp. Det giver også en tryghed." (Ung fra Joannahuset)

Bertil fortæller, at bisidderen blandt andet kan hjælpe ham med at få sagt alle de ting, han har behov for at sige, når han er til møde med kommunen. Samtidig er bisidderen også en støtte i at få noteret vigtige oplysninger fra møderne. Bertil har også prøvet at bruge bisiddere fra andre organisationer, men han har været særlig glad for bisidderrollen fra medarbejderne i Joannahuset. Bertil oplever, at det har bidraget positivt til hans kontakt til kommunen.

Emma oplever også, at Joannahusets bisidderfunktion har skabt tryghed for hende. Hun fortæller, at Joannahuset lytter til hende og hjælper hende på en anden måde, end hun har oplevet andre steder i det professionelle netværk omkring hende.

Kommunerne har blandede erfaringer med Joannahusets bisidderfunktion

I Københavns Kommune understreger lederne, at Joannahusets bisidderfunktion er et godt tilbud. Lederne synes, at bisidderfunktionen er en værdifuld støtte, fordi det hjælper de unge med at forstå kommunen og hvilken lovgivning, kommunen handler ud fra.

Lederne i Københavns Kommune fortæller dog, at det varierer, hvordan de oplever bisidderne fra Joannahuset. De har blandt andet erfaret, at den unges bisidder forlader rummet under nogle samtaler, og at den unge derfor ikke får vejledning og støtte i alle de relevante møder hos kommunen. Lederne fortæller, at det kan blive u hensigtsmæssigt for sagen, fordi alle

parter ikke har hørt det samme, og fordi bisidderne ender med at gøre den unge ansvarlig for møderne og sin situation.

I Københavns Kommune har rådgiverne oplevet, at Joannahusets medarbejdere sidder med som bisiddere ved telefoniske samtaler mellem rådgiver og den unge, uden at medarbejderen fra Joannahuset gør opmærksom på det. Rådgiverne understreger, at det aldrig er et problem, at der sidder en bisidder med fra Joannahuset, men at det er anstrengende for samarbejdsrelationen, at det ikke bliver gjort tydeligt for rådgiveren, når en bisidder deltager i samtalen med den unge.

I Gladsaxe Kommune fortæller rådgiverne, at det ikke nødvendigvis har stor betydning for sagsbehandlingen, når Joannahusets medarbejdere fungerer som bisiddere. Rådgiveren har dog i enkelte tilfælde oplevet, at Joannahuset stiller større krav til forberedelse til møder, end rådgiveren er vant til med andre bisiddere.

ERFARINGER MED AT SØGE AKTINDSIGT

Som en del af et rådgivningsforløb tilbyder Joannahuset støtte til de unge i at søge aktindsigt i egen sag. I dette afsnit beskriver vi de unges, Joannahusets og kommunernes erfaringer med, at Joannahuset støtter unge i at søge aktindsigt.

De tre unge har alle fået støtte til at søge aktindsigt

Alle tre unge, som vi har interviewet, har fået støtte af Joannahuset til at søge aktindsigt som en del af deres rådgivningsforløb. Lærke fortæller, at hun har fået støtte til løbende at søge aktindsigter. I interviewet med Bertil fortæller han, at han mener, at en medarbejder hos Joannahuset har søgt aktindsigt i hans sag. Han har dog ikke selv har været med til at kigge sin sag igennem.

Emma har også fået støtte til at søge aktindsigt. For Emma har det været et redskab til at få blik for, hvordan kommunen har håndteret hendes sag. Emma fortæller, at hun i akterne har kunnet se, at kommunale rådgivere har beskrevet Emmas situation og udtalelser på en måde, som hun ikke kan genkende sig selv i:

”Jeg har læst akterne i min egen sag. Den er rigtig stor. Og det er det, sådan jeg føler, at det som de har skrevet i mine akter, det er ikke det, som jeg har sagt ordret. Jeg føler, at de har omformuleret nogle af mine ord, og så brugt dem sådan, så det lyder som om, at det ikke er særlig slemt. [...] Joannahuset hjalp med at søge aktindsigt, og det var også dem, der fandt ud af, at der er blevet lavet underretninger på alle de steder, jeg har været henne. [...] Der var lidt over tyve til tredive underretninger, men alligevel er der ikke nogen, der griber ind.” (Ung fra Joannahuset)

Emma fortæller også, at muligheden for at søge aktindsigt har været et redskab, hun har brugt til at følge med i, hvad der sker i hendes sag, når hun ikke oplever, at kommunen reagerer på underretninger eller handler.

Joannahuset: Aktindsigt er en hjælp for de unge

Joannahusets medarbejdere fortæller, at aktindsigterne kan være et relevant redskab i forskellige situationer. Det er især, når den unge er uenig med kommunen i deres sagsbehandling.

Ifølge medarbejderne i Joannahuset giver aktindsigterne mulighed for at kvalificere rådgivningen til den unge i forskellige situationer. Medarbejderne beskriver at:

- Aktindsigt er relevant, når den unge ikke kender afgørelsen i sin sag. En medarbejder giver som eksempel, at en ung ikke kender grundlaget for sin anbringelse, eller hvilket anbringelsessted, der er blevet valgt.
- Aktindsigt er relevant til at finde ud af, om der mangler viden om den unges situation i sagen, og om der derfor er behov for, at Joannahuset og den unge i fællesskab skriver tillæg til sagen. Det kan eksempelvis være, når unge har svært ved at genkende sig selv i de beskrivelser, som fremgår af sagerne.
- Aktindsigt er et godt redskab til at sikre inddragelse af den unge, når den unge ikke har forstået, hvad der er sket i en samtale hos kommunen.

Medarbejderne fra Joannahuset understreger, at den unges mulighed for at få støtte til at søge aktindsigt er vigtig, fordi det skriftlige vejer tungt i den unges sag. De forklarer, at muligheden for at søge aktindsigt understøtter den unges mulighed for at have sine perspektiver afspejlet i det skriftlige materiale. De fortæller også, at aktindsigten kan være relevant for at kunne rådgive den unge, eksempelvis hvis den unge gerne vil have hjælp til at klage over en afgørelse.

Medarbejderne fortæller, at det varierer, hvordan de gennemgår aktindsigten med de unge:

”For nylig har vi lige printet en sag på næsten tusinde sider. Det sidder vi ikke nødvendigvis sammen med den unge og læser. Det er en ung, som heller ikke har et ønske om det, men som godt kunne tænke sig at få et overblik over, hvordan kommunen nåede fra det ene til det andet. Så er der en af os, der afsætter tid til det, gennemgår det og laver en tidslinje med den unge. Andre gange sidder vi og læser med de unge. Det kan også være det sidste referat, hvad der blev sagt på det sidste møde, og hvad det er, din sagsbehandler har lagt vægt på.” (Medarbejder, Joannahuset)

Medarbejderne fortæller, at det i nogle tilfælde kan være udfordrende at få aktindsigten til unge, særligt når de er under 15 år. Joannahusets medarbejdere har oplevet tilfælde, hvor det har taget op mod otte måneder for den unge at få tilsendt sine akter, efter de har søgt om aktindsigt. Medarbejderne har også oplevet afslag på aktindsigt, fordi den unge er under 15 år. Medarbejderne fortæller, at i de situationer har Joannahuset kunne hjælpe de unge med at klage til Ankestyrelsen, som vurderede, at den unge skulle have aktindsigt.

Kommune er bekymret over håndtering af informationer fra aktindsigter

I Københavns Kommune fortæller rådgiverne, at det nogle gange kan være store mængder af informationer, som de sender til unge ved en fuld aktindsigt. En rådgiverne peger på, at hun synes det i nogle tilfælde er synd for de unge at skulle have tilsendt så meget information om deres sag. Medarbejderen beskriver, at det ville være relevant, hvis der blev taget mere stilling til, hvilken information, der var relevant for den unge, frem for en aktindsigt i hele deres sag.

”Stop lige op og find ud af, hvad er det, I tænker – og få talt med hinanden om, hvad kan give mening? Hvad er det, den unge skal forholde sig til? Skal den unge forholde sig til sin sag fra hun var to år? Og der kender jeg dem ikke godt nok til, læser de det så sammen med hende, eller hvordan gør man? For det er jo voldsomt at få tingene på skrift. Det synes

jeg er en bjørnetjeneste at give. Man kan da bare sige, 'kan jeg ikke få et journalnotat omhandlende det her lige nu, for jeg vil gerne kunne læse, hvad det er, I skriver'. Det behøver ikke at blive så rigtigt. Jeg synes, at det er synd for de unge.' (Rådgiver, Københavns Kommune)

En rådgiver oplever, at der ofte bliver søgt aktindsigt som det første, når Joannahuset er inde over de unges sager.

INDDRAGELSE AF ANKESTYRELSEN

Både medarbejderne og lederen hos Joannahuset, de unge, og de kommunale rådgivere og ledere fortæller, at Ankestyrelsen i nogle tilfælde bliver inddraget, imens den unge har et rådgivningsforløb hos Joannahuset.

Infoboks: UNGES FYSISKE HENVENDELSER HOS ANKESTYRELSEN

Hvis den unge henvender sig fysisk til Ankestyrelsen vil henvendelsen blive behandlet som en underretning. Læs mere om Ankestyrelsens handlemuligheder i bilag 2. Infoboks slut.

Joannahuset hjælper unge med at inddrage Ankestyrelsen

Medarbejderne i Joannahuset fortæller, at de som en del af rådgivningen af de unge skriver underretninger til Ankestyrelsen, og hjælper de unge med at klage.

Både leder og medarbejdere i Joannahuset fortæller, at de ofte rækker ud til Ankestyrelsen, når de sammen med den unge vurderer, at det er akut, fordi den unge ikke har et sted at sove, og ikke kan vente på sagsbehandlingstiden i kommunerne. Det kan også være fordi, de ikke oplever, at kommunen handler tilstrækkeligt på den unges situation. Joannahusets medarbejdere forklarer, at de unge i disse tilfælde håber på, at Ankestyrelsen vil handle akut på deres situation.

Joannahusets leder uddyber, at de benytter sig af muligheden for at underrette Ankestyrelsen, når de oplever, at kommunen ikke reagerer, eller når der opstår for stor uenighed mellem den unge og kommunen om, hvad den rette hjælp til den unge er. Medarbejderne i Joannahuset fortæller også, at der har været flere situationer, hvor kommunerne har fastholdt, at der ikke har været anbringelsesgrundlag, og hvor Ankestyrelsen er endt med at træffe afgørelse om at anbringe den unge uden for hjemmet.

Lærke fortæller i sit interview, at hun henvendte sig fysisk hos Ankestyrelsen sammen med en medarbejder fra Joannahuset. Lærke henvendte sig, fordi hun på det tidspunkt ikke havde haft et sted at bo i en længere periode, og fordi hun ikke vidste, hvad hun skulle stille op med sin situation. Lærke fortæller, at hun sad i Ankestyrelsen indtil lukketid og måtte gå igen uden at få nærmere afklaring.

Lovboks: VENTETID PÅ SAGSBEHANDLING

Efter god forvaltningsskik skal en myndighed generelt sagsbehandle inden for rimelig tid, og sagen må ikke trække unødigt ud. Samtidig skal sagsbehandlingens kvalitet være forsvarlig.

Ankestyrelsen kan ved manglende overholdelse af loven pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt, eller at træffe de fornødne afgørelser. Læs mere om Ankestyrelsens muligheder for at handle akut i bilag 2. Lovboks slut.

Joannahuset oplever udfordringer, når de henvender sig fysisk til Ankestyrelsen

Joannahusets leder fortæller, at hun fysisk har henvendt sig i Ankestyrelsen med en ung pige, fordi de oplevede, at kommunen ikke handlede i sagen. Lederen fortæller om dialogen med Ankestyrelsen:

“De sagde til os, ‘I skal forstå, at når I underretter hos os, så er der jo et arbejde bagved, hvor vi ligesom forsøger, at få kommunen til at handle’. Men når kommunen ikke handler, hvad så?” (Leder, Joannahuset)

Lederen oplevede, at Ankestyrelsen havde svært ved at reagere på den unges fysiske henvendelse. Lederen peger på, at unge i akut krise eller kriselignende situationer har brug for, at systemet kan arbejde hurtigt, når den unge først har åbnet op om sin situation.

Infoboks: AKUTAFGØRELSE I ANKESTYRELSEN

Ankestyrelsen har forskellige reaktionsmuligheder og kan pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt, eller at træffe de fornødne afgørelser. Ankestyrelsen kan desuden af egen drift træffe en række afgørelser om foranstaltninger uden samtykke. Ankestyrelsen kan også træffe de samme afgørelser som formanden for børn og unge-udvalget ved akutte forhold, efter servicelovens § 75.

En akutaftagelse vil, ligesom øvrige afgørelser, indeholde en begrundelse for afgørelsen. Læs mere om Ankestyrelsens handlemuligheder i bilag 2. Infoboks slut.

Infoboks: KONTAKT TIL ANKESTYRELSEN

Når man har en sag i Ankestyrelsen, er det muligt at kontakte Ankestyrelsen og eksempelvis få oplysninger om status i sin sag eller at tilføje oplysninger til sagen.

Når Ankestyrelsen har afgjort sagen, kan styrelsen hjælpe med at forklare, hvad afgørelsen betyder.

Læs mere på [Ankestyrelsens hjemmeside](#) om, hvilken hjælp du kan få, når du kontakter Ankestyrelsen.

Joannahusets medarbejdere oplever, at Ankestyrelsens handlemuligheder eller forståelse af situationen ikke altid stemmer overens med de unges forståelse af situationens alvorlighed. Medarbejderne savner også et kontor eller en anden fysisk indgang hos Ankestyrelsen, hvor unge kan henvende sig, når de er i akut krise eller kriselignende situationer. Medarbejderne fortæller, at de i de situationer, hvor de har henvendt sig fysisk hos Ankestyrelsen med en ung, ikke har oplevet, at personalet hos Ankestyrelsen har vidst, hvordan de skulle håndtere situationen, eller hvem der var den rette medarbejder til at tale med den unge.

Joannahusets leder og medarbejdere fortæller, at de også har oplevet unge, som har ringet til Ankestyrelsen og anmodet om at komme til et fysisk møde med den sagsbehandler, som behandlede den unges klage eller underretning. Lederen forklarer, at det både har været i igangværende og akutte sager. Ifølge lederen er de unge blevet oplyst om, at Ankestyrelsen ikke afholder møder med unge medmindre, der indkaldes til et ankemøde (På et ankemøde i Ankestyrelsen bliver der afgjort sager. Det er kun på bestemte sagsområder, i principielle

sager og i sager med et vist skønsmæssigt element, at afgørelsen sker på et ankemøde. I andre sager sker afgørelsen administrativt, og beskikkede medlemmer deltager ikke. Læs mere om ankemøder her: [Hvad er et ankemøde? — Ankestyrelsen \(ast.dk\)](#)

I Københavns Kommune oplever rådgiverne, at Joannahuset har tendens til en overdreven brug af muligheden for at klage. En rådgiver giver som eksempel, at Joannahuset i den samme sag har klaget til Ankestyrelsen fem gange på to uger.

STØTTE TIL DE UNGE EFTER JOANNAHUSET

I dette afsnit beskriver vi, hvilken hjælp de unge får efter deres forløb hos Joannahuset. Det gør vi på baggrund af erfaringer fra de unge selv, Joannahusets medarbejdere og ledere samt rådgivere og ledere i kommunerne. Det har ikke været muligt at vise, hvilken hjælp de unge får efter deres forløb på baggrund af data fra Joannahuset.

De tre unge oplever at have fået tilstrækkelig støtte

I interviewene med de unge, fortæller Bertil, Emma og Lærke om, hvilken hjælp de modtager, efter deres forløb med Joannahuset. De tre unge fortæller alle, at de ikke har oplevet at få den tilstrækkelige hjælp fra kommunen, inden de tog kontakt til Joannahuset. De peger på, at deres forløb hos Joannahuset har hjulpet dem med at få deres sag hos kommunen derhen, hvor de gerne vil.

I dag befinder de tre sig i forskellige situationer, men både Bertil og Lærke er stadig i kontakt med Joannahuset. Emma fortæller, at selvom hun nu er anbragt, så har hun også brugt Joannahuset i perioder, hvor der blev iværksat ny støtte til hende, men som hun ikke var tilfreds med.

Emma er anbragt efter sit forløb hos Joannahuset

Emmas oplevelser med hjælpen fra kommunen efter sit ophold i Joannahuset har været varierende. Efter Emma havde gjort brug af sine syv overnatninger i Joannahuset, blev hun bevilget en plads på en tidsbegrænset aflastningsplads. Emma fortsatte med at bruge Joannahuset til yderligere rådgivning og hjælp til at få flere dage på aflastningsstedet. Emma fortæller, at det var den hjælp hun havde brug for, hvis hun ikke skulle sove på gaden.

Emma fortæller, at kommunen fortalte hende, at hun brugte sine ressourcer forkert, fordi hun fortsat benyttede sig af Joannahuset, mens hun var bevilget plads på aflastningsstedet. Samtidig valgte Emma, at hun ikke længere ville se en familiebehandler, som hun havde dårlige oplevelser med:

”Han sagde til mig, at de vil lukke min sag, hvis ikke jeg prøvede at tage hjem og se, hvordan det var. At de bare vælger at sige det til mig, det gør mig jo helt panisk, fordi jeg har arbejdet på den her sag i lang tid og prøver at komme videre. Hvis de lukker den nu, så kan jeg heller ikke bo på aflastningsstedet.” (Ung fra Joannahuset)

Siden Emmas første henvendelse til Joannahuset, har hun ønsket at blive anbragt. Tre måneder efter hendes første kontakt til Joannahuset, bliver hun anbragt. Emma fortæller, at hendes kommune først havde vurderet, at der ikke var anbringelsesgrundlag, men at de senere har ændret mening og alligevel vælger at anbringe Emma. Emma fortæller, at hun nu får den hjælp, hun har brug for efter hun fik støtte af Joannahuset, men hun ville ønske, at

hun var blevet anbragt tidligere i sit forløb. Emma fortæller, at det måske kunne have sparet hende for svære oplevelser, hun har haft i sin ungdom, mens hun har boet hos sine forældre.

Lærke er anbragt i egen lejlighed efter sit forløb

Lærke fortæller, at hun efter sit forløb hos Joannahuset endte med at få sin egen lejlighed. Lærke er stadig i kontakt med kommunen, fordi hendes forældre er imod hendes nuværende placering i egen bolig. Derfor har Lærkes sag både været til genvurdering i kommunen og hos Ankestyrelsen, og Lærke har hyppig kontakt til sin kommunale rådgiver.

Lærke oplever, at hun er blevet mere tryk, efter hun har fået iværksat anden støtte. Hun er kommet i sin egen lejlighed, har fået en kendt kontaktperson og er glad for ikke længere at bo hjemme. Lærke fortæller også, at hun nu er i en situation, hvor hun oplever at modtage den tilstrækkelige støtte. For Lærke gælder det også, at hun har oplevet at få støtte fra Joannahuset, men at hjælpen fra kommunen har været langsommelig.

”Jeg tænker i hvert fald helt sikkert, at Joannahuset også har gjort mange ekstra ting for mig, hvor jeg også har følt, at det var ud over det sædvanlige. Men jeg føler ikke sådan fra kommunernes side, der føler jeg ikke rigtig – der har det virkelig taget lang tid, og der har skullet meget til før, at de ligesom gad at gøre noget.” (Ung fra Joannahuset).

Lærke savner, at kommunen havde reageret hurtigere på hendes situation og havde iværksat hjælp tidligere. Hun forstår ikke, hvorfor det har taget kommunen så lang tid at reagere, når der er blevet sendt så mange underretninger om Lærke, inden kommunen har reageret.

Bertil har fået en bedre dialog med Familieretshuset og kommunen

Bertil har tidligere ikke oplevet at få den hjælp, han havde brug for fra sin kommune. Bertil fortæller, at han har oplevet, at kommunens behandling af hans sag har været langsom. Samtidig peger han på, at det har været svært for ham at få et konkret svar fra kommunen på, hvor hans sag bevægede sig hen:

”For det første går det ekstremt langsomt. De kan aldrig give et konkret svar, og de kører rundt i det, de sidder derinde og laver minus. Og de er fuldstændig ligeglade, altså de slår bare terninger, 'skal han have forældremyndighed, skal han ikke have forældremyndighed', det er sådan, jeg ser det, og sådan ser mine venner det også, der har haft det samme. Altså det er virkelig noget lort, virkelig. Og det er derfor, det er så rart med Joannahuset, fordi det er noget lort i kommunen, det er virkelig noget lort.” (Ung fra Joannahuset)

Samtidig oplever Bertil, at nu han har fået den nødvendige hjælp fra Joannahuset. Bertil fortæller, at Joannahusets medarbejdere har hjulpet ham med at få kontakt til Familieretshuset og kommunen, så han har kunnet få svar på spørgsmål om sin sag.

Joannahuset og kommuner erfarer, at en del unge bliver anbragt

Lederen i Joannahuset fortæller, at de har haft en del unge, der har fundet andre hjem efter deres rådgivningsforløb hos Joannahuset, eksempelvis anbringelsessteder (Joannahuset har ikke data på, hvilke indsatser de unge modtager, efter de er indgået i et rådgivningsforløb hos Joannahuset.):

"Vi har en del unge, som har fået et trygt hjem, som ikke havde det, da de kom ind af døren her, hvor det lykkedes, selvom der har været en kamp for dem at få hjælp. Hvor de er kommet tilbage og er glade." (Leder, Joannahuset)

I Gladsaxe Kommune fortæller lederne, at to unge fra deres kommune er blevet anbragt efter kontakt til Joannahuset. Rådgiverne i kommunen fortæller om de to anbragte unge, at det i det ene tilfælde har været et resultat af, at Ankestyrelsen har truffet en akutafgørelse om at anbringe den unge. I det andet tilfælde har det været en ung, der også tidligere har været anbragt.

Kommunerne oplever, at Joannahuset ikke slipper de unge

Ligesom to af de unge fortæller, at de stadig er i kontakt med Joannahuset, så peger rådgivere i Københavns Kommune på, at flere af de unge fortsætter med at være i kontakt med Joannahuset. En rådgiver i Københavns Kommune nævner, at hun er usikker på, om det er godt for den unges sag, at Joannahusets medarbejdere bliver ved med at være inde over:

"Min oplevelse er, at de ikke slipper. Han har jo været inde i Joannahuset og er nu anbragt, og min oplevelse er, at de ikke slipper ham. [...] Jeg erindrer, at de sagde, at jo flere positive voksne, han har, jo bedre. Og den sætning er jeg jo enig i, men der er også forskel på, hvad er det så for nogle positive voksne, fordi skal det være professionelle, eller skal det være netværk? Jeg oplever, at de er meget opsøgende, også efter at der er skabt sikkerhed for den unge. Drengen er anbragt, der er masser af sikkerhed. Så jeg oplever ikke, at de slipper." (Rådgiver, Københavns Kommune)

En rådgiver hos Københavns Kommune har erfaret, at de unges forløb hos Joannahuset ofte først stopper, hvis den unge vælger at trække sig fra Joannahuset.

Rådgiverne i Københavns Kommune peger også på, at det kan være en udfordring, at de unge bliver ved med at benytte sig af Joannahuset og opholde sig der, selvom de er blevet bevilget andre indsatser såsom aflastningstilbud, ventilpladser (En ventilplads er en kombination af en aflastningsplads, hvor barnet modtager støtte uden for hjemmet samt en familieindsats i hjemmet. Kilde: [Københavns Kommune](#)) eller anbringelser. Rådgiverne oplever, at det kan være forstyrrende for de indsatser, som bliver iværksat for de unge fra Joannahuset. I afsnittet neden for beskriver vi Joannahusets og kommunernes perspektiver på arbejdet med indsatser til de unge.

ARBEJDET MED INDSATSER TIL DE UNGE

Et væsentligt opmærksomhedspunkt i alle interview med både Joannahuset og de to interviewkommuner er, at der er uenighed om, hvad de rette indsatser til de unge er, hvilket udfordrer samarbejdet. Joannahusets leder og medarbejdere påpeger, at uenighederne er mellem den unge og kommunen, og ikke mellem kommunen og Joannahuset, idet Joannahusets rolle er at hjælpe og støtte den unge i sit samarbejde med kommunen (Joannahuset påpeger, at de brobygger til kommunen og betegner samarbejdet som relationen mellem kommunen og de unge.) Rådgiverne i Gladsaxe Kommune peger på, at udfordringerne med uenigheder om indsatser handler om, at Joannahuset og kommunerne har forskellige perspektiver på de unges sager, selvom de alle vil det bedste for de unge.

Infoboks: ndsatstrappen

En indsats til et barn, et ungt menneske eller en familie kan iværksættes på forskellige indsatsniveauer. Indsatstrappen er et redskab fra Socialstyrelsen, der kan være med til at skabe et fælles overblik over indsatser i kommunen. Der skal altid sættes ind med en indsats på det trin, der matcher behovet hos barnet og familien.

Kilde: [Redskab - Indsatstrappen – Socialstyrelsen - Viden til gavn](#) Infoboks slut.

Joannahuset oplever udfordringer med kommunernes indsatser til de unge

Joannahusets leder peger på, at mange af udfordringerne med den rette indsats til de unge handler om, at kommunerne arbejder med indsatstrappen og med at afprøve den mindst muligt indgribende indsats først:

“Det er noget, der lever i kommunerne, altså indsatstrappen, og at man skal starte på nederste trin, og vi skal helst undgå at anbringe.” (Leder, Joannahuset)

Ifølge Joannahusets leder er det en central udfordring, at der er behov for at få udviklet et perspektiv i kommunerne, hvor de rette foranstaltninger vælges første gang. Lederen fortæller, at de møder unge, som er i krise, og som har taget mod til at række ud efter hjælp til at komme væk fra hjemmet. De har behov for, at der bliver handlet hurtigt. I de situationer kan det, ifølge lederen, være utilstrækkeligt og utrygt for de unge, at kommunen vælger at iværksætte foranstaltninger som familiebehandling, hvis de unge oplever at have behov for en anbringelse.

Medarbejderne hos Joannahuset beskriver, at udfordringen hænger sammen med, at kommunerne og de unge ikke har samme forståelse af, hvornår noget er akut. Medarbejderne giver som eksempel, at den unges situation kan være akut, selvom en voldsepisode ligger nogle måneder tilbage, eftersom den unge oplever utryghed i hjemmet. De oplever dog ikke, at der altid er den samme forståelse i kommunerne, og det kan være svært for den unge at skulle starte nederst på indsatstrappen, når de har taget mod til at række ud efter hjælp og ikke ønsker at være i hjemmet.

“Det har været en voldsepisode i hjemmet for to måneder siden, og nu vil hun aldrig hjem igen. [...] Og hun kommer ind til kommunen, som siger, ‘vi skal lige prøve familiebehandling først. Det er vi nødt til at prøve,’ hvor vi så spørger ‘hvorfor? Ifølge loven skal I ikke længere gøre brug af indsatstrappen, men i stedet vælge den indsats, der er bedst egnet til at løse problemet.’” (Medarbejder, Joannahuset)

Joannahusets medarbejdere forklarer, at de er uenige i, hvordan kommuner forstår og anvender lovgivningen.

Kommunerne arbejder med anbringelse som sidste mulighed

I begge kommuner fortæller ledere og rådgivere, at de arbejder med anbringelser uden for hjemmet som sidste mulighed, og at de altid afsøger muligheden for andre indsatser og foranstaltninger, inden de skrider til en anbringelse for den unge.

I Gladsaxe Kommune understreger rådgiverne, at der er nogle unge, der har brug for at blive anbragt, men at mange unge har brug for hjælp til at kunne bo hjemme. En rådgiver i Gladsaxe beskriver det på denne måde:

”Det er sådan, at når man skal anbringe et barn væk fra sine forældre, så er det altid sidste mulighed med mindre, at der foregår nogle ting, der er så skadelige, at man vurderer, at barnet skal akut væk fra sine forældre. Og derfor er det altid sidste mulighed.” (Rådgiver, Gladsaxe Kommune)

I Gladsaxe Kommune fortæller ledere og rådgivere, at de arbejder fokuseret med netværket frem for anbringelser, fordi de prøver at finde løsninger i de eksisterende relationer og så tæt på det normale ungeliv som muligt. I begge kommuner beskriver rådgiverne på, at viden på området peger på, at anbringelse ofte ikke er godt for de unge. Samtidig fortæller lederne, at de altid forsøger ikke at træffe akutte beslutninger, men at det er svært at undgå, når Joannahuset er inde over den unges sag.

Infoboks: valg af indsats

Kommunen skal vælge den foranstaltning, der er bedst egnet til at løse de problemer og behov, der er afdækket ved den børnefaglige undersøgelse. Læs mere om valg af indsats efter serviceloven i bilag 2 på side 100 og frem. Infoboks slut.

Kommunerne kan føle sig pressede til anbringelse, når ønsket fastholdes

I begge kommuner peger rådgiverne på, at det kan være svært at finde andre løsninger end anbringelse til unge, der er i kontakt med Joannahuset, fordi de oplever, at Joannahusets medarbejdere bidrager til at fastholde den unge i forestillingen om at blive anbragt uden for hjemmet. Dette er selvom rådgivere fra begge kommuner fortæller om sager, hvor der ikke er et anbringelsesgrundlag, men at den unges kontakt til Joannahuset kan betyde, at det alligevel bliver en anbringelse.

Når unge veksler mellem aflastning og Joannahuset

Rådgiverne fra Københavns Kommune fortæller, at det kan være svært at arbejde med indsatser og foranstaltninger til den unge, hvis den unge bliver ved med at opholde sig i Joannahuset og ikke benytter sig af indsatserne. En leder fra et aflastningssted i Københavns Kommune fortæller om unge i aflastning, som tager i Joannahuset i stedet for at tage hjem. Lederne beskriver, at de unge på den måde kan tage frem og tilbage mellem de to steder. Lederne oplever, at de unge tager hen i Joannahuset i stedet for at tage hjem eller at tage i skole:

”Vi har unge der siger, at de er taget i skole, dem har vi haft en del af, og så tager de over og sidder i skoletiden i Joannahuset, og så kommer de tilbage til os, når skoletiden er færdig.” (Leder, Københavns Kommune)

Fastholdelsen i ønsket om anbringelse, kan ifølge kommunerne skabe en akut situation

Rådgiverne i Københavns Kommune forklarer, at det kan være svært at finde andre løsninger for de unge, fordi de bliver isolerede fra deres netværk hos Joannahuset, og der går lang tid før de unge får talt med deres forældre om deres udfordringer.

I Gladsaxe Kommune fortæller rådgiverne, at det i yderste tilfælde kan skabe en akut situation, hvor anbringelse bliver nødvendig, hvis den unge og Joannahuset nægter andre alternativer:

"Det er jo klart, at hvis man fastholder idéen om anbringelse længe nok, så bliver situationen så akut, at man bliver nødt til at gøre et eller andet. Men måske kunne man nå at gøre noget inden. Så der er rigtig meget brug for, at de bliver en samarbejdspartner for os i stedet for kun en alliance med den unge. Det er min oplevelse, at måden de skaber en alliance med de unge på er ved at gå sammen med hinanden mod kommunen." (Rådgiver, Gladsaxe Kommune)

I Gladsaxe Kommune fortæller lederne, at de to sager, som de har haft i kommunen, hvor Joannahuset har været inde over, er endt i afgørelser, som de ikke er enige i. Lederne fortæller, at der i sagerne ikke har været tilfælde af overgreb eller vold. Begge sager er endt et andet sted, end kommunens socialfaglige vurdering, og lederne mener, at sagerne kunne være blevet løst på et lavere indsatsniveau.

Infoboks: handlemuligheder i serviceloven

Der er i serviceloven en række muligheder for, at kommunen kan hjælpe et barn eller en ung og deres familie, når kommune får en underretning om bekymring for barnets eller den unges trivsel. Læs mere om kommunernes handlemuligheder efter serviceloven i bilag 2 på side 100 og frem. Infoboks slut.

Kommunerne oplever, at Joannahuset mangler blik for kommunens lovmæssige rammer

Hos Gladsaxe Kommune peger rådgiverne på, at det ville være konstruktivt, hvis medarbejderne hos Joannahuset havde mere viden om, hvad der kan lade sig gøre og ikke kan lade sig gøre, og især hvad der skal til for, at der anbringelsesgrundlag. Ifølge rådgiverne ville det lette samarbejdet med Joannahuset om de unges sager. Rådgiverne peger på, at de kun har lovhjemmel til at træffe en afgørelse om anbringelse, når de vurderer, at der er en socialfaglig begrundelse for anbringelsen. En rådgiver i Københavns Kommune sætter fokus på det samme:

"Så det bliver også lidt et spørgsmål om, hvad det er, de forventer, vi kan gøre. Vi har også en lovgivning, vi skal overholde og ja, så det bliver lidt ærgerligt på rigtig mange områder, og jeg synes, at det er rigtigt synd for de unge, altså de får de forkerte forventninger, og det er dem, der taber på alt det her." (Rådgiver, Københavns Kommune)

En anden rådgiver i Københavns Kommune oplever, at der kan være situationer, hvor de unge ikke føler sig inddraget, fordi de ikke bliver anbragt, sådan som de ønsker sig. Rådgiveren understreger, at inddragelse handler om, at den unges perspektiv bliver hørt, men at det ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at den unge får den afgørelse, som de ønsker.

Kommune efterspørger, at Joannahuset også ser helhedsperspektivet

I Københavns Kommune får de henvendelser fra forældre, hvis unge opholder sig i Joannahuset og ikke kommer hjem. En leder fra kommunen efterspørger i den sammenhæng en dialog med Joannahuset, hvor alle parter inddrages:

"Der kunne jeg godt tænke mig, at den der tillid, at den gik begge veje, fordi så tror jeg faktisk, at vi kunne bruge hinanden til rigtig, rigtig meget. Når vi lytter til, når de kommer med de her skide gode underretninger om, hvordan børnene har det, hvor det virkelig er beskrevet fint, hvad der er barnets perspektiv, at vi så også den anden vej kunne sige, "det her perspektiv har vi, måske kunne vi lave noget konfliktmægling sammen, I kommer med

barnet, vi kommer med forældrene, så kunne vi mødes. Og hvad skal der til? Kunne vi hjælpe dem sammen?" (Leder, Københavns Kommune)

Lederne i Københavns Kommune oplever, at Joannahuset udelukkende har den unges perspektiv, hvilket betyder, at helhedsperspektivet forsvinder.

Lovboks: valg af anbringelsessted

Ifølge servicelovens § 68 b, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. § 140. Samtidig med valg af anbringelsessted skal der tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Lovboks slut.

Joannahuset oplever, at kommunerne mangler et perspektiv på de unges ønsker ved valg af indsats

Udover at Joannahusets leder og medarbejdere oplever udfordringer med, at kommunerne arbejder med indsatsstrappen og at afprøve mindst muligt indgribende indsats først, så oplever Joannahusets leder, at kommunerne arbejder ensidigt med indsatser og planer og ikke altid er villige til at finde de løsninger, som passer til den unges behov og ønsker. Ifølge Joannahusets leder kan dette have store konsekvenser for de unge. Lederen fortæller om kommunerne:

"De lægger nogle planer og så mener de, at det er de planer, der er de bedste. Uagtet at barnet eller den unge siger, 'jamen, det kan jeg simpelthen ikke. Den plan kan jeg ikke se mig selv i. Jeg har et ønske om at få hjælp til det og det.' Vi ser desværre meget ofte, at børn og unge får at vide, at de ikke samarbejder, hvis ikke de ønsker at følge den plan, kommunen har lagt. På trods af, at barnet eller den unge tydeligt har givet udtryk for at have behov for en anden hjælp eller støtte. Og så ser vi, at kommuner presser børnene rigtig ud for at få dem til at bukke under. Jeg oplever desværre, at når de bukker under, så har de mistet tilliden til de voksne." (Leder, Joannahuset)

Joannahusets leder er opmærksom på, at det er komplekst og svært at finde de rette løsninger til de unge, men hun mener, at myndigheder skal forpligtes til at samarbejde, fremfor blot at inddrage de unge, så det er muligt for de unge direkte at se, hvilken vægt deres stemme er tillagt i deres egens sag.

Lederen fortæller også, at de unge oplever udfordringer i forhold til valg af anbringelsessted. Lederen fortæller, at de stort set aldrig oplever, at unge er inddraget i processen om valg af anbringelsessted, hvordan deres kommende hjem skal være, hvor det skal ligge, og om det skal være en plejefamilie eller en institution. Lederen peger på, at det er et dårligt udgangspunkt for en anbringelse. Hvis de unge er på et anbringelsessted, hvor de ikke ønsker at være, erfarer lederen, at de risikerer, at de unge stikker af fra anbringelsesstedet og søger tilbage til Joannahuset igen.

OPLEVEDE UDFORDRINGER VED DE NUVÆRENDE RAMMER OG HANDLEMULIGHEDER

På baggrund af de gennemgåede temaer i dette kapitel, beskriver vi en række områder, hvor Joannahuset og kommunerne oplever udfordringer ved de nuværende handlemuligheder, når unge indgår i et rådgivningsforløb hos Joannahuset.

Joannahuset savner, at de unges perspektiv spiller en større rolle:

Både Joannahusets leder og medarbejdere taler om, at der generelt mangler et blik for de unges perspektiv i håndteringen af sager om unge i krise. Lederen og medarbejderne understreger, at det er afgørende, at de unge bliver inddraget, at kommunerne samarbejder med de unge, og at de unge føler sig hørt. Det kræver også, at de unge kan se i sagsbehandlingen og i valget af indsats, hvad deres perspektiv har bidraget med.

Joannahuset savner rammer for, at unge kan udøve deres rettigheder:

Joannahusets leder fortæller, at hun oplever, at der mangler tilstrækkelige rammer for, at unge kan benytte sig af deres rettigheder, og at de unge kan få støtte til det. Lederen fortæller, at det er en udfordring for de unge at søge aktindsigt i deres egen sag, at få en bisidder med til samtale eller for den unge selv at søge om anbringelse. Joannahusets leder fortæller, at de oplever kommuner, som ikke anerkender barnets ret til bisidder, barnet som ansøger og at barnet skal kunne få indblik i sin egen sag. Joannahusets leder forklarer, at hvis unge får flere rettigheder, bliver systemet nødt til at udvikle sig, hvilket ifølge lederen indebærer, at systemet anerkender, at børn får mulig hed for at udøve rettighederne og støttes i det. Medarbejderne peger på, at en konkret udfordring i forbindelse med at unge kan udøve deres rettigheder blandt andet er, at man skal være 13 år for at have et digitalt id og 15 år for at modtage digital post, herunder en aktindsigt.

Lovboks: digital post

Det er ikke muligt at få en digital postkasse (e-Boks) før man er 15 år. Digital kommunikation (fx via mail-adresser) vil forudsætte en sikker og krypteret forbindelse før myndigheder må sende personoplysninger. Lovboks slut.

Kommunerne oplever, at Joannahusets rolle er uklar:

I interviewene med ledere og rådgivere i kommunerne fremgår det, at en af de klare udfordringer i samarbejdet er, at Joannahusets fremstår uklar for kommunerne. I Københavns Kommune sætter lederne fokus på, at Joannahusets medarbejdere i nogle tilfælde bliver overinvolveret i de unges sager, og at de forsøger at handle på de unges sager uden for deres kompetence. Kommunerne oplever, at Joannahuset kan være et værdifuldt supplement til deres arbejde, hvis rollefordelingen afklares og samarbejdet forbedres.

Rollefordeling er særligt vigtig ved bisidderfunktionen: Både medarbejderne hos Joannahuset og kommunerne oplever, at det især er i bisidderfunktionen, at der er en uklar forståelse af Joannahusets rolle. Medarbejderne hos Joannahuset er bekymrede for, at kommunerne nogle gange ser Joannahuset som en udførende enhed, og at der derfor er brug for en styrket formidling af Joannahusets rolle.

Joannahuset fokuserer på at formidle deres rolle til kommunerne: Joannahusets leder fortæller, at de hos Joannahuset arbejder specifikt med brobygning til kommunerne. Det indebærer blandt andet, at forventningsafstemme med kommunerne og kommunikere, hvordan Joannahuset arbejder. Joannahusets leder oplever, at et af de områder, hvor det er vigtigt med afklaring af Joannahusets rolle i det kommunale system, er Joannahusets arbejde med den unges perspektiv.

Videregivelse af oplysninger kan være en udfordring i rådgivningsforløb: I Københavns Kommune peger rådgiverne på, at en af udfordringerne i forbindelse med den juridiske

rådgivning fra Joannahuset er deling af oplysninger. En rådgiver fortæller, at videregivelse af oplysninger kan blive en udfordring, fordi medarbejderne i Joannahuset ikke er berettiget til at få personoplysninger fra konkrete sager. Medarbejderne hos Joannahuset fortæller i interviewet, at de er opmærksomme på, at kommunen ikke skal dele oplysninger om de unge med dem.

Kommunerne oplever, at der mangler akutte tilbud og pladser til de unge: I begge kommuner peger ledere og rådgivere på, at det er en udfordring, at de har en lille tilbudsvifte af aflastnings- og anbringelsessteder, når de skal handle akut. Nogle af lederne i Københavns Kommune fortæller, at det kan være en udfordring i arbejdet med unge, der skal anbringes, at der ikke er et stort udvalg af døgninstitutioner, som den unge kan blive anbragt på. Det betyder, at det ikke er altid muligt at finde et anbringelsessted, der passer til den unges ønsker. I Københavns Kommune mener lederne, at det ville være meningsfuldt, hvis kommunen selv havde et tilsvarende tilbud som Joannahuset. Det kunne eksempelvis være et tilbud, som den tidligere døgnkontakt i Københavns Kommune eller akutinstitutioner med en maksimal opholdslængde på tre måneder til den undersøgende fase.

Lovboks: Kommunernes forsyningspligt

Ankestyrelsen bemærker, at kommunerne efter servicelovens § 4 skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud. Det gælder også akutte tilbud og anbringelsessteder. Infoboks slut.

Erfaringer fra et ungekrisecenter i Hamborg

I dette kapitel beskriver vi hvilke erfaringer et ungekrisecenter i Tyskland har med at tage imod henvendelser fra unge i kriser og kriselignende situationer. I kapitlet belyser vi:

- Tilbuddets rammer
- Generelle erfaringer med at håndtere henvendelser fra udsatte unge
- Ungekrisecentrets arbejdsgange for indhentning af samtykke fra forældremyndighedsindehavere til overnatning
- Hvordan ungekrisecentret samarbejder med sociale myndigheder.

Kapitlet er baseret på et interview med en leder af initiativer for unge i den tyske organisation, basis&woge

UDVALGTE HOVEDPUNKTER I KAPITLET

1. Lederen af ungekrisecentret i Hamborg fortæller, at ungekrisecenteret består af et drop-in-center og et tilbud om husly til unge. Når unge har henvendt sig til drop-in-centeret, KIDS, er der mulighed for at visitere de unge videre til SchlafStatt, som er tilbuddet om husly.
2. En stor del af de unge, der kontakter ungekrisecentret, er involveret i stofmisbrug, prostitution og/eller kriminalitet. De unge kan også have svære psykiske vanskeligheder eller være unge flygtninge. Målgruppen der gør brug af ungekrisecentret i Hamborg adskiller sig fra målgruppen hos Joannahuset.
3. Lederen af ungekrisecentret estimerer, at 80 procent af de unge, der benytter sig af ungekrisecentret, ikke bor hos deres forældre. Lederen anslår, at omkring 30 procent af de unge er anbragt uden for hjemmet eller bor i hjem, hvor de ikke føler sig trygge.
4. Drop-in-centeret, KIDS, har et tilbud om omsorg og medicinsk behandling af en sygeplejerske. Både sygeplejersken og de andre medarbejdere giver de unge omsorg, opmærksomhed og ro.
5. Lederen fortæller, at flere af de unge befinder sig i en form for hjemløshed. Det er ifølge lederen omkring 5 procent af de unge, der bruger SchlafStatt, som er reelt hjemløse og intet sted har at tage hen. En stor procentdel af de unge bor hos venner eller voksne, som de unge har usunde relationer til.
6. De unge har, ifølge tysk lovgivning, ret til at opholde sig på SchlafStatt i de 48 timer, medarbejderne på ungekrisecenteret skal indhente samtykke. Lederen beskriver, at det bidrager til tilliden fra de unge, at de har ret til at være anonyme i 48 timer. Lederen fortæller, at de unge får lov til at blive i kortere perioder, efter de 48 timer er udløbet, selv uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne for at beskytte dem fra livet på gaden.

7. De unge kan overnatte på SchlafStatt i længere perioder. Når de unge har fået samtykke til at overnatte hos SchlafStatt, kan unge fra Hamborg blive på SchlafStatt i seks uger, mens unge fra andre dele af Tyskland, kan blive i tre uger.

Lederen fortæller, at samarbejdet mellem sociale myndigheder og ungekrisecentret er opbygget gennem mange år. Lederen beskriver, at samarbejdet især er vigtigt ved arbejdet med unge, hvor de sociale myndigheder har overtaget forældreansvaret eller forældremyndigheden.

Kapitlet omhandler organiseringen af et ungekrisecenter under organisationen, basis&woege e.V., beliggende i Hamborg, Tyskland. Ungekrisecentret blev stiftet i 1993 af socialrådgivere, som så et behov for et krisecenter for den hårdest ramte gruppe af unge. Målet med ungekrisecentret var et etablere et tilbud, der kan skabe tryghed og stabilitet for unge i krise samt hjælpe de unge videre i deres tilværelse.

UNGEKRISECENTRET BESTÅR AF ET DROP-IN-CENTER OG HUSLY

Organiseringen af et tilbud til unge i akut krise eller kriselignende situationer er udformet med et drop-in-center og et tilbud husly til unge. basis&woege e.V. har to drop-in centre: KIDS for unge mellem 14 og 18 år, og et andet for unge mellem 18 og 27 år. Lederen fortæller, at de medarbejderne hos KIDS tilbyder opsøgende gadearbejde, rådgivning og brobygning til unge op til 21 år. I denne undersøgelse, vil vi beskrive henvendelser til KIDS, hvis målgruppe er unge under 18 år. KIDS modtager gennemsnitligt imod mellem 400 og 500 unikke unge hvert år. Flere af disse unge er ofte i kontakt med centret flere gange på et år, og lederen fra ungekrisecentret fortæller, at de derfor kan have omkring 10.000 henvendelser om året.

Når unge har henvendt sig til drop-in-centeret, er der mulighed for at visitere de unge til tilbuddet om husly, *SchlafStatt*. SchlafStatt er et tilbud om husly, som fysisk er placeret et andet sted end drop-in-centeret. SchlafStatt har tre enkeltværelser samt et ekstra værelse, der bruges i akutte tilfælde. I alt overnatter 25-30 forskellige unge hvert år i SchlafStatt.

SchlafStatt er hovedsageligt finansieret af de sociale myndigheder i Tyskland. Midler fra det tyske sundhedsministerium finansierer driften af drop-in-centeret. Basis&woege e.V. sender en årlig ansøgning om støtte til KIDS og SchlafStatt til de sociale myndigheder, hvor der også indgår organisationens mål og arbejde, samt en afrapportering med data fra det forgangne år.

KIDS er en del af et nationalt netværk, hvor de udveksler erfaringer med andre drop-in centre i Tyskland.

MÅLGRUPPEN FOR TILBUDET KIDS

INFOBOKS: JOANNAHUSETS MÅLGRUPPE FOR HUSLY ER EN ANDEN

Joannahusets målgruppe for husly er konkret afgrænset og omfatter ikke børn og unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd.

Joannahusets målgruppe for husly adskiller sig derfor fra målgruppen hos basis&woege e.V. Læs mere om de juridiske rammer for Joannahuset i bilag 2. Infoboks slut.

KIDS er et fysisk tilbud for udsatte unge i Hamborg. Lederen fra basis&woqe e.V. fortæller, at de fleste unge der henvender sig, bliver fulgt til KIDS af en person, der selv kender stedet. Få unge finder stedet via internettet. Lederen fra basis&woqe e.V. fortæller, at de unge typisk afholder sig fra at henvende sig til andre organisationer, som kræver mere viden om de unge, samt stiller større krav om til udfyldning af papirarbejde.

Lederen fra basis&woqe e.V. fortæller, at unge ofte vender tilbage til KIDS, når de oplever problemer og har brug for et sted at tage hen. Medarbejderne lærer gennem flere besøg de unge at kende, hvilket gør det lettere for medarbejderne at handle hurtigt at handle og finde ud af, hvad problemet er.

Den målgruppe der gør brug af KIDS er anderledes end målgruppen hos Joannahuset. Joannahusets erfaringer med, hvilke situationer unge står i, når de henvender sig til Joannahuset, fremgår i kapitel 2. Lederen forklarer, at en stor del af de unge, der kontakter KIDS, er involveret i stofmisbrug, prostitution og/eller kriminalitet. Lederen fra beskriver, at de unge også kan have svære psykiske vanskeligheder, og at ungekrisecentret også bliver brugt af unge flygtninge.

Lederen fra anslår, at 80 procent af de unge, der benytter sig af ungekrisecentret, ikke bor hos deres forældre, og hvor det ikke er de unges forældre, der er forældremyndighedsindehavere eller varetager forældreansvaret. Her er der tale om unge, hvor forskellige sociale myndigheder kan have overtaget dele af eller det fulde forældreansvar eller forældremyndigheden. De fleste unge, der henvender sig, går heller ikke i skole, da det ofte er det første, de unge slipper, når de oplever kriser. Lederen forklarer, at de unge derfor ofte hverken har skole eller forældre til at give struktur i deres hverdagsliv.

TILBUD OM OMSORG OG MEDICINSK BEHANDLING

Lederen fortæller, at KIDS også har tilknyttet en sygeplejerske, som kan behandle de unge. Lederen fra basis&woqe fortæller, at både sygeplejersken og de andre medarbejdere giver de unge omsorg, opmærksomhed og ro:

"Sometimes it's not just about getting treated by a nurse. It is somebody taking care of you, doing stuff, which parents normally do. It is not just structure and staying the night, sometimes it is just being happy to be in a place where somebody is noticing you, is seeing your cries, and seeing that you are weak. This weakness is not something that we step on, we just try to lift them up, and that is something new to lots of them. They have felt chased for years, not able to breathe, and they get a place where they somehow are accepted. And treat us bad, they don't care about the rules, they do so many criminal stuff, but they're still welcome, and they can't believe it." (Leder, basis&woqe e.V.)

Som lederen forklarer, erfarer de hos ungekrisecentret i Hamborg, at det er afgørende for de unge at kunne komme et sted, hvor der er mulighed for ro og opmærksomhed fra voksne.

Alternativet til SchlafStatt er herberg for unge

Lederen fortæller, at alle under 18 år sikret en sengeplads i Tysklad via et tilbud om herberg for unge under 18 år. Ifølge lederen fra KIDS og SchlafStatt vil 90 procent af deres brugere dog ikke tage på disse herberg, fordi de ikke oplever de rette rammer her. Der er ofte 50-60

mennesker samlet på ét sted, og de unge er ofte utrygge ved at opholde sig på disse herberg. Lederen fortæller, at særligt unge kvinder ofte er bange for at tage derhen.

Lederen beskriver, at herbergstilbuddene lukker kl. 8 om morgenen, hvilket betyder, at de unge ikke har et sted at opholde sig om dagen. De unge ender derfor ofte med at deltage i risikofyldt adfærd såsom stofbrug og kriminalitet med andre fra herberget. Lederen fortæller, at det ofte er de unge, der ikke har nogen pårørende, som kan hjælpe dem.

Lederen fra basis&woge e.V. forklarer, at de unge ofte ønsker et andet tilbud end herbergerne, og derfor beder om lov til at overnatte i SchlafStatt.

OPHOLDET PÅ SCHLAFSTATT

Huslystilbuddet, SchlafStatt, åbner om eftermiddagen. De unge, der får et værelse med en seng, har adgang til mad, Wi-Fi, en telefon og egen nøgle. Lederen af basis&woge e.V. beskriver tilbuddet som et hyggeligt og sikkert fristed for de unge.

Lederen fortæller, at medarbejder på SchlafStatt forsøger at give de unges liv mere struktur gennem skolearbejde og aktiviteter såsom syning, havearbejde og lignende. Medarbejdere arbejder med relationen til de unge og giver de unge rum til, at de kan fortælle deres historier.

I SchlafStatt har de fokus på at støtte de unge i deres situation i fællesskab med de unge og med de unges vidende. Eksempelvis ringer medarbejderne til de unges forældre sammen med de unge. Medarbejderne rådgiver de unge, men lader de unge selv træffe beslutningerne om, hvad de har behov for i deres situation.

Flere af de unge befinder sig i en form for hjemløshed

Lederen fra basis&woge e.V. vurderer, at 5 procent af de unge der bruger SchlafStatt er reelt hjemløse og intet sted har at tage hen. Der er en stor procentdel af de unge, der bor hos venner, eller på en sofa hos det lederne kalder "*problematiske voksne*"; voksne, som de unge har usunde relationer til.

Lederen anslår, at omkring 30 procent af de unge er anbragt uden for hjemmet eller bor i hjem, hvor de ikke føler sig trygge. Det kalder lederne fra basis&woge e.V. for psykologisk hjemløshed, altså at have et hjem, hvor man gør, hvad man kan for at undgå kontakt med hustanden. Han fortæller, at denne gruppe af unge måske kommer hjem midt om natten og går tidligt om morgenen, hvilket betyder, at de får meget lidt søvn og dermed er såkaldt fysisk hjemløse i op til 20 timer om dagen. Nogle gange har de unge, der kommer til SchlafStatt, brug for en pause i en begrænset periode.

48 timer til at indhente samtykke

Lederen forklarer om processen for at overnatte i SchlafStatt, at før de unge kan få lov til at overnatte der, skal de fortælle i KIDS, hvorfor de ønsker at overnatte. Ankomst i KIDS er altså den eneste mulighed for visitation til SchlafStatt. Medarbejderne går derefter i gang med at indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, hvis den unge samtykker til det. De unge har, ifølge tysk lovgivning, ret til at opholde sig på SchlafStatt i de 48 timer, inden medarbejderne skal indhente samtykke. Medarbejder kan benytte de 48 timer til at lære mere om de unge og deres omstændigheder samt eksempelvis at afdække, om der er yderligere netværk omkring de unge.

Lederen fra basis&woege e.V. fortæller, at medarbejderne i de fleste tilfælde får samtykke fra forældremyndighedsindehaverne med det samme, enten telefonisk eller skriftligt, og kun sjældent, at de bruger to døgn på at indhente samtykket. Oftest mødes medarbejderne, den unge og forældremyndighedsindehaverne inden for de 48 timer for at prøve at finde frem til, hvilket sted der er bedst for den unge at overnatte, altså om de skal blive hos SchlafStatt eller skal et andet sted hen.

Lederen beskriver, at de unge nogle gange ikke stoler på deres forældre og ikke har lyst til at fortælle dem, hvor de overnatter. I de tilfælde bruger medarbejderne de 48 timer på at spørge ind til de unge og finde ud af, hvorfor det er svært for dem at tale med deres forældre. Lederen fra basis&woege e.V. arbejder ud fra grundtanken, at der altid er en god grund til, at de unge henvender sig til krisecentret, som skal tages seriøst. Lederen fortæller, at hvis de unge er løbet væk, er der en årsag, som skal findes, og det er en god idé at tale om fremtiden med de unge og om, hvor de gerne selv vil bo.

Hvis der ikke er et svar fra forældremyndighedsindehaverne efter de 48 timer er udløbet, hvis medarbejderne for eksempel ikke kan få fat på dem og det er midt om natten, så bliver de unge ikke sendt væk. Lederen fra basis&woege e.V. forklarer, at det potentielt kan være farligt for de unge, så de unge får i stedet én ekstra overnatning. Selvom de unge ikke juridisk har ret til at opholde sig længere på SchlafStatt, vurderer medarbejderne, at de unge på den måde bliver beskyttet fra livet på gaden, og at det er den rette beslutning ud fra en vurdering af den unges bedste.

De unge kan være anonyme i 48 timer

Lederen fra basis&woege e.V. oplever, at tilliden mellem de unge og medarbejderne på ungekrisecentret begynder at blive opbygget allerede, når de unge ankommer til KIDS og finder ud af, at de kan være anonyme i de første 48 timer. Det betyder, at de kan vente med at oplyse navn på dem selv og forældrene. Lederen fortæller, at de unge ofte efter omkring et døgn langsomt begynder at fortælle deres navn og ønsker kontakt til deres forældremyndighedsindehaver, eller de beder en medarbejder om at gøre det. Lederen fortæller, at muligheden for at være anonym er vigtig for den alliance, medarbejderne kan opbygge til den unge.

Der er dog grænser for anonymiteten. Hvis en forældremyndighedsindehaver spørger, om deres barn er hos basis&woege e.V., siger medarbejderne altid ja, hvis det er tilfældet. Det er også fremgangsmåden, hvis det er politiet, der spørger. Det gælder også, selvom den unge ellers har bedt om at være anonym. Det bliver de unge oplyst om, når de ankommer, sammen med resten af stedets regler. Lederen forklarer, at den unge dog altid er inddraget i samtalen mellem politi eller forældremyndighedsindehaver og medarbejderne hos KIDS eller SchlafStatt.

Medarbejderne samarbejder med forældremyndighedsindehaverne

Ifølge lederen fra basis&woege e.V., er forældremyndighedsindehaverne positivt indstillede, når de får at vide, at de unge ønsker at opholde sig i SchlafStatt, fordi de ved, at det er et sikkert sted at opholde sig. Alternativet kan i Hamborg være at opholde sig på hovedbanegården sammen med hjemløse voksne med risikofyldt adfærd, som kan være en problematisk påvirkning af de unge. Lederen forklarer, at 48-timersfristen i denne sammenhæng er et vigtigt redskab, der giver medarbejderne mulighed for at bruge den nødvendige tid på at afdække de unge og deres ønsker.

Lederen fra basis&woege e.V. fortæller, at medarbejderne ofte oplever, at forældremyndighedsindehaverne forsøger påvirke medarbejdernes arbejde eller motivere de unge til noget specifikt. Lederen forklarer, at medarbejderne lytter, men deres kontrakt og alliance er med den unge. Et eksempel kan være, at en forældremyndighedsindehaver ønsker, at medarbejderne ringer til politiet, for at køre den unge til psykolog. Lederen fortæller, at ungekrisecenteret skal være et sikkert sted for de unge, hvor det er unges interesser og ikke andres, der bliver arbejdet ud fra.

Lederen fra basis&woege e.V. forklarer, at de unge typisk stikker af, hvis de ikke får samtykke til husly hos SchlafStatt. Lederen beskriver, at dette ofte er yderligere usikkert for forældremyndighedsindehaverne, fordi de ikke ved, hvor de unge opholder sig. Lederen erfarer, at forældremyndighedsindehavere ofte foretrækker, at de unge opholder sig hos KIDS eller SchlafStatt frem for, at de har et ukendt ophold på gaden.

Unge kan overnatte på SchlafStatt i længere perioder

Når de unge har fået samtykke til at overnatte hos SchlafStatt, kan unge fra Hamborg blive på SchlafStatt i seks uger, mens unge fra andre dele af Tyskland, kan blive i tre uger. Hvis unge fra en anden del af Tyskland vil blive på SchlafStatt i mere end tre uger, skal der indhentes samtykke fra den kommune, de kommer fra, fordi det er bopælskommunen, der skal betale omkostningerne ved at have den unge boende på SchlafStatt.

Efter de tre eller seks uger forsøger basis&woege e.V. at finde et sted, de unge kan bo fremover. Dette lykkes ikke altid, eksempelvis fordi en ung har en hund, har et heroinmisbrug eller et ungt par ikke vil adskilles. Der har derfor været tilfælde, hvor de unge har overnattet på SchlafStatt i op til et år. I disse tilfælde er det blevet vurderet, at SchlafStatt er den bedste løsning for de unge.

SAMARBEJDE MED SOCIALE MYNDIGHEDER

Lederen fra basis&woege fortæller, at medarbejderne gennem årene har oparbejdet et godt samarbejde med de sociale myndigheder på ungeområdet. Samarbejdet er især vigtigt ved arbejdet med unge, hvor de sociale myndigheder har overtaget dele af eller det fulde forældreansvar eller forældremyndighed.

Ifølge lederen fra basis&woege e.V. har fagprofessionelle fra de sociale myndigheder en god forståelse af ungekrisecentret og tillid til organisationen. Han fortæller, at de ser tilbuddet er en styrke, fordi det sikrer, at erfarne medarbejdere er tæt på unge i akut krise eller kriselignende situationer, som ellers ikke ville være i kontakt med ansvarlige voksne. Samtidig fortæller lederen, at ungekrisecentret kan medvirke til, at det bliver lettere for de unges rådgivere at komme tættere på de unge, fordi medarbejderne på KIDS og SchlafStatt faciliterer kontakten. Lederens generelle opfattelse er, at socialrådgivere fra de sociale myndigheder ofte er interesserede i at samarbejde med KIDS og SchlafStatt.

EFTER OPHOLDET PÅ SCHLAFSTATT

Efter det fyldte 18. år forsøger basis&woege e.V. at hjælpe de unge videre

Når de unge fylder 18 år, bliver de ikke smidt ud fra SchlafStatt. basis&woege e.V. arbejder med at hjælpe de unge videre gennem velfærdssystemet. Hvis det ikke lykkes, får de lov til at

blive i længere tid, hvilket ifølge lederen fra basis&woge e.V. kan være indtil de er omkring 19-20 år, særligt hvis deres kognitive evner ikke er alderssvarende.

Lederen fortæller, at han har oplevet at flere unge bliver hjemløse og rykker til hovedbanegården i Hamborg, når de fylder 18 år og ikke længere er i målgruppen for at bo på SchlafStatt. Lederen beskriver, at unge under 18 år har juridisk flere muligheder, og lederen fra basis&woge e.V. oplever, at det derfor er et brat skifte, der sker, når de fylder 18 år. Mange af de unge bliver hjemløse, fordi de juridiske rammer på voksenområdet ikke kan gribe dem. Lederen forklarer også, at flere af de unge har psykiske forhindringer og derfor føler sig mere frie på gaden.

SchlafStatt ønsker boligtilbud i fremtiden

Lederen fortæller i interviewet, at man i byen Essen i Tyskland afprøver et nyt koncept om tilknyttede boligtilbud, som basis&woge er meget interesserede i også at få til Hamborg.

Lederen fortæller, at man i Essen afprøver at stille tomme lejlighedskomplekser til rådighed for store grupper af særligt udsatte unge, som ofte lever i hjemløshed. I forsøget får unge over 14 år deres egen lejlighed, og der er 2-3 socialrådgivere på stedet døgnet rundt. Hvis de overtager lejligheden som 14-årige, har de 4 år til at lære at bo i den. Hvis de har vist, at de kan klare det, når de fylder 18 år, får de lov til at blive boende i lejligheden.

Boligtilbuddet er muliggjort af en lov, som kun gælder i Essen, og som de nu arbejder på at få i Hamborg. Lederen fra basis&woge fortæller, at der er tale om et dyrt tiltag, men at det på sigt er endnu dyrere, at de unge skal i eksempelvis psykiatrisk behandling. Samtidig er alternativet til de mange unge et herberg, hvor de unge ikke kan koncentrere sig om at føre et normalt liv. Derfor forklarer lederen, at muligheden for at få etableret muligheden for at kunne visiterer de unge til egen lejlighed vil kunne få en stor betydning for de unges fremtid i Hamborg og vil kunne styrke arbejdet hos KIDS og SchlafStatt.

Undersøgelses metode

I dette kapitel beskriver vi de metoder, vi har anvendt i undersøgelsen og de metodiske overvejelser, vi har gjort os undervejs. Undersøgelsen er baseret på følgende metoder:

1. En gennemgang af nuværende lovgivnings rammer for handlemuligheder ved henvendelser fra unge til et ungekrisecenter
2. Interview med Joannahusets leder og gruppeinterview med medarbejdere hos Joannahuset.
3. Gruppeinterview med henholdsvis ledere og rådgivere i to kommuner, der har haft kontakt til Joannahuset.
4. Interview med unge, der har benyttet sig af Joannahusets tilbud om omsorg, rådgivning eller husly.
5. Et interview med en leder af et ungekrisecenter i Hamborg, Tyskland.
6. Gennemgang af Joannahusets registreringer om unge, der henvender sig fysisk til ungekrisecentret.

UNDERSØGELSENS ARBEJDSSPØRGSMÅL

Ud fra undersøgelsens overordnede formål er der formuleret seks arbejdsspørgsmål. Vi besvarer disse seks arbejdsspørgsmål undervejs i rapportens kapitler:

1. Hvad er Joannahusets, kommunernes og Ankestyrelsens handlemuligheder i den nuværende lovgivning, når unge henvender sig til Joannahuset?
2. Hvad er eksempler på situationer, som unge har stået i, når de henvender sig til Joannahuset?
3. Hvilke oplysninger registreres om unge der henvender sig til Joannahuset?
4. Hvordan oplever udvalgte kommuner samarbejdet med Joannahuset, og hvilke erfaringer har de med Joannahusets målgruppe?
5. Hvordan oplever unge, der har benyttet sig af Joannahuset rådgivningen og eventuel overnatning i Joannahuset?
6. Hvilke erfaringer har et tilbud i Tyskland med at håndtere akutte henvendelser fra udsatte unge?

GENNEMGANG AF LOVGIVNING

Undersøgelse indeholder en gennemgang af udvalgte elementer i den nuværende lovgivning for Joannahusets, kommunens og Ankestyrelsens handlemuligheder, når børn og unge henvender sig til Joannahuset.

Gennemgangen af lovgivning er foretaget af jurister i Ankestyrelsen. I gennemgangen beskriver vi uddrag fra disse lovgivninger:

- Bekendtgørelse om ansøgningspuljen til ungekrisecenter
- Forældreansvarsloven
- FN's børnekonvention
- Lov om social service (serviceloven)
- Lov om socialtilsyn

- Straffeloven
- Offentlighedsloven
- Forvaltningsloven

INTERVIEW MED JOANNAHUSET

Undersøgelsen bygger på to interview med henholdsvis Joannahusets leder og medarbejdere hos Joannahuset. Interviewet med Joannahusets leder er et enkeltinterview, mens interviewet med Joannahusets medarbejdere er et gruppeinterview.

Interviewene med både leder og medarbejdere blev afholdt fysisk i Joannahusets lokaler.

Interviewet med leder

Interviewet med lederen har haft til formål at belyse de overordnede oplevelser, Joannahuset har med henvendelser fra unge i krise eller kriselignende situationer. Interviewet har blandt andet omhandlet, hvilke situationer, unge står i, når de henvender sig til Joannahuset, hvordan lederen oplever samarbejdet med kommuner, og om lederen oplever at have de tilstrækkelige handlemuligheder til at give Joannahusets målgruppe den hjælp, de har brug for.

I interviewet har vi blandt andet spurgt ind til:

- Joannahusets overordnede funktion og tilbud til unge
- Karakteristik af målgruppen, der benytter Joannahuset
- Eksempler på unges situationer og deres forløb efter deres kontakt til Joannahuset
- Hvordan lederen oplever kontakt til kommunerne
- Oplevelsen af om de nuværende handlemuligheder er tilstrækkelige til at hjælpe unge i krise eller kriselignende situationer

Interviewet med Joannahusets leder er udført som et semistruktureret interview.

Interviewet med medarbejderne

Interviewet med medarbejdere hos Joannahuset har haft til formål at belyse, hvilke arbejdsgange medarbejderne har, når et barn eller ung henvender sig til Joannahuset.

Interviewet har blandt andet omhandlet medarbejdernes praksis for håndtering af unges henvendelser, kontakt til forældremyndighedsindehaver og kommuner. Samtidig har interviewet haft fokus på medarbejdernes viden om hvilke situationer, unge har stået i, når de henvender sig til Joannahuset, samt om medarbejderne oplever, at de nuværende handlemuligheder for at give Joannahusets målgruppe den hjælp, de har brug for.

I interviewet har vi blandt andet spurgt ind til:

- Medarbejdernes arbejdsgange ved henvendelser fra unge i krise eller kriselignende situationer
- Medarbejdernes oplevelser med kontakt til kommunerne
- Karakteristik af målgruppen, der benytter Joannahuset
- Eksempler på unges situationer og deres forløb efter deres kontakt til Joannahuset
- Oplevelsen af om de nuværende handlemuligheder er tilstrækkelige til at hjælpe unge i krise eller kriselignende situationer

Interviewet med medarbejderne hos Joannahuset er udført som semistruktureret interview.

INTERVIEW MED KOMMUNER

Undersøgelsen bygger på gruppeinterview med henholdsvis ledere og rådgivere i to kommuner. Vi har afholdt to gruppeinterview i Københavns Kommune og to gruppeinterview i Gladsaxe Kommune, med henholdsvis ledere og rådgivere på området for udsatte unge.

Interviewene med både ledere og rådgivere blev afholdt fysisk i kommunernes lokaler.

Udvælgelse af kommuner

Vi har udvalgt Københavns Kommune og Gladsaxe Kommune, på baggrund af data fra Joannahuset. Joannahuset har oplyst, at København og Gladsaxe Kommune er de to kommuner, der har haft flest unge, der har henvendt sig til Joannahuset og ophævet deres anonymitet. Kommunerne er derfor udvalgt ud fra den antagelse, at de to kommuner har det størst mulige erfaringsgrundlag med kontakt til Joannahuset.

Vi har i udvælgelsesprocessen ikke haft adgang til det præcise tal for, hvor mange unge fra hver kommune, der har henvendt sig til Joannahuset. Det er derfor ikke sikkert, at København og Gladsaxe Kommune har haft markant flere unge, der har henvendt sig til Joannahuset, end andre kommuner.

I interviewene med rådgivere og ledere er der forskel på, hvor mange unge, der har haft kontakt til Joannahuset, som deltagerne har haft kendskab til. Det afhænger af deltagerens funktion og arbejdsområde. I Gladsaxe Kommune oplyser lederne eksempelvis, at de har kendskab til omkring tre unge, der har benyttet Joannahuset. I Københavns Kommune oplyser en leder, at have kendskab til 15-25 unge, mens en anden leder har kendskab til 6-8 unge, der har haft kontakt til Joannahuset.

Interview med ledere i to kommuner

Interviewene med ledere i Gladsaxe og Københavns Kommune har haft til formål at belyse kommunernes erfaringer med de unge, der henvender sig til Joannahuset, og ledernes oplevelse af kommunens samarbejde med Joannahuset om at hjælpe unge i krise eller kriselignende tilstande.

I interviewet har vi blandt andet spurgt ind til:

- Hvornår ledelsen bliver inddraget i sager, hvor unge har kontakt til Joannahuset
- Om kommunen har kendskab til de unge inden, de henvender sig til Joannahuset
- Eksempler på situationer, hvor unge har været i kontakt med Joannahuset, og lederne er blevet inddraget
- Karakteristik af målgruppen, der benytter Joannahuset
- Oplevelsen af om de nuværende handlemuligheder er tilstrækkelige til at hjælpe unge i krise eller kriselignende situationer

Interviewene med ledere i kommunerne er udført som semistrukturerede interview, der giver mulighed for, at de interviewede påvirker de emner, der bliver afdækket.

Interview med rådgivere i to kommuner

Interviewene med rådgiverne i Københavns og Gladsaxe Kommune har haft til formål at belyse rådgivernes erfaringer med de unge, der henvender sig til Joannahuset, og rådgivernes oplevelse af samarbejdet med Joannahuset om at hjælpe unge i krise eller kriselignende tilstande. I interviewene har vi haft fokus på rådgivernes erfaringer med, hvilke konkrete

situationer unge har stået i, når de henvender sig til Joannahuset, og eksempler på unges forløb i kommunerne før og efter, de har været i kontakt med Joannahuset.

I interviewet har vi blandt andet spurgt ind til:

- Rådgivernes erfaringer med kontakt til og dialog Joannahuset
- Rådgivernes arbejdsgange ved underretninger og andre henvendelser fra Joannahuset
- Hvilken betydning det kan have for den unges sag, at den unge er i kontakt med Joannahuset
- Karakteristik af målgruppen, der benytter Joannahuset
- Oplevelsen af om de nuværende handlemuligheder er tilstrækkelige til at hjælpe unge i krise eller kriselignende situationer

Interviewene med rådgivere i kommunerne er udført som semistrukturerede interview.

INTERVIEW MED UNGE

Undersøgelsen bygger på interview med tre unge i alderen 15-17 år, der har haft kontakt til Joannahuset og benyttet sig af Joannahusets tilbud om omsorg, rådgivning eller husly. Interviewene har haft til formål at belyse, hvilke situationer de unge har stået i, når de har henvendt sig til Joannahuset, og hvilken oplevelse de unge har haft med den støtte, de har modtaget fra Joannahuset.

Det har været muligt for de unge at bestemme, om de foretrak interview over telefon eller ved fysisk fremmøde. To af interviewene er afholdt ved fysisk fremmøde. Det ene interview blev afholdt i Joannahusets lokaler, mens det andet blev afholdt hos den unge. Det tredje interview blev afholdt telefonisk.

I interviewet har vi blandt andet spurgt ind til:

- Hvilken situation, de unge stod i, da de henvendte sig til Joannahuset
- Hvilken hjælp, de unge fik i Joannahuset, og hvordan de har oplevet den hjælp
- Om de unge har fået støtte af ud over støtten fra Joannahuset
- Om de unge oplever, at de har fået den hjælp, de havde brug for i den situation, hvor de henvendte sig til Joannahuset

Interviewene med de unge er udført som semistrukturerede interview, der giver mulighed for, at de interviewede påvirker de emner, der bliver afdækket.

Rekruttering, etik og samtykke

Vi har rekrutteret de unge til interview via kontaktpersoner hos Joannahuset og den ene interviewkommune. Kontaktpersonerne begge steder har fået udleveret et informationsbrev til unge om interviewet og dets formål, som de har kunnet vise til unge. Kontaktpersonerne har indhentet samtykke fra de unge til at videregive kontaktoplysninger til Ankestyrelsen og tilladelse til, at vi måtte kontakte de unge. Vi har derefter kontaktet de unge i forbindelse med at give yderligere information om interviewet og eventuelt planlægge et interview.

De unge er blevet tilbudt at have en person med under interviewene. Ingen af de unge har gjort brug af denne mulighed. De unge er også blevet informeret om, at medarbejdere i Joannahuset gerne vil tale med dem efter interviewet, hvis de unge har brug for det.

Vi har inden og under interviewet mundligt indhentet de unges samtykke til at deltage i interviewet, inden vi gennemførte interviewet. Da alle unge var 15 år eller derover, har de selv kunnet give samtykke til at deltage i interviewet, og vi har ikke indhentet samtykke fra forældremyndighedsindehaver(e).

Vi har ændret de unges navne og personspecifikke detaljer, så det ikke er tydeligt for andre end den unge selv, hvem det er.

INTERVIEW MED LEDER FRA UNGEKRISECENTER I HAMBORG

Undersøgelsen bygger på et virtuelt interview med en leder af et ungekrisecenter under organisationen basis&woege e.V. i Hamborg, Tyskland. Interviewet har haft til formål at belyse organisationens rammer for og erfaringer med at tage imod henvendelser fra unge i kriser og kriselignende situationer.

I interviewet har vi blandt andet spurgt ind til:

- Hvad rammerne er for tilbuddet
- Hvordan de håndterer henvendelser fra udsatte unge
- Hvilke arbejdsgange de følger i forhold til indhentning af samtykke fra forældremyndighedsindehaver
- Hvordan de samarbejder med sociale myndigheder

Interviewet med lederen af det tyske ungekrisecenter er udført som et semistruktureret interview, der giver mulighed for, at den interviewede påvirker de emner, der bliver afdækket.

GENNEMGANG AF REGISTRERINGER OM UNGE FRA JOANNAHUSET

Undersøgelsen bygger på en gennemgang af Joannahusets registreringer om unge, der henvender sig fysisk til ungekrisecentret. Vi har modtaget anonymiseret data fra Joannahuset, som løbende registrerer, når unge henvender sig på ungekrisecentret. Gennemgangen af data har haft til formål at beskrive karakteristika ved de unge, der henvender sig til Joannahuset.

Vi har modtaget data på baggrund af to spørgeskemaer, som Joannahuset udfylder. Det ene spørgeskema bliver udfyldt, hver gang Joannahuset oplever en fysisk henvendelse fra en ny ung. Det andet spørgeskema bliver udfyldt efter den unges første samtale med en medarbejder hos Joannahuset i forbindelse med et rådgivningsforløb. Joannahuset oplyser, at hvad de kan dokumentere, afhænger af, hvad og hvor meget den unge fortæller ved første henvendelse og første samtale.

Gennemgangen af registreringer fra Joannahuset har vist 361 fysiske henvendelser mellem d. 15. august 2020 og d. 15. august 2022. Af disse unge har 298 indtil videre haft fysiske rådgivningsforløb. Den data, vi har modtaget, indeholder viden om følgende emner:

Variabler ved fysiske henvendelser

- Antal
- Om den unge er en del af dataindsamlingsfase 1 (fra 15. august 2020 indtil 15. oktober 2020)
- Om den unge er en del af dataindsamlingsfase 2 (fra 15. oktober 2020 indtil 15. august 2022)

- Før husly (om barnet/den unge henvendte sig første gang til Joannahuset før d. 22. december 2020, dvs. før Joannahuset kunne tilbyde husly)
- Om den unge er anonym
- Baggrundsdata (køn, alderskategori, antal i aldersgruppe for husly (14-17 år), region)
- Henvendelsesform (klokkeslæt, ugedag, år)
- Hvor den unge har hørt om Joannahuset, samt uddybning
- Om den unge er ledsaget ved henvendelse
- Den unges efterspørgsel ved den første samtale
- Om den unge har været påvirket

Variabler ved rådgivningsforløb

- Den unges boligsituation
- Den unges sociale forhold
- Den unges familiære forhold
- Den unges personlige forhold
- Den unges styrker
- Om den unge har en sag i kommunen i forvejen, samt uddybning
- Om de unge har fået omsorg eller husly hos Joannahuset ud over rådgivning, samt uddybning af omsorg
- Den unges emner til rådgivningen

Vi har også modtaget data for Joannahusets brugerevaluering, som 35 unge har gennemført. Denne har vi ikke afrapporteret på, da det er uden for undersøgelsens opdrag. Vi har ikke modtaget data om telefoniske henvendelser.

Joannahuset har ikke sendt data om, hvilke kommuner de enkelte unge kommer fra, men en liste over de forskellige kommuner, som unge, der har ophævet deres anonymitet, kommer fra. Joannahuset oplyser, at det er gjort ud fra et anonymitetshensyn. Ligeledes har Joannahuset sendt data, hvor unges alder er opgjort i intervaller af anonymiseringshensyn.

Forbehold

Joannahuset gør opmærksom på, at deres dokumentationsform og metode er under løbende udvikling. De indsamler viden undervejs og får kendskab til, hvilke oplysninger der kan være relevante at indsamle og hvornår, samt styrker og svagheder ved den nuværende dokumentationsform.

Joannahuset påpeger også, at varigheden og formen på unges forløb kan variere. Nogle unge har brug for en enkelt rådgivning, mens andre har brug for et længere forløb, som kan strække sig over flere måneder. Tallene udgør derfor et øjebliksbillede af den nuværende viden hos Joannahuset om unge. Joannahuset har påpeget, at børn og unges forløb er mere komplekse end hvad den nuværende kvantitative dokumentationsform kan rumme.

Juridiske handlemuligheder ved henvendelser fra unge til et ungekrisecenter

I dette kapitel beskriver vi udvalgte elementer i den lovgivning, der regulerer Joannahusets, kommunens og Ankestyrelsens handlemuligheder i situationer, hvor børn og unge henvender sig til Joannahuset. Kapitlet fokuserer på at beskrive handlemuligheder i serviceloven og relevante dele af forvaltningsloven. Beskrivelsen er ikke en udtømmende gennemgang af lovgivningen om støtte til børn og unge, men er en gennemgang af den lovgivning, der er relevant for at forstå kommunernes, Ankestyrelsens og Joannahusets handlemuligheder, når børn og unge henvender sig til ungekrisecenteret.

UDVALGTE HOVEDPUNKTER

1. Joannahusets målgruppe er børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand. Det kan både være børn og unge, som er anbragte, og børn og unge, som bor hjemme. Målgruppen for husly er konkret afgrænset til unge mellem 14 og 17 år og omfatter ikke børn og unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. Joannahuset skal have forældremyndighedsindehavers samtykke for at indskrive børn og unge til overnatning. Af bekendtgørelsen fremgår det blandt andet, at ungekrisecenteret skal være et supplement til de eksisterende rådgivnings- og støttemuligheder i kommunen til at hjælpe udsatte børn og unge. Det fremgår også, at ungekrisecenteret ikke må yde egentlig behandling, og derfor forudsættes det, at centeret hjælper unge, der har tungere problemstillinger, med at få hjælp fra den kommunale socialforvaltning.
2. Det generelle spørgsmål om inddragelse af forældremyndighedsindehaveren, herunder indhentning af samtykke, reguleres efter den almindelige lovgivnings generelle forudsætninger om, at forældremyndighedsindehavere varetager mindreåriges interesser. Det kommer fx til udtryk i forældreansvarsloven og straffeloven.
3. Myndigheder og andre aktører, som arbejder med unge i krise eller kriselignende situationer skal være opmærksomme på, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal i alle forhold komme i første række. Barnet har også ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling. Det fremgår blandt andet FN's Børnekonvention. Den danske lovgivning på området er udarbejdet i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8 om retten til familieliv.
4. Alle har underretningspligt til kommunen i forhold til børn og unges trivsel. Det er beskrevet i serviceloven. Alle kan underrette til Ankestyrelsen, og Ankestyrelsen kan af egen drift tage sager op om særlig støtte til børn og unge.
5. I serviceloven er en række muligheder for kommunen til at hjælpe et barn eller en ung og deres familie, når der er en bekymring for barnets eller den unges trivsel. Når kommunerne modtager en underretning, er de forpligtet til at vurdere den inden for 24 timer. Kommunen kan iværksætte forebyggende indsatser efter servicelovens § 11. Der kan også blive tale om at foretage en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 og eventuelt sideløbende eller efterfølgende, på grundlag af den børnefaglige undersøgelse, at iværksætte foranstaltninger efter servicelovens § 52. Kommunen skal vælge den foranstaltning, der er bedst egnet til at løse de problemer og behov, der er afdækket ved den børnefaglige undersøgelse – en foranstaltning skal altid være egnet

til at løse det formål, den skal opfylde. Det skal sikres, at foranstaltningen som middel er egnet til at opnå målet. Afgørelser om anbringelse uden samtykke kræver et særligt grundlag. Børn og unge-udvalget skal vurdere, at der er åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Børn og unge-udvalget skal også have en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses i hjemmet. Både børn og unge-udvalget og Ankestyrelsen kan træffe akutafgørelser om foranstaltninger uden samtykke efter servicelovens § 75.

Alle kan underrette til Ankestyrelsen, når de er bekymrede for et barn. Når Ankestyrelsen modtager en underretning, vurderer Ankestyrelsen, om kommunen gør det fornødne. Hvis det er tilfældet, afslutter Ankestyrelsen sagen. Hvis kommunen ikke gør det fornødne, kan Ankestyrelsen fx pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingskridt eller at træffe de fornødne afgørelser.

RAMMERNE FOR JOANNAHUSETS OPRETTELSE

For at forstå Joannahusets handlemuligheder, når unge henvender sig til ungekrisecenteret, gennemgår vi rammerne for Joannahusets oprettelse i dette afsnit. Rammerne fremgår af [bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020](#) og [Socialtilsynets godkendelse](#) af Joannahuset som anbringelsessted.

Lovboks: Joannahuset overtager ikke kompetencer eller myndighedsområder fra kommunen, når et barn indgår i et rådgivningsforløb eller overnatter hos Joannahuset. Lovboks slut.

Bekendtgørelse om ansøgningspulje til ungekrisecenter

Joannahuset er oprettet på baggrund af bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020 om ansøgningspuljen til et ungekrisecenter. Det fremgår af bekendtgørelsen, at målgruppen for ansøgningspuljen er børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand. Det kan både være børn og unge, som er anbragte, og børn og unge, som bor hjemme.

Der er i bekendtgørelsens § 7 fastsat en række faglige krav for at opnå tilskud fra ansøgningspuljen. Det fremgår blandt andet, at der skal være mulighed for, at unge i alderen 14 til 17 kan overnatte på stedet i akutte situationer i en kortere periode. Den unge kan opholde sig på centret i op til 5 dage med mulighed for forlængelse i op til yderligere 2 dage, hvis der konkret viser sig behov for det. Overnatning på Joannahuset forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehaver.

Af bekendtgørelsen fremgår det blandt andet, at ungekrisecentret skal være et supplement til de eksisterende rådgivnings- og støttemuligheder i kommunen til at hjælpe udsatte børn og unge. Det fremgår også, at ungekrisecentret ikke må yde egentlig behandling, og derfor forudsættes det, at centret hjælper unge, der har tungere problemstillinger, med at få hjælp fra den kommunale socialforvaltning. Joannahuset overtager altså ikke kompetencer eller myndighedsområder fra kommunen, når et barn indgår i et rådgivningsforløb eller overnatter hos Joannahuset.

Godkendelse af Joannahusets tilbud om sengepladser

Det er en forudsætning for etablering af sengepladser, at Socialtilsynet skulle godkende ungekrisecentret som anbringelsessted. Socialtilsyn Hovedstaden godkendte den 21. december 2020 Joannahuset som et egnet anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6, i lov om social service med 6 husly-/sovepladser til unge i alderen 14-17 år, der af egen vilje opsøger tilbuddet.

Joannahuset er en forening, og Socialtilsynet har påset, at foreningens vedtægter efterlever kravene i § 13 i lov om socialtilsyn samt vurderet, at tilbuddets bestyrelse er sammensat i overensstemmelse med kravet i § 14 i lov om socialtilsyn, jf. Socialtilsyn Hovedstadens godkendelse af 21. december 2020.

Tilbuddet er godkendt til at kunne indskrive udsatte børn og unge, som har akut behov for at komme væk fra deres hjem, anbringelsessted eller gaden, på grund af overgreb eller andre svigt. Joannahuset kan selv visitere til overnatning på ungekrisecentret i op til fem dage med mulighed for forlængelse i op til yderligere to dage. Joannahuset skal have forældremyndighedsindehavers samtykke for at indskrive børn og unge til overnatning. Hvis der er fælles forældremyndighed, skal Joannahuset indhente samtykke fra begge forældre. Dette fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 7.

Det fremgår af Socialtilsynets godkendelse, at tilbuddets målgruppe for husly er konkret afgrænset og ikke omfatter børn og unge med stofmisbrug, massive psykiske udfordringer, kriminel eller voldelig adfærd. Betingelserne for overnatning og tilbuddets målgruppe fremgår altså både af bekendtgørelsen om ansøgningspuljen til et ungekrisecenter og Socialtilsynets godkendelse af Joannahuset. Målgruppen for Joannahusets øvrige tilbud er ikke mere afgrænset end børn og unge under 18 år i akut krise eller kriselignende tilstand, som både kan være anbragte eller bo hjemme.

RAMMERNE FOR BØRN OG FORÆLDRES FORHOLD OG BARNETS RETTIGHEDER

Når unge i akut krise eller kriselignende situationer henvender sig til Joannahuset, og den unge efterspørger husly i Joannahuset, skal Joannahuset indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det er uanset om barnet er anbragt eller ej. Det fremgår af bekendtgørelse nr. 293 af 27. marts 2020 og Socialtilsynets godkendelse af Joannahuset. Det generelle spørgsmål om inddragelse af forældremyndighedsindehaveren, herunder samtykke, afgøres efter den almindelige lovgivnings generelle forudsætninger om, at forældremyndighedsindehavere varetager mindreåriges interesser. Det kommer fx til udtryk i forældreansvarsloven og straffeloven.

Efter forældreansvarslovens § 2, stk. 1, har forældremyndighedsindehaveren pligt til at drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Det er efter straffelovens § 215 strafbart at unddrage et barn eller en ung under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg eller bidrage til, at barnet eller den unge unddrager sig sådan myndighed eller forsorg.

Når unge er i krise eller kriselignende situationer, skal myndigheder og andre aktører, der handler inden for dette område være opmærksom på, at unge har en række rettigheder. Efter forældreansvarslovens § 1 skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og

beskyttelse i alle forhold komme i første række. Dette følger også af artikel 3 i FN's konvention om barnets rettigheder, idet denne artikel beskriver, at barnets bedste skal komme i første række ved alle foranstaltninger vedrørende barnet (Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder: [retsinformation](#)).

Efter forældreansvarslovens § 2, stk. 2, der knytter sig til forældremyndighedsindehaverens pligt og ret i lovens § 2, stk. 1, har barnet ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

Det er relevant at være opmærksom på, at lovgivningen på området, der fastsætter rammerne for børn og forældres forhold samt barnets rettigheder er udarbejdet i overensstemmelse med den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv. Ifølge denne bestemmelse har enhver ret til respekt for sit privatliv of familieliv, sit hjem og sin korrespondance. Den danske lovgivning er udarbejdet i overensstemmelse med dette. Adskillelse af børn og forældre kan være et indgreb i retten til familieliv, og der skal derfor være tungtvejende hensyn til at retfærdiggøre dette.

Børn og unge skal have særlig støtte

Serviceovens § 46 indeholder en formålsbestemmelse for særlig støtte til børn og unge. Formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov for det, er at sikre, at disse børn kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Formålsbestemmelsen blev opdateret ved Barnets Reform i 2010 med et tydeligt afspejlet børneperspektiv. Formålsbestemmelsen har den funktion, at det tydeliggøres på hvilken måde, resten af lovens bestemmelser skal fortolkes, og hvad fokus bør være.

Børneperspektivet kommer eksempelvis til udtryk ved, at et barn eller en ung, der er fyldt 12 år, har ret til selvstændigt at klage over visse afgørelser, der bliver truffet efter serviceloven. Barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, har også i sager om foranstaltninger en selvstændig ret til aktindsigt. Efter servicelovens § 48 a, stk. 1, har et barn eller en ung, hvis sag behandles efter serviceloven, som udgangspunkt på ethvert tidspunkt af sagens behandling ret til at lade sig bistå af andre.

RAMMER FOR MYNDIGHEDERNES SAGSBEHANDLING

Myndigheder, der behandler sager om støtteforanstaltninger til børn og unge skal overholde en række sagsbehandlingsregler, der fremgår af forskellig lovgivning. Det handler dels om den offentligretlige lovgivning, herunder forvaltningsloven, offentlighedsloven og databeskyttelsesretlige regler, dels om særlovgivningen som eksempelvis serviceloven.

En myndighed skal over for parterne i sagen iagttage en række sagsbehandlingsregler, som blandt andet handler om:

- Retten til at have en bisidder,
- retten til aktindsigt, og
- pligten for myndighederne til ikke uberettiget at videregive personoplysninger til uvedkommende. Dette er tavshedspligten.

Partsbegrebet i sager om foranstaltninger efter serviceloven

I sager om støtteforanstaltninger over for børn og unge er det som udgangspunkt forældremyndighedsindehaveren eller -indehaverne og barnet, som er fyldt 12 år, der har selvstændig partsstatus i sagen. Andre kan også være parter i sagen. Det kan eksempelvis være biologiske forældre i en sag om barnets eller den unges samvær med forælderen under en anbringelse uden for hjemmet. I sager om foranstaltninger uden samtykke har den unge ret til advokatbistand. Godkendte tilbud er ikke parter i sagerne.

Der er særlige regler om bisidderfunktionen på børneområdet

Barnet eller den unge har ret til at lade sig bistå ved en bisidder. Retten til bisidder gælder fra den første henvendelse i sagen, og indtil den er afsluttet.

Det kan være svært for et barn eller ung at have samtaler med forvaltningen. Derfor kan det være en tryghedsfaktor for barnet, at der deltager en bisidder under samtalen. Bisidderens rolle under samtalen er først og fremmest at skabe tryghed for barnet. Derudover kan bisidderen bidrage til, at barnets uforbeholdne mening bliver belyst. Bisidderen skal støtte barnet eller den unge under samtalen, og bisidderen skal altså ikke "føre sagen" på vegne af barnet.

Kommunen har en pligt til at vejlede barnet eller den unge om barnets eller den unges ret til at lade sig bistå ved en bisidder. Sagsbehandleren skal forklare barnet eller den unge om den støtte, en bisidder kan give. Der er ikke nogen begrænsninger for, hvem der kan være bisidder, ud over kravet om at bisidderen skal være mindst 15 år, og at personen er omfattet af straffelovens § 152 om tavshedspligt.

Efter servicelovens § 48 a, stk. 2, finder stk. 1 om ret til bisidder ikke anvendelse, hvis myndigheden træffer afgørelse om, at barnets eller den unges interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Myndigheden kan også træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets eller den unges valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets eller den unges interesser.

Efter servicelovens § 48 a, stk. 3, kan kommunen træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvis fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets uforbeholdne mening belyst.

Et eksempel på, at kommunen efter servicelovens § 48 a, stk. 2 eller 3, kan tilsidesætte valget af bisidder, kan være, at bisidderen reelt set er valgt af forældrene i strid med barnets eller den unges interesser. Et andet eksempel kan være, hvor forældrene eller personalet fra opholdsstedet ønskes som bisidder, men det ud fra en konkret vurdering vurderes, at de lægger pres på barnet eller den unge. Der skal altid foretages en konkret og saglig vurdering med udgangspunkt i barnets eller den unges tarv.

Den unge kan klage over afgørelser om fratagelse af bisidder

Barnet eller den unge kan klage over en afgørelse, som fratager dem retten til at tage en bestemt person med som bisidder, efter servicelovens § 167, stk. 3.

I disse sager skal Ankestyrelsen foretage en konkret vurdering af, om kommunens begrundelse for at tilsidesætte barnets eller den unges valg er korrekt. Selvom alle børn og unge har ret til at blive hørt i deres sag, inden der træffes afgørelse, er det også vigtigt at

understrege, at afgørelsen ikke nødvendigvis bliver, som barnet eller den unge selv ønsker det. Kommunen eller Ankestyrelsen kan godt beslutte noget andet, end det barnet eller den unge ønsker, hvis de mener, at det er bedst for barnet eller den unge. Det fremgår dog af servicelovens § 46, stk. 3, at støtten skal bygge på barnets eller den unges egne ressourcer, og barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Barnets eller den unges vanskeligheder skal så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Hvis dette ikke er muligt, skal foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren og for barnet eller den unge.

Særligt om reglerne om aktindsigt

En part i en sag efter serviceloven har efter forvaltningsloven som udgangspunkt ret til fuld aktindsigt i sin sag. Det gælder også i sager efter serviceloven. Der kan dog være en række undtagelser – af hele sagen, af dokumenter og/eller af oplysninger i dokumenterne. Eksempelvis er interne arbejdsdokumenter undtaget fra retten til aktindsigt.

Hvis man ikke er part i sagen, bliver retten til aktindsigt afgjort efter offentlighedsloven, hvorefter enhver kan bede om aktindsigt i en sag, der bliver behandlet ved en myndighed. En myndighed kan dog som et helt klart udgangspunkt ikke udlevere personfølsomme oplysninger ved aktindsigt efter offentlighedsloven. Den, der beder om aktindsigt som ikke-part, kan dog normalt få indsigt i de oplysninger, som handler om borgeren selv.

Både ved aktindsigt efter forvaltningsloven og efter offentlighedsloven er der mulighed for at undtage oplysninger, der ellers ville være omfattet af retten til aktindsigt, eksempelvis hvis modstående hensyn til andre tilsiger dette.

Særligt om reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger til tredjeparter

Offentligt ansatte har tavshedspligt. Det indebærer blandt andet, at de ikke må videregive fortrolige oplysninger, som de får adgang til i forbindelse med deres arbejde, til uvedkommende. Det kan være oplysninger om de borgere, som den ansatte behandler sager om eller i øvrigt kommer i kontakt med gennem arbejdet.

Tavshedspligten er ikke absolut. En forvaltningsmyndighed kan og skal eksempelvis videregive fortrolige oplysninger til andre myndigheder, når det er relevant og følger af lovgivningen. En ansat, som bryder sin tavshedspligt, kan blive mødt med ansættelsesretlige reaktioner og i grove tilfælde eventuelt blive straffet. Brud på tavshedspligten kan også medføre, at myndigheden må betale erstatning eller godtgørelse til den, som oplysningerne vedrører.

UNDERRETNINGSPLIGT OG MULIGHEDEN FOR AT UNDERRETTE ANKESTYRELSEN

Når unge i akut krise eller kriselignende situationer henvender sig til et ungekrisecenter, vil det ofte være nødvendigt at underrette myndigheder om den unges situation. I dette afsnit beskriver vi underretningspligten og muligheden for at underrette Ankestyrelsen.

Alle har underretningspligt til kommunen

Pligten til at underrette kommunen i forhold til børn og unges trivsel er beskrevet i serviceloven. Det fremgår af servicelovens § 154, at den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller

nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Særlige fagpersoner har skærpet underretningspligt

For personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv er underretningspligten skærpet, jf. servicelovens § 153. Servicelovens § 153 beskriver hvilke fagpersoner, der har underretningspligt og hvornår der skal underrettes.

Når kommunerne modtager en underretning, er de forpligtet til at vurdere den inden for 24 timer. Med vurderingen skal de afklare, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der er behov for en akut indsats i forhold til at hjælpe barnet eller den unge. Det afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag, om der er behov for en akut indsats. Det er kommunens ansvar at iværksætte de rette indsatser til den unge, hvis de vurderer, at den unge har behov for støtte. Kommunerne er også forpligtet til at vurdere alle indkomne underretninger systematisk og til at foretage en central registrering af alle underretninger. Dette er beskrevet i servicelovens § 155, stk. 1 og stk. 2.

Hvis kommunen beslutter at iværksætte en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges forhold på baggrund af en underretning, vil der forinden have været partshøring af forældremyndighedsindehaveren. Der kan også være holdt en samtale med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 155 a, stk. 2 og 3. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra forældres side, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge.

Lovboks: PARTSHØRING

Efter forvaltningslovens § 19 har en myndighed pligt til at inddrage parten i en sag og bede om bemærkninger til nye væsentlige faktuelle oplysninger, der er til ugunst for parten, og som parten ikke ved, at myndigheden er i besiddelse af. Samtidig er partshøring en nødvendig og vigtig del af myndighedens sagsoplysning. Lovboks slut.

Alle kan underrette til Ankestyrelsen

Lovgrundlaget for Ankestyrelsens behandling af underretninger fremgår af servicelovens § 65. Det følger af denne bestemmelse, at Ankestyrelsen kan tage sager om særlig støtte til børn og unge op af egen drift. Det kan Ankestyrelsen gøre, når det må antages, at en kommune i en konkret sag ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller ikke har truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste.

Formålet med Ankestyrelsens kompetence er at være med til at sikre, at der sættes ind med den fornødne støtte til børn og unge med et særligt behov herfor.

Ankestyrelsen behandler sager både på baggrund af underretninger fra privatpersoner og fra fagpersoner. Privatpersoner kan fx være barnet eller den unge selv, eller forældrene til barnet eller den unge. Forældrene underretter blandt andet, fordi de ikke føler sig tilstrækkeligt inddraget i sagsbehandlingen og/eller ikke føler, at kommunen handler eller giver den rigtige støtte.

Ankestyrelsen behandler også en sag af egen drift om et barn eller en ung, når Ankestyrelsen bliver bekymret for barnets eller den unges trivsel på baggrund af eksempelvis:

- behandlingen af en klagesag om barnets eller den unges søskende eller halvsøskende

- en praksisundersøgelse eller anden undersøgelse af sager fra kommunerne
- omtale i medierne

Lovboks: SERVICELOVENS § 65

Lovgrundlaget for Ankestyrelsens behandling af underretningssager fremgår af servicelovens § 65. Det følger af denne bestemmelse, at Ankestyrelsen af egen drift kan tage sager om særlig støtte til børn og unge op. Det kan ske, når det må antages, at en kommune i en konkret sag ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller ikke har truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste. Lovboks slut.

SERVICELOVENS HANDLEMULIGHEDER

Unge, der henvender sig til et ungekrisecenter vil ofte have behov for hjælp fra kommunen. Der er i serviceloven en række muligheder for, at kommunen kan hjælpe et barn eller en ung og deres familie, når kommune får en underretning om bekymring for barnets eller den unges trivsel. En kommune har pligt til at give støtte og hjælp, hvis det må antages, at barnet eller den unge har brug for det.

Lovboks: Forældremyndighedsindehaverne skal samtykke til alle indsatser efter § 11 undtagen den anonyme rådgivning til barnet eller den unge, som kan gives efter servicelovens § 11, stk. 2. Lovboks slut.

Kommunen kan iværksætte forebyggende indsatser efter servicelovens § 11

Det kan være relevant med en forebyggende indsats efter servicelovens § 11, hvis der er tale om børn eller unge og familie, hvor der er begyndende vanskeligheder eller tendens til en skæv udvikling, eller hvor der er tale om en afgrænset problemstilling, og hvor en tidlig indsats kan være med til at forhindre, at problemerne vokser sig unødigt store og svære at håndtere.

De forebyggende § 11-indsatser kan ikke bruges, hvis det vurderes, at det er relevant at iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 med henblik på, at der sættes ind med den fornødne støtte til børn og unge med et særligt behov herfor.

Forældremyndighedsindehaverne skal samtykke til alle indsatser i § 11, undtagen den anonyme rådgivning til barnet eller den unge, som kan gives efter servicelovens § 11, stk. 2. Hvis der er fælles forældremyndighed, og den ene forældre ikke vil samtykke, kan der ikke ydes hjælp efter de andre bestemmelser i servicelovens § 11. Her må kommunen i stedet overveje, om der er grundlag for at iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Dette kan eventuelt efterfølges af foranstaltninger efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 1, 3 og 6, da disse kan gennemføres på trods af manglende samtykke, jf. servicelovens § 56. Det kræver selvfølgelig, at barnet eller den unge er omfattet af personkredsen for foranstaltningerne, som fremgår af servicelovens § 52..

Kommunen kan foretage en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50

Kommunen skal iværksætte en børnefaglig undersøgelse, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Undersøgelsen gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Den børnefaglige undersøgelse er en socialfaglig undersøgelse, der fungerer som baggrunden for at vurdere, om barnet eller den unge har behov for støtte efter serviceloven.

Kommunen kan iværksætte foranstaltninger efter servicelovens § 52

Kommunen skal træffe afgørelse om foranstaltninger, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Eksempler på foranstaltninger efter servicelovens § 52 er praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer, udpegnings af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien og anbringelse uden for hjemmet.

Kommunen skal foretage en konkret vurdering af, om støtte må anses for at være af væsentlig betydning i den enkelte sag.

Som udgangspunkt skal der desuden være udarbejdet en børnefaglig undersøgelse og foreligge samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Hvis der er tale om foranstaltninger efter § 52, stk. 3, nr. 7 (anbringelse uden for hjemmet), og den unge er fyldt 15 år, skal den unge også samtykke. Inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter serviceloven, skal der altid afholdes en børnesamtale med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48.

Kommunen skal vælge den rette foranstaltning

Det er vigtigt at være opmærksom på, at kommunen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50, jf. servicelovens § 52, stk. 1, 2. pkt.

Det betyder, at en afgørelse om at iværksætte en foranstaltning ikke bør være så lidt indgribende, at den ikke er tilstrækkelig til at opnå målet, eller at den senere viser sig ikke at have effekt. Samtidig bør det altid sikres, at foranstaltningen ikke er så indgribende, at den har større bivirkninger end fordele for barnet eller den unge. Sagsbehandleren skal derfor i de enkelte tilfælde nøje overveje balancen imellem disse forvaltningsretlige og faglige hensyn. Formuleringen understreger dermed betydningen af, at den valgte foranstaltning træffes på grundlag af en grundig vurdering af barnet eller den unge og familiens situation og konkrete problemer, samt deres behov for støtte.

Det er vigtigt, at indsatsen efter servicelovens § 52 tager udgangspunkt i barnets eller den unges og familiens samlede situation. Indsatsen skal forsøge at løse problemerne og ikke blot mindske symptomerne på problemerne. Indsatsen skal derfor tilpasses den konkrete situation. Grundlaget for valg af foranstaltning er en grundig undersøgelse og en handleplan, der indeholder mål for indsatsen. Det er en konkret og individuel vurdering, hvilken indsats der er den bedst egnede.

Der kan træffes afgørelse om undersøgelse under ophold uden for hjemmet uden samtykke

Det kan i nogle tilfælde være nødvendigt at undersøge et barn eller en ung under ophold på institution eller indlæggelse på sygehus. Dette kan ske uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver eller den unge, der er fyldt 15 år. Det fremgår af servicelovens § 51, at børn og unge-udvalget kan træffe en sådan afgørelse.

Det er en betingelse, at barnets eller den unges forhold er så bekymrende, at det er nødvendigt at få afklaret, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Det vil sige, at der skal være brug for at få afklaret, om barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet.

Der skal ikke træffes afgørelse om tvangsmæssig undersøgelse efter servicelovens § 51 i tilfælde, hvor der allerede er et anbringelsesgrundlag. Da skal der i stedet træffes afgørelse om anbringelse, og kommunen skal forud for dette iværksætte en børnefaglig undersøgelse med eller uden samtykke.

Afgørelser om anbringelse uden samtykke kræver et særligt grundlag

En anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58, stk. 1, er en indgribende afgørelse over for et barn eller en ung og forældrene. Afgørelsen skal derfor træffes af kommunens børn og unge-udvalg efter indstilling fra forvaltningen. Der er en række betingelser, der skal være opfyldt, før der kan træffes sådan en afgørelse. Anbringelse af et barn eller en ung uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver kan kun foretages, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af omsorgssvigt af forskellig art. Der skal også være en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses, mens barnet eller den unge fortsat bor hjemme.

Kommunen skal vurdere, at der er åbenbar risiko

Der kan være tale om åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling af følgende grunde:

- Forælderen formår ikke at drage tilstrækkelig omsorg for, eller sikre behandling af barnet eller den unge
- Forælderen udsætter barnet eller den unge for vold eller andre alvorlige overgreb
- Barnet eller den unge udviser misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller har andre svære sociale vanskeligheder
- Barnet eller den unge har adfærds- eller tilpasningsproblemer.

Kommunen skal have begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses i hjemmet

En begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet betyder ikke, at det er en betingelse, at kommunen først har afprøvet alternative eller mindre indgribende foranstaltninger. En begrundet formodning vil eksempelvis kunne foreligge, hvis det ud fra de foreliggende oplysninger og materiale må forudses, at forebyggende foranstaltninger i hjemmet ikke vil være tilstrækkelige til at sikre barnets eller den unges trivsel og udvikling. Det afgørende er, om en anbringelse uden for hjemmet vil være mest formålstjenligt set i forhold til barnets eller den unges behov.

Særligt anbringelsesgrundlag, hvis den unge gerne vil anbringes, men

forældremyndighedsindehaver ikke giver samtykke Hvis en ung, der er fyldt 15 år, ønsker at blive anbragt, men forældremyndighedsindehaver ikke vil give samtykke, kan børn og unge-udvalget, uanset betingelserne i servicelovens § 58, stk. 1, beslutte at anbringe den unge efter servicelovens § 58, stk. 3. Det kan udvalget, når anbringelsen er af væsentlig betydning for den unges særlige behov og problemerne ikke kan løses i hjemmet. Denne bestemmelse kan bruges i de særlige situationer, hvor den unge, der er fyldt 15 år, gerne vil anbringes, men forældremyndighedsindehaver ikke vil give samtykke til anbringelsen.

Der er tale om et lempeligere anbringelsesgrundlag end efter servicelovens § 58, stk. 1. Det er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at anbringelsen skal være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov. Derudover er det en betingelse, at problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet.

Bestemmelsen bruges typisk i de tilfælde, hvor en ung, der er fyldt 15 år, henvender sig til kommunen og ønsker at blive anbragt grundet problemer i hjemmet. Problemerne skal ikke blot være almindelige teenageproblemer, men de skal være af en sådan karakter, at forældrene ikke bør kunne hindre iværksættelsen af en i øvrigt velbegrundet foranstaltning, som den unge selv ønsker iværksat.

Børn og unge-udvalget kan træffe akutaftagelser om foranstaltninger uden samtykke efter servicelovens § 75

Formanden eller næstformanden for børn og unge-udvalget kan træffe en foreløbig afgørelse om foranstaltninger uden samtykke. Det kaldes også for en formandsafgørelse. En central betingelse for at træffe en formandsafgørelse er, at hensynet til barnet eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente en ordinær mødebehandling i kommunens børn og unge-udvalg. Det øjeblikkelige behov beror altid på en konkret vurdering i hvert enkelt sag.

Herudover skal betingelserne i den bestemmelse, som den foreløbige afgørelse angår, være opfyldt. Når den foreløbige afgørelse eksempelvis handler om en anbringelse uden for hjemmet, skal betingelserne for en anbringelse uden for hjemmet uden samtykke være opfyldt. Forvaltningen skal have forsøgt at indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, til den påtænkte foranstaltning, inden der træffes en formandsafgørelse.

ANKESTYRELSENS HANDLEMULIGHEDER OG SAGSBEHANDLING VED UNDERRETNINGER

Som tidligere beskrevet kan alle underrette Ankestyrelsen. Alle underretninger bliver visiteret for, om der er akutte forhold i sagen. Ankestyrelsen kontrollerer forældremyndighed og handlekommune i forbindelse med oprettelsen af sagen. Herefter bekræfter Ankestyrelsen underretningen overfor underretter, forældrene og barnet, hvis barnet er fyldt 12 år, og beder kommunen om akter i sagen. Kommunen bliver samtidig bedt om at lave en udtalelse i sagen. Underretter hører som udgangspunkt herefter ikke mere fra Ankestyrelsen, da underretter ikke er part i sagen. Underretter er dog part i sagen, hvis underretter er forældremyndighedsindehaver eller er barnet selv, som er fyldt 12 år.

Når akterne og udtalelsen fra kommunen foreligger, vurderer Ankestyrelsen, om kommunen gør det fornødne og handler tilstrækkeligt og relevant i forhold til barnet, den unge og familien. Indimellem kan det være nødvendigt med telefonisk kontakt til kommunen, hvis der eksempelvis er behov for en uddybning af kommunens udtalelse, eller Ankestyrelsen har opklarende spørgsmål.

Ankestyrelsen kan træffe akutaftagelser ved akutte forhold

Hvis Ankestyrelsen vurderer, at der er akutte forhold i en sag, vil Ankestyrelsen overveje, om det eventuelt kan blive aktuelt at træffe en foreløbig afgørelse efter servicelovens § 75. Hvis Ankestyrelsen vurderer, at det kan blive aktuelt med en afgørelse efter servicelovens § 75, vil Ankestyrelsen straks indhente akter fra kommunen og oplysninger om, hvad kommunen helt aktuelt gør i sagen.

Ankestyrelsen afslutter sagen, hvis kommunen gør det fornødne

Hvis Ankestyrelsen vurderer, at kommunen gør det fornødne i sagen og handler relevant i forhold til barnet, den unge og familien, afslutter Ankestyrelsen sagen med et brev til

forældrene og barnet fra det er 12 år. Kommunen orienteres også om afgørelsen. Hvis underretter er faglig underretter, skal underretter have oplyst, hvorvidt underretningen gav anledning til undersøgelser eller foranstaltninger efter serviceloven. Omfanget af tilbagemeldingen til faglig underretter er beskrevet i servicelovens § 155 b, stk. 2 og 3.

Ankestyrelsen inddrager som udgangspunkt børnesagkyndig bistand til brug for vurderingen af, om kommunen gør det fornødne.

Ankestyrelsen handler, hvis kommunen ikke gør det fornødne

I helt akutte situationer kan Ankestyrelsen vælge at træffe afgørelse om foranstaltninger uden samtykke efter servicelovens § 75, eksempelvis om anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Det kræver, at barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen afgøres enten i kommunen eller i Ankestyrelsen på sædvanlig vis. Ankestyrelsen går ind i sagen, når formanden (eller næstformanden ved formandens fravær) for kommunens børn og unge-udvalg ikke vil træffe en foreløbig afgørelse efter servicelovens § 75, eller når det ikke er muligt at få fat i formanden eller næstformanden. Det øjeblikkelige behov beror altid på en konkret og individuel vurdering i hvert enkelt sag.

I andre tilfælde indkalder Ankestyrelsen til et møde om sagen, da Ankestyrelsen kun kan træffe afgørelse efter servicelovens § 65 på et møde med deltagelse af beskikkede medlemmer. På mødet har forældremyndighedsindehaverne, barnet fra det er 12 år og deres advokater mulighed for at udtale sig, inden der træffes afgørelse i sagen. Både forældre og barn har mulighed for at medbringe en bisidder.

Ankestyrelsen kan af egen drift behandle alle sager om særlig støtte efter servicelovens kapitel 11 og servicelovens §§ 140 og 140 a om handleplaner. Der er således tale om både sagsbehandlingsskridt som eksempelvis gennemførelse af børnesamtalen efter servicelovens § 48, afgørelser om undersøgelser efter servicelovens § 50, foranstaltninger efter servicelovens § 52, afgørelser om valg af anbringelsessted efter servicelovens § 68 b og afgørelser om samvær efter servicelovens § 71.

Ankestyrelsen har en særlig og udvidet beføjelse til at beslutte, at et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, eller at en kommune skal tage andre initiativer over for barnet, den unge og familien. Det er ikke nok, at kommunen gør noget i en sag. Kommunen skal gøre det nødvendige i forhold til barnet eller den unges behov. Det vil sige, at kommunens indsats skal passe til barnets eller den unges behov. Hvis ikke det er tilfældet, kan Ankestyrelsen træffe afgørelse i sagen.

Ankestyrelsens mulighed for at gå ind i sagerne af egen drift gælder i de tilfælde, hvor det lovpligtige sagsbehandlingsskridt, fx udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse slet ikke er foretaget, eller hvor der ikke er truffet en afgørelse. Muligheden gælder også i de tilfælde, hvor der er foretaget sagsbehandlingsskridt eller truffet en afgørelse, som ikke lever op til lovens krav. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor den børnefaglige undersøgelse er mangelfuld, hvor der ikke er sammenhæng mellem den børnefaglige undersøgelse og den valgte foranstaltning efter lovens § 52, eller hvor en afgørelse om samvær mellem barnet eller den unge og forældre eller netværk ikke er truffet under nødvendig hensyntagen til barnet eller den unge.

Ankestyrelsen har forskellige reaktionsmuligheder

Ankestyrelsen kan ved manglende overholdelse af loven pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt, eller at træffe de fornødne afgørelser. Ankestyrelsen kan desuden selv træffe foreløbige afgørelser og afgørelser om foranstaltninger uden samtykke. Ankestyrelsen kan pålægge kommunen at gennemføre afgørelser efter servicelovens § 65 inden for en nærmere angivet tidsfrist, når det må anses for nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste.